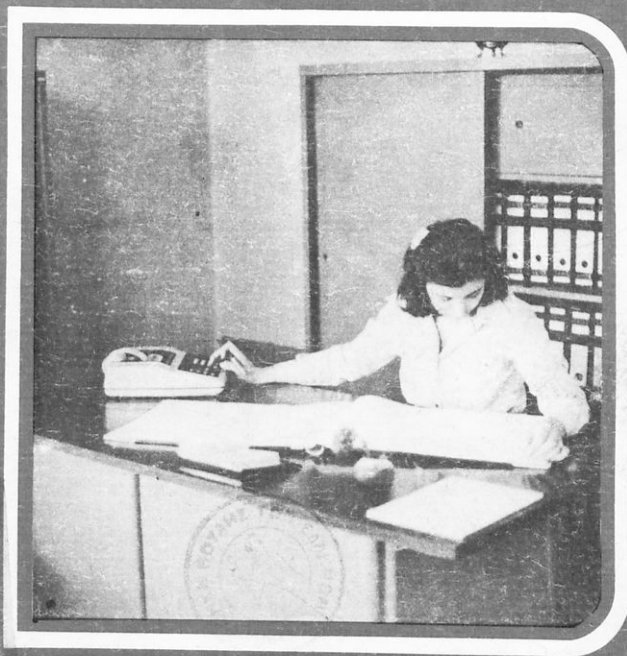

Α' Τεχνικού και Έπαγγελματικού Λυκείου

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Γεωργίου Σ. Ανδρεάκου
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛ. ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
2177

ΕΜΓ

Ε 24

Ανδρεάκος, Γεωργιος Σ.

Α' ΤΑΞΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

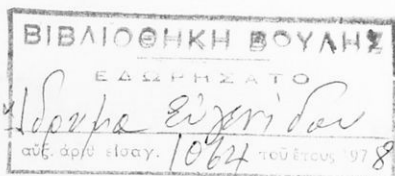
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤ. ΑΝΔΡΕΑΚΟΥ
Διπλ. Α.Σ.Ο.Ε.Ε.
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑ
1978

002
WNE
ET2B
2177

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ο Εὐγένιος Εὐγενίδης, ὁ ἰδρυτὴς καὶ χορηγὸς τοῦ «Ἰδρύματος Εὐγενίδου», πολὺ νωρὶς πρόβλεψε καὶ σχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἄρτια κατάρτιση τῶν τεχνικῶν μας, σέ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐθνικὴ ἀγωγή, θὰ ἦταν ἀναγκαῖος καὶ ἀποφασιστικὸς παράγοντας τῆς προόδου τοῦ Ἔθνους μας.

Τὴν πεποίθησή του αὐτὴ ὁ Εὐγενίδης ἐκδήλωσε μὲ τὴ γενναioφρονα πράξιν εὐεργεσίας, νὰ κληροδοτήσῃ σεβαστὸ ποσὸ γιὰ τὴ σύστασιν Ἰδρύματος πού θὰ εἶχε σκοπὸ νὰ συμβάλλῃ ἐπὶ τὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν τῶν νέων τῆς Ἑλλάδος.

Ἔτσι τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1956 συστήθηκε τὸ «Ἰδρυμα Εὐγενίδου», τοῦ ὁποίου τὴν διοίκησιν ἀνέλαβε ἡ ἀδελφὴ του κυρία Μαρριάνθη Σίμου, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτη.

Ἀπὸ τὸ 1956 μέχρι σήμερον ἡ συμβολὴ τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τὴν τεχνικὴ ἐκπαίδευσιν πραγματοποιεῖται μὲ διάφορες δραστηριότητες. Ὅμως ἀπ' αὐτὲς ἡ σημαντικότερη, πού κρίθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς πρῶτης ἀνάγκης, εἶναι ἡ ἐκδόσιν βιβλίων γιὰ τοὺς μαθητὰς τῶν τεχνικῶν σχολῶν.

Μέχρι σήμερον ἐκδόθηκαν 150 τόμοι βιβλίων, πού ἔχουν διατεθεῖ σέ πολλὰ ἑκατομμύρια τεύχη, καὶ καλύπτουν ἀνάγκας τῶν Κατώτερων καὶ Μέσων Τεχνικῶν Σχολῶν τοῦ Ὑπο. Παιδείας, τῶν Σχολῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἐργατικῆς Δυναμικῆς (ΟΑΕΔ) καὶ τῶν Δημοσίων Σχολῶν Ἐμπορικῆς Ναυτικῆς.

Μοναδικὴ φροντίδα τοῦ Ἰδρύματος σ' αὐτὴ τὴν ἐκδοτικὴν του προσπάθειαν ἦταν καὶ εἶναι ἡ ποιότητι τῶν βιβλίων, ἀπὸ ἀποψη ὀχι μόνον ἐπιστημονικῆ, παιδαγωγικῆς καὶ γλωσσικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀποψη ἐμφανίσεως, ὥστε τὸ βιβλίον νὰ ἀγαπηθεῖ ἀπὸ τοὺς νέους.

Γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ παιδαγωγικὴν ποιότητα τῶν βιβλίων, τὰ κείμενα ὑποβάλλονται σέ πολλὰς ἐπεξεργασίας καὶ βελτιώνονται πρὶν ἀπὸ κάθε νέα ἐκδόσιν.

Ἰδιαίτερη σημασίαν ἀπέδωσε τὸ Ἰδρυμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὴν ποιότητα τῶν βιβλίων ἀπὸ γλωσσικῆς ἀποψη, γιατί πιστεῖται ὅτι καὶ τὰ τεχνικὰ βιβλία, ὅταν εἶναι γραμμένα σέ γλῶσσαν ἄρτια καὶ ὁμοιόμορφον ἀλλὰ καὶ κατάλληλον γιὰ τὴν στάθμην τῶν μαθητῶν, μποροῦν νὰ συμβάλλουν ἐπὶ τὴν γλωσσικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν.

Ἔτσι μὲ ἀπόφασιν πού πάρθηκε ἤδη ἀπὸ τὸ 1956 ὅλα τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Τεχνίτη, δηλαδὴ τὰ βιβλία γιὰ τίς Κατώτερες Τεχνικὰς Σχολάς, ὅπως ἀργότερα καὶ γιὰ τίς Σχολὰς τοῦ ΟΑΕΔ, εἶναι γραμμένα σέ γλῶσσαν δημοτικὴν μὲ βάση τὴν γραμματικὴν τοῦ Τριανταφυλλίδου, ἐνῶ ὅλα τὰ ἄλλα βιβλία εἶναι γραμμένα ἐπὶ τὴν ἀπλὴν καθαρῆς οὔσου. Ἡ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία τῶν βιβλίων γίνεται ἀπὸ φιλολόγους τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἐστὶ ἐξασφαλιζέται ἡ ἐνιαία σύνταξις καὶ ὁρολογία κάθε κατηγορίας βιβλίων.

Ἡ ποιότητα τοῦ χαρτιοῦ, τό εἶδος τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, τά σωστά σχήματα καί ἡ καλαισθητή σελιδοποίηση, τό ἐξώφυλλο καί τό μέγεθος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνονται καί αὐτά στίς φροντίδες τοῦ Ἰδρύματος.

Τό Ἰδρυμα θεώρησε ὅτι εἶναι ὑποχρέωση του, σύμφωνα μέ τό πνευμα τοῦ ἱδρυτῆ του, νά θέσει στήν διάθεση τοῦ Κράτους ὅλη αὐτή τήν πείρα του τῶν 20 ἐτῶν, ἀναλαμβάνοντας τήν ἐκδοση τῶν βιβλίων καί γιά τίς νέες Τεχνικές καί Ἑπαγγελματικές Σχολές καί τά νέα Τεχνικά καί Ἑπαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα μέ τά Ἀναλυτικά Προγράμματα τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

Τά χρονικά περιθώρια γι' αὐτή τήν νέα ἐκδοτική προσπάθεια ἦταν πολύ περιορισμένα καί ἴσως γι' αὐτό, ἰδίως τά πρῶτα βιβλία αὐτῆς τῆς σειρᾶς, νά παρουσιάσουν ἀτέλειες στή συγγραφή ἢ στήν ἐκτύπωση, πού θά διορθωθοῦν στή νέα τους ἐκδοση. Γι' αὐτό τό σκοπό επικαλούμαστε τήν βοήθεια ὄλων ὧν θά χρησιμοποιήσουν τά βιβλία, ὥστε νά μᾶς γνωστοποιήσουν κάθε παρατήρησή τους γιά νά συμβάλλουν καί αὐτοί στή βελτίωση τῶν βιβλίων.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ἀλέξανδρος Ι. Παπᾶς, Ὁμ. Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

Χρυσόστομος Φ. Καβουνίδης, Διπλ.-Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ, Διοικητής Ο.Τ.Ε., Ἀντιπρόεδρος.

Μιχαήλ Γ. Ἀγγελόπουλος, Τακτικός Καθηγητής ΕΜΠ, Διοικητής ΔΕΗ.

Παναγιώτης Χατζηγιάννου, Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ, Γεν. Δ/ντῆς Ἐπαγ/κῆς Ἐκπ. Ὑπ. Παιδείας.

Ἐπιστημ. Σύμβουλος, **Γ. Ρούσσος**, Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ.

Σύμβουλος ἐπί τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰδρύματος, **Κ. Α. Μανάφης**, Μόν. Ἐπικ. Καθηγητής Παν/μίου Ἀθηνῶν.

Γραμματεῦς, **Δ. Π. Μεγαρίτης**.

Διατελέσαντα μέλη ἢ σύμβουλοι τῆς Ἐπιτροπῆς

Γεώργιος Κακριδῆς † (1955 - 1959) Καθηγητής ΕΜΠ, **Ἄγγελος Καλογεράς** † (1957 - 1970) Καθηγητής ΕΜΠ, **Δημήτριος Νιάνιαν** (1957 - 1965) Καθηγητής ΕΜΠ, **Μιχαήλ Σπετσιέρης** (1956 - 1959), **Νικόλαος Βασιώτης** (1960 - 1967) **Θεόδωρος Κουζέλης** (1968 - 1976) Μηχ.-Ἡλ. ΕΜΠ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0.1 Οικονομική δράση.

Ο άνθρωπος έχει ανάγκες πού πρέπει νά ικανοποιήσει, εάν θέλει νά επιβιώσει ή νά καλυτερεύσει τόν τρόπο τής ζωής του.

Άλλά τό έργο αυτό δέν είναι εύκολο.

Γιά τήν ικανοποίηση τών αναγκών του χρειάζεται διάφορα αγαθά καί από αυτά όρισμένα μόνο υπάρχουν σέ άφθονία (*έλεύθερα αγαθά*), όπως π.χ. ό άτμοσφαιρικός άέρας, τό νερό στήν πηγή του, ένώ τά περισσότερα βρίσκονται σέ άνεπάρκεια (*οικονομικά αγαθά*), όπως τό βαμβάκι, τό πετρέλαιο, τά μηχανήματα κλπ.

Τά πρώτα, επειδή είναι άφθονα μπορεί νά τά άποκτήσει ό άνθρωπος μέ μεγάλη εύκολία, καί έτσι νά ικανοποιήσει τίς αντίστοιχες ανάγκες του (άέρας - άναπνοή) χωρίς κόπους καί θυσίες.

Τά δεύτερα όμως επειδή, όπως είπαμε, βρίσκονται σέ άνεπάρκεια, γιά νά τά άποκτήσει προσπαθεί διαρκώς. Τήν προσπάθεια αυτή όνομάζομε **οικονομική δράση**.

Ο άνθρωπος σέ όλες τίς ενέργειες, πού συνθέτουν τήν οικονομική του δράση, ακολουθεί τήν **οικονομική άρχή**. Επιδιώκει δηλαδή τό μεγαλύτερο δυνατό άποτέλεσμα μέ τή μικρότερη θυσία. Ο παραγωγός π.χ. προσπαθεί νά αύξήσει τήν παραγωγή καί τά κέρδη του περιορίζοντας όσο μπορεί τά έξοδά του, ένώ ό τεχνίτης - έπισκευαστής επιθυμεί νά τελειώσει τήν έργασία του όσο πιό γρήγορα μπορεί, ώστε νά έξοικονομήσει χρόνο καί γιά άλλες έπισκευές.

0.2 Οικονομικός Όργανισμός.

Στήν προσπάθειά του ό άνθρωπος νά εξασφαλίσει τά αγαθά πού χρειάζεται χρησιμοποιεί, όπως είναι γνωστό, διάφορα μέσα. Τέτοια είναι ή ανθρώπινη έργασία, τά διάφορα έργαλεία, οί έγκαταστάσεις κλπ. Χρησιμοποιεί άκόμη τό έδαφος, τίς κλιματολογικές συνθήκες κ.ά. Τά μέσα αυτά τά όνομάζομε **πόρους** (ή **πηγές** ή **συντελεστές τής παραγωγής**). Τούς πόρους τούς διακρίνομε σέ **φυσικούς, κεφαλαιουχικούς καί ανθρώπινους**.

Έτσι ό ψαράς π.χ. πού ψαρεύει μέ τή βάρκα του χρησιμοποιεί τή θάλασσα (φυσικός πόρος), τή βάρκα καί τά σύνεργα ψαρικής (κεφαλαιουχικός πόρος) καί τήν έργασία του (άνθρώπινος πόρος).

Κάθε συνδυασμός τών πόρων (συντελεστών τής παραγωγής) μέ τόν όποιο επιδιώκεται ή κάλυψη τών ανθρώπινων αναγκών είναι καί ένας **Οικονομικός Όργανισμός** ή μιá **Οικονομική μονάδα**.

Οι διάφορες π.χ. επιχειρήσεις, τά νοσοκομεία, ιδρύματα, σωματεία κλπ. πού κινούν τήν οικονομική ζωή ενός τόπου είναι οικονομικοί οργανισμοί ή οικονομικές μονάδες.

Οι οργανισμοί αυτοί δέν είναι απαραίτητο νά επιδιώκουν κέρδη. Άρκει καί μόνον ὅτι ἡ λειτουργία τους ἀποβλέπει στήν κάλυψη τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Χαρακτηρίζονται δέ «οικονομικοί» ἐπειδή ἐφαρμόζουν τήν οικονομική ἀρχή γιά τήν ὁποία ἔγινε λόγος πάρα πάνω.

Οἱ Οἰκονομικοί ὀργανισμοί (ἢ οικονομικές μονάδες) παρουσιάζονται στήν πράξη μέ ἐντυπωσιακή ποικιλία δραστηριοτήτων, οικονομικῆς δυνάμεως, μορφῶν, σκοποῦ κλπ.

Μέ βάση ὁμοίως ὀρισμένα κριτήρια μπορούμε νά τούς διακρίνομε σέ διάφορες κατηγορίες. Θά ἀναφέρομε μερικές τέτοιες κατηγορίες, γενικές βέβαια, χωρίς νά προχωρήσομε σέ ὑποκατηγορίες. Ἔτσι, ὅταν ἀσχοληθοῦμε μέ τούς κλάδους τῆς **Λογιστικῆς** (παράγρ. 0.4) θά εἴμαστε σέ θέση νά παραλληλίσομε τούς κλάδους αὐτούς μέ τίς διάφορες κατηγορίες τῶν οικονομικῶν ὀργανισμῶν, τούς ὁποίους ἄλλωστε καί ἐξυπηρετοῦν.

Ἄς δοῦμε λοιπόν πρῶτα πῶς διακρίνονται οἱ οικονομικοί ὀργανισμοί, ὅταν ὡς κριτήριο χρησιμοποιοῦμε τό **ἀντικείμενο τῶν ἐργασιῶν τους**.

Γνωρίζομε ὅτι οἱ οικονομικοί ὀργανισμοί ἀποβλέπουν στήν κάλυψη τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Στή μεγάλη λοιπόν καί σοβαρή αὐτή προσπάθεια ὀρισμένοι ἀπό αὐτούς ἔχουν ὡς ἔργο τους τήν ἀπόσπαση καί συλλογή φυσικῶν ὑλῶν ἀπό τό περιβάλλον. Ἡ ἐπιχείρηση πού ἐξορρύσσει μεταλλεύματα π.χ. ἡ αὐτή πού ἀσχολεῖται μέ τή συλλογή δασοκομικῶν προϊόντων, ἀνήκει στήν κατηγορία αὐτή. Εἶναι ἡ πρώτη κατηγορία τῶν **οικονομικῶν ὀργανισμῶν πρωτογενούς παραγωγῆς**. Ἄλλοι πάλι παραλαμβάνουν πρῶτες ὑλές, τίς μετατρέπουν ἡ τίς ἐξευγενίζουν καί μᾶς παρέχουν ἔτοιμα προϊόντα. Τό ἐπιπλοποιεῖο π.χ. πού μετατρέπει τό ξύλο σέ ἐπιπλο ἢ τό ἐργαστήριο πού κατασκευάζει ὑποδήματα ἀπό δέρμα κατατάσσονται στή δευτέρη αὐτή κατηγορία τῶν οικονομικῶν ὀργανισμῶν πού καλοῦνται **δευτερογενούς παραγωγῆς**. Τέλος ἀρκετοί οικονομικοί ὀργανισμοί παρέχουν ὑπηρεσίες, ὅπως τό ἐκτελωνιστικό γραφεῖο, τό ξενοδοχεῖο κ.ἄ. Αὐτοί ἀποτελοῦν τήν τρίτη κατηγορία οικονομικῶν ὀργανισμῶν τῆς **τριτογενούς παραγωγῆς**.

Οἱ οικονομικοί ὀργανισμοί ὁμοίως διακρίνονται καί μέ κριτήρια τήν **ιδιότητα ἐκείνου, στόν ὁποῖο ἀνήκουν, δηλαδή τοῦ φορέα τους**.

Ἐπάρχουν οικονομικοί ὀργανισμοί πού ἀνήκουν ἀποκλειστικά σέ ἰδιώτες, αὐτοί λέγονται **ιδιωτικοί**. Τό συνεργεῖο αὐτοκινήτων π.χ. πού διατηρεῖ ὁ τεχνίτης ἢ τό ξενοδοχεῖο, πού ἀνήκει σέ μιά ὁμόρρυθμη ἑταιρία, εἶναι **ιδιωτικοί** οικονομικοί ὀργανισμοί.

Ἐκτός ἀπό αὐτούς ὁμοίως ὑπάρχουν καί ἄλλοι, τῶν ὁποίων φορέας εἶναι μόνον τό Δημόσιο. Αὐτοί εἶναι **δημόσιοι οικονομικοί ὀργανισμοί**.

Μιά τρίτη κατηγορία ἀποτελεῖται ἀπό οικονομικούς ὀργανισμούς πού ἀνήκουν ἀπό κοινού στό Δημόσιο καί σέ ἰδιώτες. Αὐτοί εἶναι οἱ **μικτοί οικονομικοί ὀργανισμοί**.

Τέλος ἀνάμεσα στούς οικονομικούς ὀργανισμούς μπορούμε νά ξεχωρίσομε ἀκόμη μερικές κατηγορίες. Ἡ νέα αὐτή διάκριση γίνεται μέ κριτήριο τόν **οικονομικό σκοπό**, πού ἐπιδιώκει κάθε ἕνας ἀπό αὐτούς.

Ἔτσι ξεχωρίζομε ἐκείνους, πού ἐπιδιώκουν τό κέρδος· τό κέρδος αὐτό τελικά περιέρχεται στούς φορεῖς τῶν ὀργανισμῶν. Οἱ ὀργανισμοί αὐτοί λέγονται **ποριστικοί** καί εἶναι οἱ περισσότεροι.

Ἡ ἐπιχείρηση π.χ. πού ἐμπορεύεται ἀνταλλακτικά αὐτοκινήτων καί τὰ διαθέτει σέ τέτοια τιμή, ὥστε νά κερδίζει, ἀνήκει στήν κατηγορία τῶν ποριστικῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν. Ὁ ἐπιχειρηματίας καρπώνεται τό κέρδος.

Ἐπίσης ὁμοίως καί ἄλλοι ὀργανισμοί, πού καί αὐτοί προσπαθοῦν νά ἔχουν πλεόνασμα ἀπό τὰ ἔσοδά τους χωρίς ὁμοίως νά εἶναι ποριστικοί. Αὐτό συμβαίνει γιὰτί, ἐνῶ στούς ποριστικούς ὀργανισμούς τό κέρδος πού προκύπτει κάθε φορά περιέρχεται στό φορέα τους, στή νέα αὐτή κατηγορία τῶν οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν τό κέρδος παραμένει στούς ὀργανισμούς αὐτούς καί χρησιμοποιεῖται γιὰ τήν επέκταση ἢ τή βελτίωσή τους. Τέτοιοι ὀργανισμοί εἶναι τὰ κρατικά θέατρα, μουσεῖα κ.ἄ., καί λέγονται **κτητικοί οἰκονομικοί ὀργανισμοί**.

Τέλος ὀρισμένοι οἰκονομικοί ὀργανισμοί προσπαθοῦν νά διατηροῦν μιά ἰσορροπία ἀνάμεσα στά ἔξοδα καί ἔσοδά τους. Συνήθως ἔχουν σταθερά ἔσοδα καί ἐπιδιώκουν μέ αὐτά νά ἐκπληρώσουν ὅσο καλύτερα μποροῦν τό σκοπό τους. Οἱ ὀργανισμοί αὐτοί, ἐπειδή ἀκριβῶς προσπαθοῦν νά ἐξισώσουν τὰ ἔξοδα μέ τὰ ἔσοδά τους, λέγονται **ἐξισωτικοί**. Τά κρατικά νοσοκομεία π.χ. ἀνήκουν στήν κατηγορία αὐτή.

0.3 Περιουσία.

Κάθε οἰκονομικός ὀργανισμός ἢ οἰκονομική μονάδα γιὰ νά ἐκπληρώσει τήν ἀποστολή του πρέπει νά εἶναι ἐφοδιασμένος μέ τὰ κατάλληλα μέσα δράσεως. Ἐτσι ἕνα νοσοκομεῖο πρέπει νά διαθέτει ἱατρικά μηχανήματα καί σκευή, ἐγκαταστάσεις, ἐπιπλα κ.ἄ. Μιά ἐπιχείρηση ζαχαροπλαστικής ὀφείλει νά ἔχει ψυγεῖα, φούρνο, σκευή, ἐπιπλα κ.ἄ.

Ἐκτός ὁμοίως ἀπό τὰ παραπάνω μέσα δράσεως, πού συμβαίνει νά εἶναι ὑλικά οἰκονομικά ἀγαθά, ὁ οἰκονομικός ὀργανισμός μπορεῖ νά ἔχει καί δικαιώματα κατά τρίτων ἢ ὑποχρεώσεις πρὸς τρίτους. Εἶναι δυνατόν δηλαδή νά ἔχει ἀπαίτηση γιὰ εἰσπραξη ἐνός ποσοῦ ἢ ἀντίθετα νά χρωστᾷ σέ τρίτους.

Ἐπίσης αὐτά τὰ μέσα δράσεως, δηλαδή τὰ ὑλικά οἰκονομικά ἀγαθά, τὰ δικαιώματα κατά τρίτων καί οἱ ὑποχρεώσεις πρὸς τρίτους, ἀποτελοῦν τήν **περιουσία** τοῦ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐπομένως ἡ περιουσία εἶναι καθορισμένο σύνολο στοιχείων. Καί ἐάν ὑποθέσουμε ὅτι $A =$ περιουσία τοῦ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ καί $a =$ ἡ χρηματική ἀξία κάθε περιουσιακοῦ στοιχείου χωριστά θά ἔχομε:

$$A = \{a_1, a_2, a_3, \dots, a_n\}$$

Τά περιουσιακά στοιχεῖα πού διαθέτει ἕνας οἰκονομικός ὀργανισμός, π.χ. μιά ἐπιχείρηση, εἶναι δυνατόν νά ὀφείλονται εἴτε στόν ἴδιο τό φορέα της, τόν ἐπιχειρηματία, ὁ ὁποῖος τήν προικοδότησε κατά τήν ἴδρυση ἢ μετά ἀπό αὐτήν, εἴτε σέ τρίτους, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν διάφορες δανειακές διευκολύνσεις.

Ἐπίσης λοιπόν ἀπό πλευρᾶς ἐπιχειρήσεως, ὡς μονάδας ἀνεξάρτητης ἀπό τόν ἐπιχειρηματία, ὑπάρχουν ὑποχρεώσεις πρὸς τόν ἐπιχειρηματία καί ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς τρίτους.

α) Διακρίσεις περιουσίας.

Μέ βάση ὅσα εἶπαμε πρὶν μποροῦμε νά διακρίνομε τήν περιουσία κάθε ἐπιχειρήσεως ἢ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ σέ δύο κατηγορίες: τό **ἐνεργητικό** καί τό **παθητικό**.

Ένεργητικό είναι τὸ σύνολο τῶν περιουσιακῶν στοιχείων (ύλικῶν ἀγαθῶν ἢ δικαιωμάτων) ποῦ διαθέτει ἡ ἐπιχείρηση γιὰ τὴ δράση της καὶ ποῦ ἀνήκουν σ' αὐτήν, ὅπως ἀκίνητα, μηχανήματα, ἐπιπλα, μεταφορικά μέσα, ἀπαιτήσεις κατὰ τρίτων, χρήματα, προνόμια εὐρεσιτεχνίας κλπ.

Παθητικό είναι τὸ σύνολο τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως, πρὸς τρίτους καὶ τὸ φορέα της, ἐπιχειρηματία. Τὸ παθητικὸ τὸ ὑποδιαιρούμε σὲ **Ξένο κεφάλαιο** καὶ **ἴδιο κεφάλαιο** ἢ **καθαρή περιουσία** ἢ **καθαρή θέση**.

Τὸ ξένο κεφάλαιο περιλαμβάνει ὅλες τὶς ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τοὺς τρίτους, ἐνῶ τὸ ἴδιο κεφάλαιο ἢ ἡ καθαρή περιουσία τὶς ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τὸ φορέα της ἐπιχειρηματία.

Μεταξὺ ἐνεργητικοῦ (Ε), ξένου κεφαλαίου (ΞΚ) καὶ καθαρῆς περιουσίας (ΚΠ) ὑπάρχει ἡ σχέση $E = \Xi K + ΚΠ$ καὶ ἐπειδὴ μὲ τὸν ὄρο παθητικὸ νοοῦμε συνήθως τὸ ξένο κεφάλαιο:

$$E = \Pi + ΚΠ.$$

Ἐὰς δοῦμε ἓνα παράδειγμα κατατάξεως περιουσιακῶν στοιχείων στὶς πῶ πάνω κατηγορίες.

Ἡ ἐπιχείρηση π.χ. ΑΡΤΟΠΟΪΑ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ «Ο ΑΣΤΗΡ» - ἔχει τὰ ἐξῆς περιουσιακὰ στοιχεία: Ἀκίνητα ἀξίας δρχ. 4.000.000, μετρητὰ δρχ. 200.000, καταθέσεις σὲ τράπεζες δρχ. 1.000.000, πρῶτες ὕλες ἀξίας δρχ. 800.000, μηχανήματα ἀξίας δρχ. 600.000, σκεύη ἀξίας δρχ. 80.000, ἐπιπλα ἀξίας δρχ. 120.000, χρεώστες γιὰ δρχ. 10.000, γραμμάτια πληρωτέα ἀξίας δρχ. 300.000, πιστωτές γιὰ δρχ. 900.000 καὶ ἐνυπόθηκο δάνειο δρχ. 2.000.000.

Ένεργητικό

Ἀκίνητα	4.000.000
Ταμεῖο	200.000
Τράπεζες	1.000.000
Πρῶτες ὕλες	800.000
Μηχανήματα	600.000
Σκεύη	80.000
Ἐπιπλα	120.000
Χρεώστες	10.000
Σύνολο	<u>6.810.000</u>

Παθητικό (ξένο κεφάλαιο)

Γραμμάτια πληρωτέα	300.000
Πιστωτές	900.000
Ἐνυπόθηκο δάνειο	<u>2.000.000</u>
Σύνολο	<u>3.200.000</u>

Καθαρή Περιουσία

Ἡ καθαρή περιουσία βρίσκεται ἂν ἀπὸ τὸ ἐνεργητικὸ ἀφαιρέσουμε ὁ,τι χρωστᾶ ἡ ἐπιχείρηση σὲ τρίτους: $E = \Pi + ΚΠ$ καὶ $ΚΠ = E - \Pi$.

Ἐὰς:	
Σύνολο ἐνεργητικοῦ	6.810.000
Σύνολο παθητικοῦ (ξένου κεφαλαίου)	<u>3.200.000</u>
Καθαρή περιουσία	<u>3.610.000</u>

“Ας έπιστρεψομε όμως στα περιουσιακά στοιχεία του ένεργητικού του παραδείγματος. ‘Ανάμεσα σ’ αυτά μπορούμε νά ξεχωρίσομε τά άκίνητα, τά μηχανήματα, τά έπιπλα και τά σκευή πού έχουν όλα τό έξής χαρακτηριστικό. ‘Αποτελούν τό μόνομο τεχνικό ή γενικό έξοπλισμό του οικονομικού οργανισμού και δέν προορίζονται νά πωληθούν. ‘Ο οικονομικός οργανισμός έχει ανάγκη από αυτά και θά τά χρησιμοποιεί συνεχώς και γιά πολλά χρόνια κατά τή λειτουργία του.

‘Αντίθετα μέ τά παραπάνω περιουσιακά στοιχεία, οι χρεώστες και οι πρώτες ύλες, πού και αυτά είναι στοιχεία του ένεργητικού, έχουν άλλο προορισμό. ‘Εξυπηρετούν τις συναλλαγές του οικονομικού οργανισμού. ‘Υφίστανται μετατροπές κατά τή λειτουργία του οργανισμού και αλλάζουν μορφή γρήγορα. Τό ξύλο π.χ. πού είναι πρώτη ύλη, σέ ένα έπιπλοποιείο θά μετατραπεί σέ έπιπλα και, άφου πωληθεί, σέ χρήμα ή άπαίτηση.

Οι χρεώστες επίσης θά πληρώσουν κάποτε τις όφειλές τους, όποτε ή έπιχείρηση δέν θά έχει χρεώστες, αλλά περισσότερα χρήματα στό ταμείο της.

Τέλος άς σταθούμε στα στοιχεία του ένεργητικού πού άπομένουν. Είναι τό ταμείο και οι τράπεζες. Και αυτά εξυπηρετούν τόν οικονομικό οργανισμό στίς συναλλαγές του, όπως οι πρώτες ύλες και οι χρεώστες. “Όμως έχουν ένα γνώρισμα, πού τά κάνουν νά ξεχωρίζουν από εκείνα. ‘Εκπροσωπούν ρευστά διαθέσιμα. ‘Ενώ δηλαδή τό ταμείο ή οι τράπεζες παρέχουν άμέσως χρήμα, ή πρώτη ύλη πρέπει νά μετατραπεί σέ έτοιμο προϊόν και νά πωληθεί, ώστε νά προκύψει χρήμα.

Μέ τις παρατηρήσεις μας αυτές φθάνομε σέ μιá διάκριση τών στοιχείων του ένεργητικού, πού συνηθίζεται πολύ στην πράξη: σέ **πάγια, κυκλοφοριακά και διαθέσιμα**.

Πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι εκείνα πού δέν αγοράστηκαν γιά νά μεταπωληθούν αλλά γιά νά χρησιμοποιούνται συνεχώς και όσο διαρκεί ή ζωή τους από τόν οικονομικό οργανισμό κατά τή λειτουργία του. Τό οίκημα όπου στεγάζει τά γραφεία της και τις έγκαταστάσεις της μιá βιομηχανία είναι πάγιο περιουσιακό στοιχείο. ‘Επίσης τά φορτηγά αυτοκίνητα πού μεταφέρουν τά προϊόντα της, κ.ά.

Κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία ή **κυκλοφορούντα** είναι αυτά πού κατά τή λειτουργία του οικονομικού οργανισμού αλλάζουν μορφή και μάλιστα σέ χρονικό διάστημα κατά κανόνα μικρότερο από ένα χρόνο. Τά έμπορεύματα π.χ. αγοράζονται γιά νά πωληθούν και όχι νά παραμένουν στίς άποθήκες. “Ετσι μέ τήν πώληση θά μετατραπούν σέ χρήμα. ‘Η πρώτη ύλη επίσης θά πάρει σύντομα τή μορφή έτοιμου προϊόντος και θά μετατραπεί σέ χρήμα, όταν αυτό πωληθεί*.

Διαθέσιμα είναι τά μετρητά ή τά περιουσιακά στοιχεία πού μπορούν άμέσως νά μετατραπούν σέ μετρητά, όπως είναι οι καταθέσεις όψεως, τό ξένο συνάλλαγμα, τά ληξιπρόθεσμα τοκομερίδια όμολογίων κλπ.

* Σημείωση:

‘Η άλήθεια είναι ότι και τά πάγια περιουσιακά στοιχεία μετατρέπονται. Τά μηχανήματα π.χ., οι έγκαταστάσεις, τά κτίσματα φθείρονται μέ τή χρήση ή από άλλα αίτια και χάνουν τήν άρχική τους άξια μέσα μέ τή μέρα. ‘Η φθορά αυτή ύπολογίζεται στό κόστος τών προϊόντων και έτσι μέ τήν πώληση αυτών οι έπιχειρήσεις ρευστοποιούν ένα μέρος από τά πάγια τους περιουσιακά στοιχεία, πού άναλογεί στην ύπολογισθείσα φθορά.

‘Η διαφορά όμως μεταξύ παγίων και κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων όφείλεται στην ταχύτητα μετατροπής τους (κυκλοφορίας τους). Τά πάγια μετατρέπονται ή κυκλοφορούν άργά, ενώ τά κυκλοφοριακά συντομότερα.

"Ας έλθομε τώρα στά περιουσιακά στοιχεία του παθητικού (ΞΚ). Έδω έχομε όφειλές του οικονομικού οργανισμού, πού ή κάθε μία από αυτές έχει δικό της χρόνο λήξεως, δηλαδή χρόνο πού πρέπει νά έξοφληθει.

"Έτσι καθορίζοντας χρονικά πλαίσια λήξεως τών διαφόρων ύποχρεώσεων μπορούμε νά διακρίνομε τό παθητικό σέ **μακροπρόθεσμο**, **μεσοπρόθεσμο** καί **βραχυπρόθεσμο**.

Μακροπρόθεσμο είναι τό παθητικό πού περιέχει ύποχρεώσεις μέ χρόνο λήξεως πάνω από 5 χρόνια. **Μεσοπρόθεσμο** αυτό πού οι ύποχρεώσεις λήγουν σέ 1 ως 5 χρόνια καί **βραχυπρόθεσμο** τό παθητικό του οποίου οι ύποχρεώσεις λήγουν σέ προθεσμία μέχρι ενός έτους.

β) Διαχείριση.

"Η περιουσία του οικονομικού οργανισμού δέν παραμένει σταθερή καί άναλωσίμη. Προορισμός της είναι νά βοηθά τόν οργανισμό στή λειτουργία του. "Έτσι λοιπόν κάθε στοιχείο τής περιουσίας (π.χ. μηχανήματα, ταμείο, έμπορεύματα κλπ.) δέχεται μοιραία, επιδράσεις από οικονομικά γεγονότα, πού συμβαίνουν κατά τή λειτουργία του οικονομικού οργανισμού καί μεταβάλλεται άλλοτε μέ αύξηση καί άλλοτε μέ έλάττωση.

Σέ μία έπιχείρηση π.χ. πού εκμεταλλεύεται ένα ξενοδοχείο μπορούμε νά σημειώσομε, ένδεικτικά, τίς παρακάτω περιπτώσεις μεταβολών τών περιουσιακών τής στοιχείων:

Τό ταμείο αύξάνει μέ τά χρήματα τών πελατών πού έξοφλούν τούς λογαριασμούς τους, παράλληλα όμως μειώνεται μέ όσα ποσά πληρώνει γιά νά έξοφληθού διάφορες ύποχρεώσεις τής έπιχειρήσεως, όπως τό ένοίκιο του κτηρίου, οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, μισθοδοσία του προσωπικού, αγοράς έφοδίων καθαριότητας κλπ.

Τά αποθέματα τροφίμων καί ποτών έξαντλούνται καί γίνονται νέες παραγγελίες. "Η λινοσκευή αποστέλλεται στό πλυντήριο πού γιά νά πληρωθεί εκδίδει συναλλαγματικές είς βάρος τής έπιχειρήσεως. "Αγοράζονται έπιπλα, μηχανήματα, είδη έξοπλισμού, γίνονται έπισκευές.

"Όλη αυτή ή διαδικασία, κατά τήν όποία μεταβάλλονται τά περιουσιακά στοιχεία τής έπιχειρήσεως γιά νά λειτουργήσει καί νά πετύχει τό σκοπό της, λέγεται **διαχείριση** καί αυτός πού έχει τήν ευθύνη τής διαχείρισεως λέγεται **διαχειριστής**.

Διαχειριστική περίοδος ή **διαχειριστική χρήση** ή **οικονομική χρήση** ή άπλά **χρήση** είναι τό χρονικό διάστημα κατά τό όποιο μετρείται καί προσδιορίζεται τό άποτέλεσμα τών προσπαθειών του οικονομικού οργανισμού. Τό διάστημα αυτό συνήθως είναι δωδεκάμηνο καί θεωρείται ότι μέσα σ' αυτό ό οικονομικός οργανισμός ολοκληρώνει έναν κύκλο δραστηριότητας.

Τό έργο του διαχειριστή είναι βαρύ καί μέ μεγάλες ευθύνες. Γιά νά εκτελέσει λοιπόν σωστά τό έργο του πρέπει νά είναι σέ θέση νά παρακολουθεί καί νά έλέγχει τίς μεταβολές τής περιουσίας. Καί αυτό τό κατορθώνει μέ τήν πολύτιμη βοήθεια, πού του παρέχει ή Λογιστική.

Άσκήσεις.

1. Νά προσδιορίσετε τό ένεργητικό μίας έπιχειρήσεως, όταν τό παθητικό της (ξένο κεφάλαιο)

είναι δρχ. 600.000 και η καθαρή της περιουσία δρχ. 350.000. Επίσης όταν τό παθητικό της (ξένο κεφάλαιο) είναι δρχ. 100.000 και η καθαρή της περιουσία μηδέν.

2. Ποιά είναι η καθαρή περιουσία επιχειρήσεως, της οποίας τό ενεργητικό είναι δρχ. 400.000 και οι όφειλές της προς τρίτους δρχ. 250.000;
3. Ποιό είναι τό παθητικό (ξένο κεφάλαιο) επιχειρήσεως της οποίας τό ενεργητικό είναι δρχ. 1.000.000 και η καθαρή περιουσία δρχ. 600.000;
4. Η επιχείρηση ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΠΟΡΣΕΛΑΝΗΣ «Ο ΗΛΙΟΣ», έχει τά παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: Άκίνητα δρχ. 3.000.000, έμπορεύματα δρχ. 1.200.000, έπιπλα δρχ. 400.000, χρεώστες για δρχ. 500.000, πιστωτές για δρχ. 4.500.000.
Νά προσδιορίσετε τό ενεργητικό, παθητικό (ξένο κεφάλαιο) και την καθαρή της περιουσία.
5. Η οικονομική κατάσταση του Έκτελωνιστικού Γραφείου Β. Περγίκη είναι η έξης: Μετρητά ταμείου δρχ. 20.000, καταθέσεις σε τράπεζα δρχ. 150.000, έπιπλα και σκεύη δρχ. 80.000, άπαιτήσεις κατά της εταιρείας Χ, για άμοιβές που δέν εισέπραξε ακόμα, δρχ. 70.000, γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 30.000, πιστωτές δρχ. 40.000.
Νά προσδιορίσετε την καθαρή περιουσία της επιχειρήσεως.

0.4 Λογιστική. ▽

α) Όρισμός - Άντικείμενο - Σκοπός.

Λογιστική είναι η τεχνική της καταχωρήσεως και κατατάξεως όλων των γεγονότων, που επιφέρουν μεταβολές στην περιουσία ενός οικονομικού οργανισμού, ώστε να παρακολουθείται η περιουσιακή διάρθρωση και θέση του οικονομικού οργανισμού, τά οικονομικά αποτελέσματα κλπ.

Άντικείμενο της λογιστικής είναι οι περιουσιακές μεταβολές και τά γεγονότα που τις προκαλούν. Τά τελευταία αυτά μπορεί να προέρχονται από πράξεις του διαχειριστή, όπως π.χ. η πώληση ενός ακινήτου. Είναι δυνατόν όμως να όφείλονται και σε άλλες αιτίες, όπως η καταστροφή μηχανήματος από πυρκαϊά, ή φύρα ενός έμπορεύματος κλπ.

Οί σκοποί της Λογιστικής είναι:

— Η έξεύρεση της περιουσιακής συγκροτήσεως του οικονομικού οργανισμού (ύψος δικού του και ξένου κεφαλαίου, σύνθεση των ύποχρεώσεων προς τούς τρίτους κλπ).

— Η παρακολούθηση των περιουσιακών μεταβολών του οικονομικού οργανισμού (μεταβολές από τη διαχείριση ή από άλλα αίτια).

— Ό προσδιορισμός των οικονομικών αποτελεσμάτων (κέρδη-ζημιές).

— Η άσκηση έλέγχου σε πρόσωπα που έχουν διαχείριση (ταμίας - διαχείριση χρημάτων κλπ).

— Η συγκέντρωση στατιστικού κλπ. ύλικού και η όρθη πληροφόρηση του διαχειριστή για την άποδοτικότητα κλπ. του οικονομικού οργανισμού.

β) Σημασία.

Άπό όσα είπαμε παραπάνω είναι εύκολο να διαπιστώσει κανείς τη μεγάλη

σημασία της Λογιστικής για κάθε οικονομικό οργανισμό.

Στή σύγχρονη εποχή του σκληρού ανταγωνισμού, ο άνθρωπος έχει ανάγκη από οικονομία δυνάμεων και θυσιών. Έπιθυμεί να γνωρίζει αν κάποιος κλάδος της επιχειρησεώς του δέν εργάζεται αποδοτικά ή είναι ζημιογόνος, για να τόν καταργήσει και να στρέψει άλλου τις οικονομικές του δυνάμεις. Θέλει να ξέρει αν ή πολιτική τιμών πού ακολουθεί τόν συμφέρει ή όχι, ώστε να εξακολουθεί να τήν εφαρμόζει ή αντίθετα να τήν εγκαταλείψει. Η Λογιστική, με τή δυνατότητα πού έχει να παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για τήν οικονομική κατάσταση της επιχειρησεως, αποδεικνύεται τό βασικότερο μέσο για μιά σωστή και πετυχημένη διοίκηση.

Μεγάλη επίσης είναι και ή σημασία της Λογιστικής για τό Κράτος.

Αυτό ως οικονομικός οργανισμός έχει ανάγκη από στατιστικά στοιχεία και πληροφοριακό ύλικό για τόν έλεγχο της πορείας των οικονομικών του. Η Λογιστική προσφέρει και έδω πολύτιμες υπηρεσίες.

Τό Κράτος ενδιαφέρεται ακόμη και για τή λογιστική των οικονομικών οργανισμών πού φορολογεί. Για τή φορολογία του εισοδήματος π.χ. μιάς επιχειρησεως πρέπει να είναι γνωστό τό ύψος του εισοδήματος και αυτό επιτυγχάνεται με τή βοήθεια της Λογιστικής.

Τόση δέ είναι ή σημασία της Λογιστικής για τό Κράτος, ώστε με τόν Π.Δ. 99/4.2.77 «Περί τροποποίησης, συμπληρώσεως και κωδικοποίησης εις ένιαίνον κείμενον των διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων και στοιχείων» παρεμβαίνει στή λογιστική οργάνωση των οικονομικών οργανισμών προκειμένου να εξασφαλίσει τις λογιστικές πληροφορίες πού του χρειάζονται.

Τέλος μεγάλη είναι ή σημασία της Λογιστικής και για τούς τρίτους. Οι πιστωτές, οί επενδυτές κ.ά. παρακολουθούν και συμβουλεύονται τά λογιστικά στοιχεία προκειμένου να χορηγήσουν ή να άρνηθούν δάνεια, να αγοράσουν μετοχές κλπ.

γ) Κλάδοι Λογιστικής.

Τή Λογιστική μπορούμε να τή διαρέσομε σε δύο κλάδους. Τή *Γενική* και τήν *Ειδική*.

— Η *Γενική λογιστική* περιλαμβάνει γενικές λογιστικές άρχές και κανόνες πού μπορούν να εφαρμοσθούν σε όλες τις υποδιαρέσεις της Λογιστικής.

— Η *Ειδική λογιστική* περιέχει ειδικούς λογιστικούς κανόνες, πού εφαρμόζονται ανάλογα με τό αντικείμενο ή τή νομική μορφή του οικονομικού οργανισμού.

Η Ειδική λογιστική διαιρείται σε *Ίδιωτική* και *Δημόσια*.

— Η *Ίδιωτική λογιστική* χωρίζεται σε Άγροτική, Άσφαλιστική, Βιομηχανική, Έμπορική, Τραπεζική κλπ. ανάλογα με τό αντικείμενο του οικονομικού οργανισμού.

— Η *Δημόσια λογιστική* διακρίνεται σε λογιστική του Κράτους, Δήμων και Κοινοτήτων, Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου κλπ.

Τέλος, ανάλογα με τή νομική μορφή των οικονομικών οργανισμών, δημιουργούνται και άλλες υποδιαρέσεις της Λογιστικής.

Έτσι για τις άτομικές επιχειρήσεις έχομε τή λογιστική των Άτομικών Έπιχειρήσεων, για τις Έμπορικές Έταιρείες τή λογιστική των Έμπορικών Έταιρειών, για τά Σωματεία τή λογιστική των Σωματείων κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ — ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

1.1 'Απογραφή.

'Απογραφή είναι η λεπτομερής καταμέτρηση καί καταγραφή ώς καί αποτίμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ οικονομικοῦ οργανισμοῦ.

'Από τόν ὄρισμό τῆς ἀπογραφῆς παρατηροῦμε ὅτι αὐτή περιλαμβάνει δύο στάδια ἐργασιῶν.

Κατά τό πρῶτο στάδιο γίνεται ἡ καταμέτρηση καί ἡ καταγραφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων μέ κάθε λεπτομέρεια. 'Ακολουθεῖ ἔπειτα τό δεύτερο στάδιο, κατά τό ὅποιο τά περιουσιακά στοιχεία ἀποτιμῶνται σέ χρηματικές μονάδες.

"Ἔτσι, μετά τό δεύτερο στάδιο, ἔχομε στή διάθεσή μας τό σύνολο τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ἐνεργητικοῦ, παθητικοῦ (ξένου κεφαλαίου) καί τῆς καθαρῆς περιουσίας, κατά εἶδος, ποσότητα καί ἀξία.

Τέλος ἡ ἀπογραφή καταγράφεται σέ εἰδικό βιβλίο, πού λέγεται **βιβλίο ἀπογραφῶν**.

α) *Εἶδη ἀπογραφῆς.*

'Ἡ ἀπογραφή, ὅταν γίνεται σέ ὅλα ἀνεξαιρέτως τά περιουσιακά στοιχεία τοῦ οικονομικοῦ οργανισμοῦ, λέγεται **γενική ἀπογραφή**. Πολλές φορές ὁμως γιά εἰδικούς λόγους, ὅπως π.χ. γιά τήν ἀσκηση ἐλέγχου, ἡ ἀπογραφή περιορίζεται σέ ὀρισμένα μόνο περιουσιακά στοιχεία. Τότε ἔχομε τή **μερική ἀπογραφή**.

'Ἡ ἀπογραφή πού γνωρίσαμε παραπάνω γίνεται, ὅπως εἶναι φυσικό, μέ τή μετάβαση τῶν ἀπογραφῶν στήν ἀποθήκη ἢ ἀλλοῦ, ὅπου καταμετρεῖται καί καταγράφεται τό ὑλικό πού ὑπάρχει. 'Ἡ ἀπογραφή αὐτή, πού μπορεῖ νά εἶναι γενική ἢ μερική, λέγεται **ἐξωτερική ἀπογραφή** καί μᾶς παρουσιάζει τά στοιχεία πού πραγματικά ὑπάρχουν.

'Αντίθετα μέ τό εἶδος αὐτό τῆς ἀπογραφῆς, ὅταν περιοριζόμαστε στά ὑπόλοιπα τῶν βιβλίων μας χωρίς νά ἐξακριβώνουμε καί ἂν πραγματικά ὑπάρχουν τά περιουσιακά αὐτά στοιχεία, τότε ἐνεργοῦμε **ἐσωτερική ἀπογραφή**, πού καί αὐτή μπορεῖ νά εἶναι γενική ἢ μερική.

'Ακόμα τήν ἀπογραφή, πού γίνεται στήν ἀρχή τῆς διαχειριστικῆς περιόδου, τήν ὀνομάζομε **ἀρχική ἀπογραφή**, ἐνῶ ἐκείνη πού γίνεται στό τέλος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου **τελική ἀπογραφή**. Εἶναι φανερό ὁμως ὅτι στήν πράξη γίνεται μιά ἀπογραφή. Αὐτή εἶναι τελική ὡς πρός τή διαχειριστική περίοδο πού κλείνει καί ἀρχική ὡς πρός ἐκείνη πού ἀρχίζει.

Τέλος η απογραφή πού συντάσσεται έκτακτα σέ ειδικές περιστάσεις, όπως όταν λύεται ή εταιρεία καί άρχίζει τό στάδιο τής εκκαθαρίσεως τής εταιρικής περιουσίας, λέγεται **έκτακτη απογραφή**.

β) Περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως.

Μέ τήν απογραφή έχομε τήν αναλυτική εικόνα τής περιουσιακής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού. Οί δυνατές περιπτώσεις πού μπορούν νά παρουσιαστούν είναι οί έξής:

1) Τό ένεργητικό είναι μεγαλύτερο από τό παθητικό:	$E > Π$
2) Τό ένεργητικό είναι ίσο μέ τό παθητικό:	$E = Π$
3) Τό ένεργητικό είναι μικρότερο από τό παθητικό:	$E < Π$
4) Νά μή υπάρχει παθητικό:	$Π = 0$
5) Νά μή υπάρχει ένεργητικό:	$E = 0$

Μέ τό θέμα αυτό θά ξανασχοληθούμε όταν μιλήσομε γιά τίς μορφές του 'Ισολογισμού.

γ) Νομικές διατάξεις περί απογραφής.

Νομικές διατάξεις σχετικές μέ τήν απογραφή έχομε στον Έμπορικό Νόμο καί στό Π.Δ. 99/4.2.1977: «**Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καί κωδικοποιήσεως εις ένιαον κείμενον τών διατάξεων περί τηρήσεως βιβλίων καί στοιχείων**» (Κώδιξ Φορολογικών Στοιχείων).

Ο Έμπορικός Νόμος αναφέρεται στους Έμπόρους καί στό άρθρο 9 όρίζει ότι πρέπει νά προβαίνουν κάθε χρόνο σέ απογραφή. Έδώ θά μπορούσαμε νά αναφέρομε καί άλλους Νόμους, π.χ. τό Ν 2190/1920 «**Περί Άνωνύμων Έταιρειών**», όπως κωδικοποιήθηκε μέ τό Β.Δ. 174/1963, πού στό άρθρο 41 ύποχρεώνει τίς Άνώνυμες Έταιρείες νά ένεργούν κάθε χρόνο απογραφή, όπως επιβάλλει ό Έμπορικός Νόμος, κ.ά.

Τό Π.Δ. 99/4.2.77 αναφέρεται στους έπιτηδευματίες, δηλαδή σέ φυσικά ή νομικά πρόσωπα πού άσκούν έμπόριο, βιομηχανία, κερδοσκοπικό ή βιοποριστικό ή έλευθέριο έπάγγελμα μέσα στα όρια τής Ελλάδας, καί τούς κατατάσσει σέ 4 κατηγορίες: τήν πρώτη, τή δεύτερη, τή τρίτη καί τήν τέταρτη. Τά βιβλία πού πρέπει νά κρατά καί νά ένημερώνει ό έπιτηδευματίας διαφέρουν από κατηγορία σέ κατηγορία. Η ύποχρέωση γιά σύνταξη απογραφής έχει τήν πηγή της στό άρθρο 40 καί περιορίζεται στους έπιτηδευματίες πού ανήκουν στην τρίτη καί τέταρτη κατηγορία.

Αυτοί μέσα σέ όρισμένη προθεσμία πρέπει νά ένεργήσουν τήν απογραφή καί νά τήν καταγράψουν στό βιβλίο απογραφών.

Στό ίδιο Π.Δ. καθορίζεται ό τρόπος πού θά γίνει ή άποτίμηση καθώς καί οί άλλες λεπτομέρειες τής απογραφής.

δ) Υπόδειγμα Άπογραφής.

Ένεργώντας γενική απογραφή στην έπιχείρηση Ε. διαπιστώσαμε.

1. Άκίνητο ισόγειο άξιας δρχ. 4.000.000 στην όδό Κολοκοτρώνη άρ. 48 του Πειραιά μέ ωφέλιμη έπιφάνεια m^2 750 καί όγκο m^3 3400 λιθόκτιστο καί ταρατσοσκεπές πού χρησιμεύει ως άποθήκη. Άγοράσθηκε μέ τό ύπ' αριθ. 36126 συμβόλαιο συμβολαιογράφου Άθηνών Α. Γεωργιάδη καί βαρύνεται μέ ύποθήκη γιά έμπράγματη ασφάλεια δανείου δρχ. 800.000 πρός 8% πού χορήγησε στην έπιχείρηση ή

Έθνική Τράπεζα. Συμβολαιογραφική πράξη δανειοδοτήσεως αρ. 22501 συμβολαιογράφου 'Αθηνών Ειρήνης Δικαίου.

2. Διαμέρισμα άξιας δρχ. 2.800.000 στο β' όροφο πολυκατοικίας στην οδό Σκουφά αρ. 12 στην 'Αθήνα άποτελούμενο από 4 κύρια δωμάτια, ώφέλιμη επιφάνεια m^2 90 πού χρησιμεύει για γραφεία τής επιχειρήσεως. 'Αγοράσθηκε μέ τό ύπ' αριθ. 5234 συμβόλαιο συμβολαιογράφου 'Αθηνών Ι. Μαλλιᾶ.

3. 'Επιπλα καί Σκευή:

— Γραφείο Διευθυντή δρύινο σχήματος Π μέ 6 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.	=	12.000
— Γραφείο μεταλλικό μέ καπάκι φορμάικα σχήματος Π μέ 6 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.		9.000
— Γραφείο μεταλλικό μέ καπάκι φορμάικα σχήματος 1/2 Π μέ 3 συρτάρια διαστ..... τεμ. 1	δρχ.		5.000
— Πολυθρόνες γραφείων από μεταλλικό σκελετό καί επένδυση πλαστικού τεμ. 3, πρὸς δρχ. 3.000		=	9.000
— Καθίσματα ξύλινα τύπου Βιέννης τεμ. 6 πρὸς δρχ. 700		=	4.200

4. Μηχανές Γραφείων:

— Γραφομηχανή ηλεκτροκίνητη Olympia Mod SG 'Ελληνικού πληκτρολογίου αρ. κατασκ. 3257812, τεμ. 1δρχ.			11.500
— 'Υπολογιστική μηχανή Toshiba, Mod KR αρ. κατασκ. 12541 R, τεμ. 1	δρχ.		18.000

5. 'Εμπορεύματα:

— Ξυλεία Σουηδίας m^3 80 πρὸς δρχ. 13.000	=	1.040.000
— Ξυλεία Oregon Pine m^3 100 πρὸς δρχ. 16.000	=	1.600.000
— Ξυλεία λευκή m^3 60 πρὸς δρχ. 12.000	=	720.000

6. Χρεῶστες:

— Α. Λογοθέτης από πωλήσεις ξυλείας, 'Αρ. μητρώου πελ. 0412	δρχ.		70.000
— Β. Γαλίδης από πώληση ξυλείας, 'Αρ. μητρώου πελατῶν 0419	δρχ.		30.000

7. Γραμμάτια εισπρακτέα:

— Συναλλαγματική εκδόσεώς μας καί άποδοχῆς Δ. Δανίδη, λήξεως 1/4/19....	δρχ.		20.000
---	------	--	--------

8. Ταμείο.

δρχ. 620.000

9. Τράπεζα Πίστewς. 'Υποκατάστημα Λουδοβίκου στόν Πειραιά. Καταθέσεις ὄψεως

δρχ. 780.000

10. Πιστωτές:

— 'Αν. Λυριδης από διάφορες προμήθειες έφοδίων	δρχ.		100.000
— Ε. Κακίδης, από προμήθεια ξυλείας	δρχ.		1.000.000

11. Γραμμάτια πληρωτέα:

— Συναλλαγματική άποδοχῆς τής επιχειρήσεως καί σέ διαταγή προμηθευτή Β. Βανοπούλου, πού λήγει στίς 3/8/19...	δρχ.		50.000
--	------	--	--------

Ακολουθεί η καταχώριση στο βιβλίο απογραφών.

Τό βιβλίο αυτό έχει τη συνηθισμένη γραμμογράφηση ενός λογιστικού βιβλίου. Η καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων αρχίζει με εκείνα του ένεργητικού. Μετά την παράθεση αυτών συνεχίζουμε με τα περιουσιακά στοιχεία του παθητικού. Η καθαρή περιουσία προκύπτει ως διαφορά μεταξύ ένεργητικού και παθητικού.

Η διάταξη αυτή ένεργητικού και παθητικού λέγεται **κάθετη**, επειδή τό ένα είναι κάτω από τό άλλο. Υπάρχει και ή **όριζόντια** διάταξη, όπου τό ένεργητικό καταχωρίζεται στην άριστερή σελίδα και τό παθητικό στή δεξιά.

Απογραφή
977 31^η Δεκεμβρίου 19...

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Γ ΠΑΓΙΟ

1. Κτίσματα

α) Ξεδωμενος Αποθηκη, Νο.

Ποικιλώνη αρ. 49, Πειραι-

ας, ωφέλιμοι επιφανείας

m² 750 και όγμου m³ 300

πρόκειται και ιαρα-

τωσκευητή Συμβόλαι

άγορας, αρ. 3616 Σ/φου

Αθήνας Α. Γεωργιάδη

4.000.000

β) Ξραφείο εκό β' όροφου

ποιοματωιίας Σιουγα

αρ. 12, Αθήνα, από 4 κέ-

ρια δωμάτια, ωφέλιμοι

επιφανείας m² 90. Συμβό-

λαι άγορας αρ. 5234

Σ/φου Αθήνας Ι. Μαλλιά

280.000

680.000

2. Έπιπλα και Ξιμίν

α) Ξραφείο Διευτηκού

όφνιτο, όχήματα 11, 6

αυταριών, διασε.....

τεμ. 1 πρσ άρχ. 12000

12000

β) Ξραφείο μεσαδιού

μι ιοπάκι φορμάκια

εις μεσαφορά

12000

680.000

Ύπό τά στοιχεία τού ένεργητικού καταγράφομε πρώτα τά πάγια, μετά τά κυκλοφορούντα καί τέλος τά διαθέσιμα. Ύπό τά στοιχεία τού παθητικού πρώτα τά μακροπρόθεσμα, ύστερα τά μεσοπρόθεσμα καί τέλος τά βραχυπρόθεσμα.

Στό παράδειγμα πού άκολουθεί φαίνεται καθαρά ό προορισμός καί ή χρήση τών στηλών τού βιβλίου.

"Άλλες έξηγήσεις γιά τόν τρόπο γραφής τών άθροισμάτων ή τή μεταφορά τους άπό σελίδα σέ σελίδα ό μαθητής μπορεί νά άναζητήσει στό τέταρτο Κεφάλαιο, όπου περιγράφεται ή τήρηση τού Ύμερολογίου.

Απογραφή τής 31/12 '79
 Ύνεχεια

	Ύπι μεταφοράς	12000	6800000
	εξήμασος 17, 6 εωςκαρ- ων, διασέ..... τεμ. 1 πρσί δρχ. 9000	9000	
	η) Ύραχεία μεταλλικό μί κοπάκι σχήμα εξήμασος 1/2 17, 3 εωςκα- ρίων, διασέ τεμ. 1 πρσί δρχ. 5000	5000	
	δ) Πολυπρότες γραμμών, άπό μεταλλικό κειπέό καί επένδυση άπό πλάστικό. Τεμ. 3 πρσί δρχ. 3000 πρσί μία	9000	
	ε) Καδίσματα ζύλινα τύπου Βιέννης, τεμ. 6 πρσί δρχ. 700 τό ένα	4200	39200
3	Μηχανές Ύραχείας		
	α) Ύραφομηχανή ήδου- εραίνηρα OLYMPIA Mod SG, έπισημοί πίτυτρο- πέριου, άρ. κατασκευής 3254812 Τεμ. 1 πρσί δρχ. 17500	17500	
	β) Ύπόλοιπική μηχα- νή Toshiba, Mod KR άρ έπι μεταφορά	11500	6839200

Απογραφή 7ης 31/12/19
(Συνέχεια)

	Έπιμαααφρά	11500	6839200	
	μααααααααα 12541 R			
	Ταμ. I πρσφ δαα 18000	18000	29500	6868700
	II ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ			
A	Έμπορεάμααα			
	a) ζααααα αααααααα			
	m ³ 80 πρσφ δαα 18000			
	αα ααααα ααααα	1040000		
	b) ζααααα αααααααα			
	m ³ 100 πρσφ δαα 16000			
	αα ααααα ααααα	1600000		
	γ) ζααααα ααααα, m ³ 80			
	πρσφ δαα 12000 αα αααα			
	αα ααααα	720000	3360000	
5.	ααααααααα			
	a) Α. Ααααααααα, αααα			
	ααααααα αααααα. Ααααα			
	ααααααα ααααα ααααα	70000		
	b) Β. Αααααααα, αααα αααα			
	αααα ααααααα. Ααααααα			
	ααααααα ααααα ααααα	30000	100000	
6.	Ααααααααα ααααααααα			
	Ααααααααααααα ααααα			
	αααα ααααααααααα ααααα			
	ααααααα αααα αααααα			
	αα ααααααα			
	αα ααααααα			
			3460000	6868700

Απογραφή τῆς 31/12/19
(Συνέχεια)

	Ἐπιμεταφορᾶ	3460000	6868700
	καὶ Δ. Διατῶν	20000	3480000
	<u>III ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ</u>		
7	Ἐσπασίω	620000	
8	Τραπεζα Πίστεως Ἰποματάσπεια Φοιδοβιμῶν		
	Ἐσπασίω ἄνευ	180000	1400000
	Ἐργο Ἐνταρμῶν		11768700
	<u>ΠΑΘΗΤΙΚΟ</u>		
	<u>I. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ</u>		
1	Ἐνυπόθητο δάνειο, ἀπὸ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ὑπὸ 8% ἔμβολοιο ἡρασημῆ τράφη ἀριθ 22501 2/401 ἰσθῆας Ἐιρηνῆς Διαταίω	800000	800000
	<u>II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ</u>		
2	Πίστεωτῆς		
	α) Δ. Μερῶν, ἀπὸ διαφόρων περιηθῆων ἔσπασίω	100000	
	β) Ἐ. Καίωτῆς, ἀπὸ περιηθῆων ἰσθῆας	1000000	1100000
	Ἐπιμεταφορᾶ	1100000	800000

Απογραφή πρ 31/12/19
(Συνέχεια)

	Επιμεταφορά	1100000	800000
3	Γραμμάτια Δηρωτέα Ενοποιηματική από αρχή μας και σε δια- ταγή προμηθευτή μας B. Βακοπούλου, η/μ 3.8.1...	50000	1150000
	Επίδο Παθώνων (ε- πιχειρήσεις της ζώνης)		1950000
	<u>ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ</u>		9798700
1	Μετόπιστο Επίδο Επίδο Παθώνων		11728700

1.2 Ίσολογισμός.

Ίσολογισμός είναι ο περιληπτικός πίνακας που μās δείχνει τήν οικονομική κατάσταση ενός οικονομικού οργανισμού σε μίαν όρισμένη στιγμή.

Ο ίσολογισμός συντάσσεται μετά από τήν άπογραφή και είναι ή συνοπτική της εικόνα.

Στήν πιό συνηθισμένη του μορφή ό πίνακας του ίσολογισμού είναι χωρισμένος σε δύο μέρη, τό άριστερό και τό δεξιό.

Στό άριστερό, που τό λέμε **ένεργητικό**, γράφομε, κατά είδος και κατά άξία τά μέσα δράσεως του οικονομικού οργανισμού, δηλαδή τά περιουσιακά στοιχεία που άποτελούν τό ένεργητικό του.

Στό δεξιό, που τό χαρακτηρίζομε **παθητικό**, γράφομε όλα τά στοιχεία του παθητικού, δηλαδή όλες τίς ύποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού.

Η μορφή αύτή του ίσολογισμού, όπου τό ένεργητικό είναι άριστερά και τό παθητικό, στο όποίο συμπεριλαμβάνεται και ή καθαρή περιουσία, δεξιά, είναι ή πιό συνηθισμένη. Πολλές φορές όμως διαβάζομε ίσολογισμούς με διαφορετική διάταξη, όπως π.χ. άριστερά τό παθητικό και δεξιά τό ένεργητικό ή σε κάθετη διάταξη, δηλαδή πρώτα τό ένεργητικό και συνέχεια τό παθητικό.

Τά δύο μέρη του ίσολογισμού, ένεργητικό και παθητικό, είναι πάντοτε έξισωμένα. Στήν παράγραφο 1.2(β) έξηγείται πώς συμβαίνει αύτό.

α) Ύπόδειγμα ίσολογισμού.

Ο ίσολογισμός που παρατίθεται πιό κάτω συντάχθηκε με τά δεδομένα του παραδείγματος τής άπογραφής. Διευκρινίζεται ότι και στον ίσολογισμό διατηρούμε τή διάκριση του ένεργητικού σε πάγιο, κυκλοφορούν και διαθέσιμο. Επίσης και στο παθητικό σε μακροπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	Παθητικό	
<u>I. Πάγιο</u>		<u>I. Ξένο κεφάλαιο</u>	
Άκίνητα	6.800.000	α) μακροπρόθεσμο	
Έπιπλα και σκεύη	39.200	Ένυπόθηκο δάνειο	800.000
Μηχανές γραφείου	29.500	β) βραχυπρόθεσμο	
		Γραμ. Πληρωτέα	50.000
<u>II. Κυκλοφορούν</u>		Πιστωτές	1.100.000
Έμπορεύματα	3.360.000	<u>II. Ίδιο κεφάλαιο</u>	9.798.700
Γραμ. Εισ/κτέα	20.000		
Χρεώστες	100.000		
<u>III Διαθέσιμο</u>			
Ταμείο	620.000		
Τράπεζες	780.000		
	<u>11.748.700</u>		<u>11.748.700</u>

Τά σύνολα τοῦ ἐνεργητικοῦ καί τοῦ παθητικοῦ γράφονται στό ἴδιο ὕψος. Ἐάν δέ σέ κάποια πλευρά τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπάρχει κενός χώρος, ὅπως στό παράδειγμά μας στήν πλευρά τοῦ παθητικοῦ, αὐτός ἀκυρώνεται μέ μιά τεθλασμένη γραμμή.

Ἀσκήσεις.

1. Γιά τήν ἴδρυση ἐπιχειρήσεως ὁ Δ. Ἀντωνίου εἰσφέρει:

— Μετρητά δρχ. 100.000.

— Δύο γραφεῖα δρύινα μέ 6 συρτάρια διαστάσεων τό κάθε ἓνα $1,20 \times 0,75 \times 0,80$ m ἀξίας δρχ. 8.000 τό ἓνα.

— Μιά πολυθρόνα γραφείου, δρύινη μέ δερμάτινη ἐπένδυση ἀξίας δρχ. 9.000.

— Μιά πολυθρόνα γραφείου, ἀπό μεταλλικό σκελετό καί ἐπένδυση ἀπό πλαστικό ἀξίας δρχ. 4.000.

— Ἐνα αὐτοκίνητο Ι.Χ. ἡμιφορτηγό (ἀρ. κινητήρα 52347, σοσί 7691245 καί κυκλοφορίας ΖΟ 5132) ἀξίας δρχ. 450.000.

— Ἀπαίτησή του κατά τοῦ Ε. Λαπατά γιά δρχ. 20.000.

Ζητεῖται νά συντάξετε τήν ἀπογραφή τῆς περιουσίας στό βιβλίο ἀπογραφῶν καί μετά νά καταρτίσετε τό σχετικό ἰσολογισμό.

2. Στίς 31.12.19... ἡ ἐπιχείρηση ΕΜΠΟΡΙΑ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ «ΠΑΡΘΕΝΩΝ» βρέθηκε νά κατέχει:

— Μετρητά δρχ. 150.000.

— Καταθέσεις στήν Ἴονική καί Λαϊκή Τράπεζα, ὑποκατάστημα Πλ. Συντάγματος, δρχ. 1.560.723.

— Ἀπαιτήσεις κατά:

α) Β. Βασιλείου ἀπό πωλήσεις ὕφασμάτων δρχ. 60.000.

β) Λ. Πουλοπούλου ἀπό διάφορες αἰτίες δρχ. 50.000.

γ) Προμηθευτή Δ. Δανιήλ, ἀπό ἐπιστροφή ἐμπορευμάτων δρχ. 200.000.

— Γραμμάτια εἰσπρακτέα:

Συναλλαγματική ἀξίας δρχ. 10.000 ἐκδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως πού λήγει στίς 17.8.19... καί πού ἔκανε δεκτή ὁ ὀφειλέτης Ε. Γεωργίου.

— Μιά γραφομηχανή ἑλληνικοῦ πληκτρολογίου OLIVETTI, ἀρ. κατασκευῆς 425730, φορητή, ἀξίας δρχ. 5.000.

— Ἐνα γραφεῖο διευθυντή μεταλλικό μέ 6 συρτάρια σχήματος Π ἀξίας δρχ. 6.000.

— Μιά πολυθρόνα γραφείου ἀπό μεταλλικό σκελετό καί ἐπένδυση ἀπό πλαστικό ἀξίας δρχ. 4.500.

— Ἐνας πάγκος δρύινος μέ ὀκτώ πόδια διαστάσεων $8 \times 1 \times 0,80$ m ἀξίας δρχ. 9.000.

— Κασμήρια ἀνδρικά, ἑλληνικῆς κατασκευῆς μέτρα 1000 πρὸς δρχ. 500 τό μέτρο.

— Ὑποχρεώσεις πρὸς τούς:

α) Ἐλληνικό Δημόσιο, γιά φόρους δρχ. 150.000.

β) Προμηθευτή Κ. Εὐαγγέλου γιά προμήθεια κασμηρίων δρχ. 600.000.

γ) Χαρτοπωλεῖο «Ο ΑΠΟΛΛΩΝ» γιά προμήθεια εἰδῶν γραφικῆς ὕλης δρχ. 40.000.

Ζητεῖται νά καταστρώσετε τήν ἀπογραφή στό βιβλίο ἀπογραφῶν καί νά συντάξετε τόν ἰσολογισμό.

3. Στήν ἐπιχείρηση τῶν Ἀφῶν Γεωργίου «ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ — Η ΦΙΛΟΞΕΝΗ ΓΩΝΙΑ» Δαμάρεως 10, Ἀθήνα ἡ ἀπογραφή ἀπέδειξε:

— Γραφεῖο μεταλλικό σχήματος Π, 6 συρταριῶν ἀξίας δρχ. 6.000.

— Καθίσματα μεταλλικά μ' ἐπένδυση ἀπό πλαστικό τεμ. 6 πρὸς δρχ. 1500 τό ἓνα δρχ. 9.000

— Κρεβάτια μονά μεταλλικά τεμ. 50 πρὸς δρχ. 5000 τό ἓνα δρχ. 250.000

— Ἰματισθῆκες, μεταλλικές δίφυλλες διαστάσεων $1,70 \times 2 \times 0,40$ τεμ. 20 πρὸς δρχ. 4.000 ἡ μία δρχ. 80.000

— Τραπεζία από λευκή ξυλεία, διαστ. $1,30 \times 0,70 \times 0,80$ μ. τεμ. 30 πρός δρχ. 1500 τό ένα δρχ. 45.000

— Καθίσματα κοινά, ξύλινα τεμ. 60 πρός δρχ. 600 τό ένα δρχ. 36.000

— Στρώματα μονά, 50 πρός δρχ. 1000 τό ένα δρχ. 50.000

— Κουβέρτες μονές, συνθετικές, 60 πρός δρχ. 1000 ή μία δρχ. 60.000

— Σεντόνια μονά, λινά τεμ. 70 πρός δρχ. 500 τό ένα δρχ. 35.000

— Μαξιλάρια βαμβακιού, τεμ. 70 πρός δρχ. 500 τό ένα δρχ. 35.000

— Χρεώστες:

α) Κ.Λ. δρχ. 4.000

β) Β.Π. δρχ. 16.000

γ) Λ.Δ. δρχ. 20.000

— Πιστωτές:

α) «ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ»: Α.Ε. δρχ. 200.000

β) «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΛΙΝΟΠΟΪΑ» ΕΠΕ δρχ. 25.000

— Γραμμάτια πληρωτέα:

Συναλλαγματική αξίας δρχ. 30.000, λήξεως 7.9.19... πού αποδέχθηκε ή έπιχείρηση καί εκδόθηκε από τόν Προμηθευτή Ε.Λ.

— Μετρητά δρχ. 200.000

Καταχωρίστε τήν άπογραφή στό βιβλίο άπογραφών καί συντάξτε τόν Ίσολογισμό.

4. Μέ δικά σας στοιχεία, καταστρώστε άπογραφή μέ 5 τουλάχιστον στοιχεία ένεργητικού καί 2 παθητικού.

Ήπίσης συντάξτε τό σχετικό Ίσολογισμό.

β) Έρμηνεία Ίσολογισμού.

Εΐδαμε στήν παράγραφο 1.2 ότι τά δύο μέρη του ίσολογισμού είναι πάντοτε έξισωμένα. Αυτό έχει μία λογική έρμηνεία.

Γνωρίζομε ότι ό οικονομικός οργανισμός ό,τιδήποτε κατέχει τό όφειλει είτε στό φορέα του, είτε σέ τρίτους. Μέ άλλα λόγια στό παθητικό του ίσολογισμού, όπου καταγράφονται όλες οι ύποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού, περιλαμβάνονται τά κεφάλαια πού απέκτησε αυτός ή από τό φορέα του ή από τούς τρίτους καί τά όποια μετέτρεψε στή συνέχεια στα άπαραίτητα μέσα γιά τή λειτουργία του. Τά μέσα αυτά καταχωρίζονται, όπως γνωρίζομε, στό ένεργητικό του ίσολογισμού. Θά μπορούσαμε νά πούμε λοιπόν ότι τό μέν ένεργητικό περιλαμβάνει τά μέσα δράσεως τό δέ παθητικό τίς πηγές χρηματοδότησεως. Έπομένως ή σχέση πού ύπάρχει μεταξύ ένεργητικού καί παθητικού πρέπει νά είναι σχέση ισοότητας.

Ήν λοιπόν συμβολίσομε όπως μάθαμε ήδη, μέ Ε τό ένεργητικό, μέ Π τό παθητικό (ξένο κεφάλαιο) καί μέ ΚΠ τήν καθαρή περιουσία, θά έχομε τήν έξιωση

$$E = \Pi + \text{ΚΠ}$$

γ) Μορφές Ίσολογισμού.

Οί μορφές του ίσολογισμού προσδιορίζονται από τίς περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως του οικονομικού οργανισμού. Θά μελετήσομε λοιπόν τίς μορφές του ίσολογισμού σέ συνδυασμό μέ τίς περιπτώσεις αυτές.

Ής πάρομε τήν περίπτωση πού τό ένεργητικό είναι μεγαλύτερο από τό παθητικό. Τότε ό ίσολογισμός παρουσιάζει ένεργητικό, πού καλύπτει όλες τίς ύποχρεώσεις πρός τούς τρίτους καί αφήνει καί ένα πλεόνασμα. Τό πλεόνασμα αυτό είναι ή καθαρή περιουσία. Ό ίσολογισμός τής μορφής αυτής λέγεται **θετικός ίσολογισμός**.

Παράδειγμα:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Έπιπλα και σκεύη	200.000	Πιστωτές	300.000
Έμπορεύματα	700.000	Καθαρή περιουσία	700.000
Ταμείο	100.000		
	<u>1.000.000</u>		<u>1.000.000</u>

Στήν περίπτωση πού τό ένεργητικό είναι ίσο μέ τό παθητικό, δέν έχομε καθαρή περιουσία. Τό ένεργητικό του ίσολογισμού ή έπιχείρηση τό όφείλει στους τρίτους καί έπομένως καθαρή περιουσία δέν υπάρχει.

Ό ίσολογισμός αυτός λέγεται **ουδέτερος**.

Παράδειγμα:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Έπιπλα και σκεύη	200.000	Πιστωτές	300.000
Έμπορεύματα	700.000	Γραμ. πληρωτέα	700.000
Ταμείο	100.000		
	<u>1.000.000</u>		<u>1.000.000</u>

Όταν τό ένεργητικό είναι μικρότερο από τό παθητικό, τότε ό ίσολογισμός παρουσιάζει ένεργητικό πού δέν μπορεί νά καλύψει τίς ύποχρεώσεις πρós τούς τρίτους καί λέγεται **άρνητικός**.

Παράδειγμα:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Έπιπλα και σκεύη	100.000	Πιστωτές	80.000
Ταμείο	50.000	Γραμμάτ. Πληρωτέα	120.000
Καθαρή περιουσία (έλλειμμα)	50.000		
	<u>200.000</u>		<u>200.000</u>

Μιά άκόμα περίπτωση οικονομικής καταστάσεως είναι όταν δέν υπάρχει παθητικό. Τότε, όπως είναι φανερό, ό ίσολογισμός παρουσιάζει ένεργητικό, πού όφείλεται άποκλειστικά στόν έπιχειρηματία. Καί αυτός ό ίσολογισμός λέγεται **θετικός**.

Παράδειγμα:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Άκίνητα	2.000.000	Καθαρή Περιουσία	2.300.000
Έπιπλα	100.000		
Ταμείο	200.000		
	<u>2.300.000</u>		<u>2.300.000</u>

Τέλος, σπανιότερα συμβαίνει να μην υπάρχει καθόλου ένεργητικό. Στην περίπτωση αυτή ο ισολογισμός παρουσιάζει υποχρεώσεις προς τρίτους στο παθητικό και ισόποσο έλλειμμα στο ένεργητικό. Τό έλλειμμα αυτό είναι απαίτηση τής επιχειρήσεως κατά του επιχειρηματία.

Ό ισολογισμός καί τής μορφής αυτής λέγεται **άρνητικός**.

Παράδειγμα:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Καθαρή περιουσία (έλλειμμα)	600.000	Πιστωτές	500.000
		Γραμμ. πληρωτέα	100.000
	<u>600.000</u>		<u>600.000</u>

Άνακεφαλαιώνοντας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αν:

$E > Π$	τότε $E = Π + ΚΠ$	καί ο	ισολογισμός	θετικός
$E = Π$	» $ΚΠ = 0$	»	»	ουδέτερος
$E < Π$	» $E + \text{έλλειμμα} = Π$	»	»	άρνητικός
$Π = 0$	» $E = ΚΠ$	»	»	θετικός
$E = 0$	» $\text{έλλειμμα} = Π$	»	»	άρνητικός

Άσκήσεις

1. Να συντάξετε με δικά σας στοιχεία ένα ισολογισμό θετικό, ένα ουδέτερο και ένα άρνητικό.

2. Ό ισολογισμός, πού ακολουθεί, είναι άρνητικός. Ό επιχειρηματίας δέχεται να καταθέσει ένα χρηματικό ποσό για να ένισχύσει τήν επιχείρηση. Να υποδείξετε:

α) Τό ποσό πού πρέπει να καταθέσει ό επιχειρηματίας, ώστε ό ισολογισμός να μετατραπεί σε ουδέτερο

β) Ένα ποσό πού πρέπει να καταθέσει ό επιχειρηματίας, ώστε ό ισολογισμός να μετατραπεί σε θετικό.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Άκίνητα	2.000.000	Πιστωτές	2.700.000
Χρεώστες	500.000	Γραμμάτια πληρωτέα	1.000.000
Καθαρή περιουσία	1.200.000		
	<u>3.700.000</u>		<u>3.700.000</u>

3. Σε ποιές περιπτώσεις οικονομικής καταστάσεως έχομε: Θετικό ισολογισμό; Άρνητικό ισολογισμό; Ουδέτερο ισολογισμό;

4. Ό επιχείρηση του Α. Κυριακίδη διαθέτει μετρητά δρχ. 50.000, έπιπλα δρχ. 100.000, μηχανήματα δρχ. 100.000. Χρεώστες δρχ. 20.000, ενώ χρωστά σε πιστωτές δρχ. 130.000.

Να προσδιορίσετε τή μορφή του ισολογισμού τής επιχειρήσεως αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

2.1 Τό πρόβλημα της παρακολούθησως - Κάθετες και όριζόντιες μεταβολές στοιχείων Ίσολογισμού.

Έχουμε μάθει ότι τά περιουσιακά στοιχεία ενός οικονομικού οργανισμού βρίσκονται σέ συνεχή κίνηση και ύφίστανται διάφορες μεταβολές καθώς ό οικονομικός οργανισμός λειτουργεί. Έτσι σέ μιά επιχείρηση π.χ., έμπορεύματα πωλούνται, άλλα αγοράζονται, εισπράττονται άπαιτήσεις, έξοφλούνται διάφοροι λογαριασμοί κλπ. Γεννιέται λοιπόν τό έρώτημα: πώς μπορούμε τά παρακολουθούμε τίς περιουσιακές αυτές μεταβολές, ώστε νά είμαστε σέ θέση νά προσδιορίσουμε τήν οικονομική θέση σέ όρισμένη στιγμή;

Έχοντας πρόσφατες τίς γνώσεις περί ίσολογισμού, μπορούμε εύκολα νά άπαντήσουμε ότι αυτό είναι δυνατό νά γίνει μέ τή σύνταξη διαδοχικών ίσολογισμών.

Έξετάζοντας άμέσως παρακάτω τήν περίπτωση αυτή θά καταλήξουμε στό ότι ό τρόπος αυτός είναι άδύνατο νά εφαρμοσθεί στήν πράξη.

Κάνουμε λοιπόν τή σκέψη. Ό ίσολογισμός παρουσιάζει τή συγκρότηση τής περιουσίας του οικονομικού οργανισμού σέ όρισμένη στιγμή. Έχοντας λοιπόν τόν ίσολογισμό στά χέρια μας θά παρακολουθούμε τήν κίνηση τών περιουσιακών στοιχείων και κάθε μεταβολή θά τή σημειώνουμε σ' αυτόν. Βέβαια είναι άυτονόητο ότι μετά άπό κάθε μεταβολή θά συντάσσουμε νέο ίσολογισμό έτσι, ώστε σέ κάθε νέο πίνακα νά παρουσιάζεται ή πραγματική οικονομική θέση του οικονομικού οργανισμού.

Άς δοϋμε ένα παράδειγμα.

Έστω ότι ό ίσολογισμός μιάς επιχειρήσως σέ κάποια στιγμή είναι ό ακόλουθος:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1ος		Παθητικό
Έμπορεύματα	400.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	100.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	60.000		
	560.000		560.000

Μας πληροφορούν ότι πωλήθηκαν έμπορεύματα άξιας δρχ. 150.000 μετρητοίς. Μετά άπό αυτό, ό παραπάνω ίσολογισμός δέν εκφράζει πιά τήν πραγματικότητα. Τά έμπορεύματα πού άναγράφει δέν ανταποκρίνονται σέ δρχ. 400.000, άφου πωλήθηκαν άπό αυτά δρχ. 150.000· επίσης τό ταμείο δέν έχει μόνο δρχ. 60.000, άφου άπό τήν πώληση τών έμπορευμάτων εισπράχθηκαν δρχ. 150.000. Πρέπει λοιπόν νά επιφέρουμε τή διόρθωση μειώνοντας τά έμπορεύματα και αύξάνοντας τό ταμείο και νά συντάξουμε τό νέο ίσολογισμό.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2ος		Παθητικό
Έμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	100.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	210.000		
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Άμέσως μετά μās ειδοποιούν ότι ο Δ.Γ., πού χρωστούσε δρχ. 40.000, ξόφλησε τήν ύποχρέωσή του αυτή. Έπομένως και ό 2ος ισολογισμός μετά τήν πράξη αυτή πρέπει νά άναμορφωθεί. Οι χρεώστες πρέπει νά παρουσιάζονται μειωμένοι κατά δρχ. 40.000 και τό ταμείο αύξημένο κατά τό ίδιο ποσό.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 3ος		Παθητικό
Έμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	200.000
Χρεώστες	60.000	Καθαρή περιουσία	360.000
Ταμείο	250.000		
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Στή συνέχεια μās γνωρίζουν ότι ή διοίκηση του οικονομικού οργανισμού έξόφλησε τόν πισωτή Β.Δ., στόν όποίο όφειλε δρχ. 50.000 ύπογράφοντας εις διαταγήν του γραμμάτιο ίσου ποσοϋ. Είμαστε πάλι ύποχρεωμένοι νά διορθώσουμε τόν ισολογισμό παρουσιάζοντας τούς πισωτές μειωμένους κατά δρχ. 50.000 και έμφανίζοντας γραμμάτια πληρωτέα γιά τό ίδιο ποσό.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 4ος		Παθητικό
Έμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	150.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	250.000	Καθαρή περιουσία	360.000
	<u>560.000</u>		<u>560.000</u>

Κατόπιν μās πληροφοροϋν ότι ή έπιχειρηματίας κατέθεσε στό ταμείο δρχ. 40.000, γιά νά ένισχύσει τά ταμειακά διαθέσιμα τής έπιχειρήσεως.

Μετά τή διορθωση του 4ου ισολογισμού προκύπτει ό νέος ως έξης:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 5ος		Παθητικό
Έμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	150.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	290.000	Καθαρή περιουσία	400.000
	<u>600.000</u>		<u>600.000</u>

Τέλος μās πληροφοροϋν ότι ή έπιχείρηση άγόρασε έπιπλα άξίας δρχ. 100.000 μέ πίστωση. Ό νέος ισολογισμός θά λάβει τή μορφή:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	6ος	Παθητικό
Έμπορεύματα	250.000	Πιστωτές	250.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Ταμείο	290.000	Καθαρή περιουσία	400.000
Έπιπλα	100.000		
	<u>700.000</u>		<u>700.000</u>

Μελετώντας τις συνέπειες τῶν συναλλαγῶν πάνω στά στοιχεία τοῦ ἰσολογισμοῦ, μπορούμε νά παρατηρήσουμε ὅτι οἱ τρεῖς πρώτες συναλλαγές εἶχαν ὡς συνέπεια τήν **κάθετη** μεταβολή στοιχείων ἢ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ τοῦ παθητικοῦ. Ἄντίθετα πρός αὐτές, οἱ δύο τελευταῖες ἐπέφεραν **ὀριζόντιες** μεταβολές σέ στοιχεία τοῦ ἐνεργητικοῦ καί παθητικοῦ. Εἰδικότερα: **κάθετες** μεταβολές ἔχομε, ὅταν μεταβάλλονται μεμονωμένα στοιχεία τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ τοῦ παθητικοῦ. Ἄντίθετα, ὅταν ἔχομε σύγχρονη μεταβολή στοιχείων ἐνεργητικοῦ καί παθητικοῦ, τότε ἡ μεταβολή εἶναι **ὀριζόντια**. Εἶναι δυνατόν ὅμως νά ἔχομε καί συνδυασμό ἀπό τά δύο αὐτά εἶδη τῶν μεταβολῶν. Ἄς τό δοῦμε:

Μετά ἀπό τόν 6ο ἰσολογισμό τοῦ παραδείγματός μας ἔστω ὅτι ἡ ἐπιχείρηση πούλᾳ ἔμπορεύματα ἀξίας δρχ. 200.000 ἀντί δρχ. 210.000. Ὁ ἀγοραστής πληρώνει ἀμέσως 105.000 δρχ. καί γιά τό ὑπόλοιπο ὑπογράφει γραμμάτια.

Νά ποιές θά εἶναι οἱ μεταβολές:

1. Μείωση τῶν ἔμπορευμάτων κατά δρχ. 200.000
2. Αὔξηση τοῦ ταμείου κατά δρχ. 105.000
3. Ἐμφάνιση γραμματίων εἰσπρακτέων ἀξίας δρχ. 105.000
4. Αὔξηση τῆς καθαρῆς περιουσίας κατά δρχ. 10.000, ὅσο εἶναι δηλαδή τό κέρδος ἀπό τήν πώληση τῶν ἔμπορευμάτων.

Δηλαδή ἔχομε **κάθετη** μεταβολή στοιχείων ἐνεργητικοῦ καί συγχρόνως **ὀριζόντια** μεταβολή στά στοιχεία ἐνεργητικοῦ καί καθαρῆς περιουσίας. Ὁ ἰσολογισμός λοιπόν τώρα διαμορφώνεται ὡς ἑξῆς:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	7ος	Παθητικό
Έμπορεύματα	50.000	Πιστωτές	250.000
Χρεώστες	60.000	Γραμμάτια πληρωτέα	50.000
Γραμμάτια εἰσπρακτέα	105.000	Καθαρή περιουσία	410.000
Ταμείο	395.000		
Έπιπλα	100.000		
	<u>710.000</u>		<u>710.000</u>

Ἡ μέθοδος αὐτή τῶν διαδοχικῶν ἰσολογισμῶν δέν εἶναι ἐφαρμόσιμη στήν πράξη, γιατί πρώτα ἀπ' ὅλα δέν παρέχει ὀρισμένες πληροφορίες πολύ χρήσιμες, ὅπως π.χ. πότε ἔγινε ἡ μεταβολή, γιά ποιά αἰτία ἔγινε κλπ. Ἐπειτα, καί αὐτό εἶναι τό σπουδαιότερο, δέν μπορεῖ νά παρακολουθήσει τίς περιουσιακές μεταβολές μέ τή μεγάλη συχνότητα πού συνήθως παρουσιάζονται αὐτές.

Γι' αὐτό οἱ περιουσιακές μεταβολές παρακολουθοῦνται μέ ἕνα ἄλλο λογιστικό μέσο, τοῦς **λογαριασμούς**, τοῦς ὁποίους περιγράφομε στό ἐπόμενο κεφάλαιο.

Άσκησης.

1. Ο ισολογισμός της ατομικής επιχείρησης του Κ. Χαλαλάμπους έχει ως εξής:

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		Παθητικό
Έμπορεύματα	200.000	Πιστωτές	400.000
Έπιπλα	100.000	Καθαρή περιουσία	200.000
Ταμείο	300.000		
	<u>600.000</u>		<u>600.000</u>

Με τη μέθοδο των διαδοχικών ισολογισμών να παρακολουθείτε τις μεταβολές της περιουσίας, που επέρχονται από τις παρακάτω πράξεις.

- Πώληση εμπορευμάτων αξίας δρχ. 80.000 σε μετρητά.
- Έξοφληση του πιστωτή Δ.Γ., στον οποίο η επιχείρηση όφειλε δρχ. 50.000.
- Κατάθεση από τον επιχειρηματία δρχ. 100.000 για ενίσχυση των ταμειακών διαθεσίμων.
- Πώληση εμπορευμάτων αξίας δρχ. 30.000 αντί δρχ. 35.000. Ο αγοραστής υπέγραψε γραμμάτιο για δρχ. 35.000.
- Αγορά ενός χρηματοκιβωτίου αξίας δρχ. 40.000.

Γιά την αγορά αυτή η επιχείρηση πλήρωσε άμέσως δρχ. 15.000 και για τό υπόλοιπο αποδέχθηκε συναλλαγματικές.

2. Να υποδείξετε διάφορες οικονομικές πράξεις, που να επιφέρουν τις παρακάτω μεταβολές:

- Αύξηση Ε και Π
- Αύξηση Ε και μείωση Ε
- Αύξηση Ε, μείωση Ε και αύξηση Π
- Αύξηση Π και μείωση Π
- Αύξηση Ε και αύξηση ΚΠ
- Αύξηση Π, μείωση Π και αύξηση ΚΠ.

3. Οι δύο ισολογισμοί που ακολουθούν είναι διαδοχικοί ισολογισμοί της ίδιας επιχείρησης. Προσδιορίστε την πράξη που μεσολάβησε, για να προκύψει ο δεύτερος ισολογισμός.

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1ος		Παθητικό
Ταμείο	200.000	Καθαρή περιουσία	400.000
Έμπορεύματα	100.000		
Χρεώστες	100.000		
	<u>400.000</u>		<u>400.000</u>

Ένεργητικό	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2ος		Παθητικό
Ταμείο	210.000	Καθαρή περιουσία	405.000
Έμπορεύματα	80.000		
Χρεώστες	115.000		
	<u>405.000</u>		<u>405.000</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

3.1 Γενικά.

Γιά την παρακολούθηση των μεταβολών της περιουσίας, τὰ διάφορα περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται, μέ βάση όρισμένα κριτήρια, σέ όμοιειδείς κατηγορίες. Κάθε μιά από τίς κατηγορίες αυτές παρακολουθείται μέ έναν ειδικό πίνακα πού όνομάζεται **Λογαριασμός**.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι λογαριασμός είναι ό πίνακας παρακολουθήσεως τών μεταβολών μιδς κατηγορίας όμοιειδών περιουσιακών στοιχείων.

Έπομένως όταν μιλούμε π.χ. γιά τό λογαριασμό «Έμπορεύματα», θά έννοοῦμε τόν πίνακα μέ τόν όποίο παρακολουθοῦνται οί μεταβολές τών περιουσιακών στοιχείων πού έχουν αγορασθεί, γιά νά μεταπωληθοῦν.

Έπίσης όταν αναφερόμαστε στό λογαριασμό «Έπιπλα καί σκεύη» θά έννοοῦμε τόν πίνακα παρακολουθήσεως τών περιουσιακών στοιχείων πού αγοράσθηκαν γιά τήν επίπλωση τών γραφείων καί τών άλλων χώρων τής επιχειρήσεως κλπ.

Κάθε λογαριασμός πρέπει νά περιέχει τά έξης στοιχεία:

- Τόν τίτλο π.χ. Γήπεδα, Χρεώστες, Ταμείο.
- Τή χρονολογία τής μεταβολής.
- Τή δικαιολογία τής μεταβολής.
- Τό ποσό τής μεταβολής.

3.2 Μορφές λογαριασμών.

Ό πίνακας του λογαριασμού δέν έχει όρισμένη γραμμική διάταξη. Αύτή καθορίζεται ανάλογα μέ τίς ανάγκες τών Λογιστηρίων. Παρακάτω παρατίθενται μερικοί πίνακες λογαριασμών, από αυτούς πού συναντάμε στήν πράξη, μέ διαφορετική γραμμική διάταξη.

Χρέωση

Πίστωση

Χρονο- λογία		Αιτιολογία	Ποσά		Χρονο- λογία		Αιτιολογία	Ποσά	
Μήνας	Ήμερα		Μερικά	Όλικά	Μήνας	Ήμερα		Μερικά	Όλικά

Χρέωση

Πίστωση

Ποσά	Χρονολογία		Αιτιολογία	Ποσά
	Μήνας	Ήμερα		

Χρονολογία		Αιτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
Μήνας	Ήμερα			

Χρέωση

Πίστωση

Χρονολογία			Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολογία			Αιτιολογία	Ποσά
Μήνας	Ημέρ	α/α			Μήνας	Ημέρ	α/α		
		άρθρ	άρθρ						

Αριθ. _____

Ημερομ	Αριθ. Έγγρ	Αιτία έγγραφής	Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο	
					Χρεωστικό	Πιστωτικό

3.3 Τεχνικοί όροι τήρησης των λογαριασμών.

Είδαμε ότι με τούς λογαριασμούς παρακολουθούμε τις περιουσιακές μεταβολές. Η μεταβολή μπορεί να σημαίνει αύξηση του περιουσιακού στοιχείου ή και ελάττωση. Οί λογαριασμοί έχουν δύο στήλες ποσών, μία για τη **χρέωση** και μία για την **πίστωση**.

Χρησιμοποιούμε την κατάλληλη από αυτές για την περίπτωση αύξησης ή ελαττώσεως των περιουσιακών στοιχείων.

Όταν ένα ποσό καταχωρίζεται στη χρέωση ενός λογαριασμού, τότε λέγεται ότι ο λογαριασμός **χρεώνεται**, ενώ όταν καταχωρίζεται στην πίστωση ο λογαριασμός **πιστώνεται**.

Άνοιγμα λογαριασμού ονομάζομε τη δημιουργία ενός νέου λογαριασμού, οπότε καθορίζομε τόν τίτλο του και καταχωρίζομε την πρώτη έγγραφη.

Κλείσιμο λογαριασμού, είναι η κατάργηση του λογαριασμού. Λογιστικά αυτό γίνεται με την εξίσωση των ποσών της χρέωσης και της πιστώσεως. Κάτω από τά ποσά αυτά σύρονται δύο παράλληλες γραμμές που λέγονται **έξισωτικές γραμμές**.

Εξίσωση λογαριασμού είναι ο προσδιορισμός του υπολοίπου του λογαριασμού και ή καταχώρισή του στη στήλη με τό μικρότερο άθροισμα. Μετά από αυτό, τά

άθροισματα των δύο στηλών εξισώνονται, οπότε σύρονται οι εξισωτικές γραμμές. Η καταχώριση γίνεται με την ένδειξη «Υπόλοιπο εις εξίσωση».

Αν ωστόσο χρειασθεί να ξαναλειτουργήσει ο λογαριασμός, μεταφέρεται το υπόλοιπο στη στήλη από την οποία προέρχεται με την ένδειξη «Υπόλοιπο εις νέον» ή με κάποια άλλη ανάλογη ένδειξη.

Τά παρακάτω παραδείγματα δείχνουν τέτοιες περιπτώσεις:

Χρέωση		Χρεώστες		Πίστωση			
Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά
Μήν.	Ημ.			Μήν.	Ημ.		
...	...	.....	20.000	...	.....	.....	15.000
...	...	.....	50.000	...	.....	.....	45.000
...	...	.....	60.000	...	Υπόλοιπο εις εξίσωση	.....	110.000
...	...	.....	40.000	...	.....	.....	.....
			170.000				170.000
			110.000				.....
		Υπόλοιπο εις νέο (άνοιγμα λ/σμού)	.....			.....	.....

Χρέωση		Πιστωτές		Πίστωση			
Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά
Μήν.	Ημ.			Μήν.	Ημ.		
...	...	.....	30.000	...	.....	.....	100.000
...	...	.....	20.000	...	.....	.....	50.000
...	...	Υπόλοιπο εις εξίσωση	220.000	...	.....	.....	80.000
...	...	.....	.....	...	.....	.....	40.000
			270.000				270.000
			.....				.....
		Υπόλοιπο εις νέο (άνοιγμα λ/σμού)	.....			.....	220.000

Στήν περίπτωση που το άθροισμα της χρέωσης ενός λογαριασμού είναι ίσο με το άθροισμα της πιστώσεως, ο λογαριασμός λέγεται **εξισωμένος**.

Η διαφορά ανάμεσα στα άθροισματα χρέωσης και πιστώσεως ενός λογαριασμού λέγεται **υπόλοιπο**. Τό υπόλοιπο λέγεται **χρεωτικό**, όταν τό άθροισμα της

χρεώσεως είναι μεγαλύτερο από εκείνο της πιστώσεως. Στην αντίθετη περίπτωση λέγεται **πιστωτικό**.

Παραθέτουμε δύο περιπτώσεις λογαριασμών: ένα με χρεωστικό υπόλοιπο και ένα με πιστωτικό υπόλοιπο.

Χρέωση			Ταμείο		Πίστωση		
Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά
Μήν.	Ημ.			Μήν.	Ημ.		
..	..	.....	50.000	..	.....	20.000	
..	..	.....	80.000	..	.....	70.000	
..	..	.....	100.000	..	.....	10.000	
..	..	.....	200.000	..	.....	10.000	
		Σύνολο χρεώσεως	430.000			Σύνολο πιστώσεως	110.000

Διαφορά 430.000 — 110.000 = 320.000 υπόλοιπο χρεωστικό.

Χρέωση			Πιστωτές		Πίστωση		
Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αιτιολογία	Ποσά
Μήν.	Ημ.			Μήν.	Ημ.		
..	..	.....	15.000	..	.....	200.000	
..	..	.....	15.000	..	.....	10.000	
..	..	.....	25.000	..	.....	50.000	
..	..	.....	45.000	..	.....	20.000	
		Σύνολο χρεώσεως	100.000			Σύνολο πιστώσεως	280.000

Διαφορά 280.000 — 100.000 = 180.000 υπόλοιπο πιστωτικό.

Όταν ένας λογαριασμός παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο λέγεται **χρεωστικός λογαριασμός**, ενώ όταν παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο ονομάζεται **πιστωτικός λογαριασμός**.

Πολλές φορές βρισκόμαστε στην ανάγκη να συνεχίσουμε ένα λογαριασμό σε μιά άλλη σελίδα, γιατί αυτή που χρησιμοποιούμε συμπληρώθηκε. Αυτό λέγεται **μεταφορά λογαριασμού** και γίνεται ως εξής:

Στην τελευταία γραμμή της σελίδας που συμπληρώνεται γράφουμε τα άθροισμα της χρεώσεως και της πιστώσεως και άπέναντι από αυτά αναγράφουμε τις λέξεις **εις μεταφορά**. Άκριβώς πάνω από τα άθροισματα στην πρό-τελευταία

γραμμή τῆς σελίδας ἔχομε σύρει προηγουμένως ἀθροιστικές γραμμές. Στὴ νέα σελίδα καὶ στὴν πρώτη γραμμὴ καταχωρίζομε τὰ ἀθροίσματα στὶς ἀνάλογες στήλες καὶ ἀπέναντι ἀπὸ αὐτὰ τὴν ἔνδειξη **ἐκ μεταφορᾶς**.

Νὰ ἔνα παράδειγμα μεταφορᾶς λογαριασμοῦ.

Σελίδα 1
Χρέωση

Ταμειῶ

Σελίδα 1
Πίστωση

Χρονολ.		Αἰτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αἰτιολογία	Ποσά
Μὴν	Ἡμ			Μὴν	Ἡμ		
			20.000				10.000
			50.000				20.000
			70.000				15.000
			40.000				10.000
			10.000				5.000
		εἰς μεταφορᾶ	190.000			εἰς μεταφορᾶ	60.000

Σελίδα 2
Χρέωση

Ταμειῶ

Σελίδα 2
Πίστωση

Χρονολ.		Αἰτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αἰτιολογία	Ποσά
Μὴν	Ἡμ			Μὴν	Ἡμ		
		ἐκ μεταφορᾶς	190.000			ἐκ μεταφορᾶς	60.000

Στὴν πράξη συνήθως ἡ σελίδα ἐξαντλεῖται πρῶτα ἀπὸ τὴ μιά στήλη, τῆς χρέωσης ἢ τῆς πιστώσεως, ὁπότε εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ μεταφέρομε τὸ λογαριασμό ὡς πρὸς τὴ στήλη αὐτή, ἐνῶ μπορούμε νὰ συνεχίσομε τὴν ἄλλη στήλη στὴν παλιὰ σελίδα. Μποροῦμε ὅμως νὰ μεταφέρομε καὶ τίς δύο στήλες ἀκυρώνοντας μὲ μιά γραμμὴ, ὅπως στὸ παρακάτω παράδειγμα, τὸν ἐλεύθερο χώρο τῆς σελίδας.

Χρέωση		Ταμείο				Πίστωση	
		Αίτιολογία	Ποσά	Χρονολ.		Αίτιολογία	Ποσά
Μην	Ημ			Μην	Ημ		
			30.000				15.000
			20.000				10.000
			10.000				
			40.000				
			5.000				
			15.000				
			60.000				
			80.000				
			10.000				
			20.000				
			20.000				
	εις μεταφορά		310.000			εις μεταφορά	25.000

3.4 Βασικές κατηγορίες λογαριασμών.

Οι λογαριασμοί διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες: Σε λογαριασμούς ενεργητικού, σε λογαριασμούς παθητικού και σε λογαριασμούς της καθαρής περιουσίας.

Λογαριασμοί ενεργητικού είναι εκείνοι, με τούς οποίους παρακολουθούμε όλα τα στοιχεία του ενεργητικού. Άρα οι λογαριασμοί «Ταμείο», «Έμπορεύματα», «Άκίνητα», «Μεταφορικά μέσα», «Χρεώστες», είναι λογαριασμοί ενεργητικού, γιατί τό ταμείο, τά έμπορεύματα, τά άκίνητα κλπ. είναι στοιχεία του ενεργητικού.

Λογαριασμοί παθητικού είναι εκείνοι, με τούς οποίους παρακολουθούμε τίς ύποχρεώσεις του οικονομικού οργανισμού προς τρίτα πρόσωπα. Τέτοιοι λογαριασμοί π.χ. είναι οι «Πιστωτές», τά «Γραμμάτια πληρωτέα» κλπ.

Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας είναι εκείνοι, με τούς οποίους παρακολουθούμε τό ίδιο κεφάλαιο των οικονομικών οργανισμών. Μέ άλλα λόγια σε μία έπιχείρηση οι λογαριασμοί της κατηγορίας αυτής παρακολουθούν τίς ύποχρεώσεις πού έχει ή έπιχείρηση προς τόν έπιχειρηματία (ή και τά δικαιώματα άπέναντι στον έπιχειρηματία, στην περίπτωση πού τό ενεργητικό είναι μικρότερο από τό παθητικό). Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας είναι τό «Κεφάλαιο», τό «Τακτικό άποθεματικό», τό «Ειδικό άποθεματικό» κ.ά.

3.5 Κανόνες λειτουργίας λογαριασμών.

Άς δοϋμε τώρα πώς λειτουργούν οι λογαριασμοί. Γνωρίζομε ότι με τούς λογαριασμούς παρακολουθούμε τίς μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων, δηλα-

δή τις αύξήσεις και τις μειώσεις τους. Είναι ανάγκη λοιπόν να μάθουμε πώς σημειώνουμε στους λογαριασμούς την αύξηση του περιουσιακού στοιχείου και πώς τη μείωση.

Γιά τό θέμα αυτό υπάρχουν οι παρακάτω κανόνες, πού έχουν βασική σημασία για την όλη λογιστική εργασία: τούς κανόνες αυτούς πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά αυτός πού άσχολεϊται με τή λογιστική. Αυτοί είναι:

α) **Οί λογαριασμοί του ένεργητικού** πρώτα **χρεώνονται** και μετά **πιστώνονται**. **Χρεώνονται** με όσα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν κατά την άπογραφή και με τις αύξήσεις. **Πιστώνονται** με τις ελαττώσεις.

β) **Οί λογαριασμοί του παθητικού** πρώτα **πιστώνονται** και μετά **χρεώνονται**. **Πιστώνονται** με όσα περιουσιακά στοιχεία υπάρχουν κατά την άπογραφή και με τις αύξήσεις. **Χρεώνονται** με τις ελαττώσεις.

γ) **Οί λογαριασμοί τής καθαρής περιουσίας πιστώνονται** ή **χρεώνονται** κατά περίπτωση σύμφωνα με τά στοιχεία τής άπογραφής. **Πιστώνονται** δηλαδή όταν $E > Π$ και **χρεώνονται** όταν $E < Π$.

Στή συνέχεια οι λογαριασμοί αυτοί **πιστώνονται** με κάθε αύξηση τής καθαρής περιουσίας και **χρεώνονται** με κάθε της ελάττωση.

Στήν παρακάτω διάταξη βλέπομε τί σημαίνει «χρέωση» και τί «πίστωση» για κάθε μία από τις βασικές κατηγορίες λογαριασμών.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
Ένεργητικού Παθητικού Καθαρής περιουσίας } }	Αύξηση Μείωση	Μείωση Αύξηση

Δηλαδή σέ αύξηση ή μείωση του περιουσιακού στοιχείου οι λογαριασμοί του ένεργητικού λειτουργούν **αντίθετα** από τούς λογαριασμούς του παθητικού και καθαρής περιουσίας. Και πάλι μπορούμε να πούμε ότι ή χρέωση σημαίνει αύξηση σέ λογαριασμούς του ένεργητικού και μείωση σέ λογαριασμούς του παθητικού και καθαρής περιουσίας, ενώ ή πίστωση σημαίνει μείωση στους πρώτους και αύξηση στους τελευταίους.

Οί λογαριασμοί του ένεργητικού ή θά έμφανίζουν χρεωστικό υπόλοιπο (λογαριασμοί χρεωστικοί) ή θά είναι έξισωμένοι. Τό ταμείο π.χ. ή θά έχει χρεωστικό υπόλοιπο ή θά είναι έξισωμένο. Στήν τελευταία περίπτωση οι εισπράξεις είναι ίσες με τις πληρωμές. Είναι φανερό ότι πιστωτικό υπόλοιπο δέν μπορεί να παρουσιάσει, γιατί αυτό θά σήμαινε ότι έγιναν πληρωμές περισσότερες από τις εισπράξεις. Άλλα αυτό είναι αδύνατο.

Οί λογαριασμοί του παθητικού ή θά έμφανίζουν πιστωτικό υπόλοιπο (λογαριασμοί πιστωτικοί) ή θά είναι έξισωμένοι. Χρεωστικό υπόλοιπο δέν μπορούν να παρουσιάσουν, γιατί αυτό θά σήμαινε ότι για έξόφληση κάποιας ύποχρέωσης ή έπιχείρηση πλήρωσε περισσότερα από αυτά πού χρωστούσε.

Οί λογαριασμοί καθαρής περιουσίας παρουσιάζουν συνήθως πιστωτικό υπόλοιπο.

“Όταν όμως τό ένεργητικό είναι μικρότερο από τό παθητικό, ή καθαρή

περιουσία περιορίζεται σε ένα λογαριασμό με υπόλοιπο χρεωστικό.

Είναι δυνατό, επίσης, οι λογαριασμοί αυτοί να εμφανισθούν εξισωμένοι.

Ός συμπέρασμα λοιπόν μπορούμε να πούμε:

α) Λογαριασμοί ένεργητικού:

- Άνοιγουν με χρέωση
- Αύξάνουν με χρέωση
- Έλαττώνονται με πίστωση
- Είναι λογαριασμοί χρεωστικοί
- Μπορούν να εμφανισθούν με χρεωστικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι
- Δεν παρουσιάζονται με πιστωτικό υπόλοιπο.

β) Λογαριασμοί παθητικού:

- Άνοιγουν με πίστωση
- Αύξάνουν με πίστωση
- Έλαττώνονται με χρέωση
- Είναι λογαριασμοί πιστωτικοί
- Μπορούν να εμφανισθούν με πιστωτικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι
- Δεν παρουσιάζονται με χρεωστικό υπόλοιπο.

γ) Λογαριασμοί καθαρής περιουσίας:

- Άνοιγουν με πίστωση ή χρέωση
- Αύξάνουν με πίστωση
- Έλαττώνονται με χρέωση
- Μπορούν να εμφανισθούν με πιστωτικό ή χρεωστικό υπόλοιπο ή εξισωμένοι.

Παράδειγμα:

Στά βιβλία της επιχειρήσεως Δ.Κ. υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί. (Σημείωση. Οι λογαριασμοί χάρη απλουστεύσεως της εργασίας θα άνοιγονται με τη μορφή Τ, δηλαδή μόνο με δύο στήλες, χρεώσεως και πιστώσεως, όπου θα καταχωρίζονται τα σχετικά ποσά).

Ταμείο	Έμπορεύματα	Χρεώστες
50.000	60.000	40.000
Κεφάλαιο		Πιστωτές
80.000		70.000

Κατά την 1.3.19... έγιναν οι ακόλουθες πράξεις:

α) Ο χρεώστης Γ, που χρωστούσε δρχ. 10.000 εξόφλησε την υποχρέωσή του.

β) Η επιχείρηση αγοράζει επιπλα αξίας δρχ. 60.000. Πληρώνει δρχ. 20.000 και τό υπόλοιπο τό όφειλει.

γ) Πωλούνται έμπορεύματα αξίας δρχ. 25.000 άντί δρχ. 30.000. Ο άγοραστής πληρώνει άμέσως δρχ. 20.000 και γιά τό υπόλοιπο παραμένει χρεώστης.

δ) Έξοφλείται ό πιστωτής Δ.Γ., πρός τόν όποιο ή επιχείρηση όφειλε δρχ. 50.000.

Ο πιστωτής έκανε ειδική έκπτωση γιά τήν άπαίτησή του 10%.

Ζητείται νά γίνουν οι καταχωρήσεις στους λογαριασμούς.

Ύπό τήν πρώτη πράξη μεταβάλλονται οί λογαριασμοί «Χρεώστες» καί «Ταμείο». Καί οί δύο είναι λογαριασμοί ένεργητικού.

ΎΟ πρώτος λογαριασμός έλαττώνεται, άρα πρέπει νά πιστωθεί. ΎΟ δεύτερος αύξάνει καί πρέπει νά χρεωθεί. Τό ποσό μέ τό όποίο θά κινηθούν οί λογαριασμοί είναι 10.000.

ΎΑπό τή δεύτερη πράξη μεταβάλλονται οί λογαριασμοί «Ταμείο» «Πιστωτές» καί άνοίγεται νέος λογαριασμός «ΎΕπιπλα».

ΎΟ λογαριασμός «Ταμείο» έλαττώνεται κατά δρχ. 20.000 καί άρα πρέπει νά πιστωθεί. ΎΟ λογαριασμός «Πιστωτές» αύξάνει κατά δρχ. 40.000 καί πρέπει νά πιστωθεί καί αυτός. ΎΟ νέος λογαριασμός «ΎΕπιπλα» παρουσιάζει αύξηση καί πρέπει νά χρεωθεί μέ δρχ. 60.000.

ΎΑπό τήν τρίτη πράξη μεταβάλλονται οί λογαριασμοί «ΎΕμπορεύματα» «Ταμείο» «Χρεώστες» καί «Κεφάλαιο».

ΎΟ λογαριασμός «ΎΕμπορεύματα» έλαττώνεται κατά δρχ. 25.000 καί έπομένως πρέπει νά πιστωθεί. ΎΟ λογαριασμός «Ταμείο» αύξάνει κατά δρχ. 20.000 καί πρέπει νά χρεωθεί. ΎΟ λογαριασμός «Χρεώστες» αύξάνει κατά δρχ. 10.000 καί πρέπει νά χρεωθεί. Τέλος άπό τήν πράξη αύτή προέκυψε κέρδος, πού αύξάνει τό κεφάλαιο. ΎΕπομένως ό λογαριασμός «Κεφάλαιο» πρέπει νά πιστωθεί. Τό ποσό είναι δρχ. 5.000.

ΎΑπό τήν τέταρτη πράξη μεταβάλλονται οί λογαριασμοί «Ταμείο», «Πιστωτές» καί «Κεφάλαιο».

ΎΟ λογαριασμός «Ταμείο» έλαττώνεται κατά δρχ. 45.000 καί πρέπει νά πιστωθεί. ΎΟ λογαριασμός «Πιστωτές» έλαττώνεται κατά δρχ. 50.000 άρα πρέπει νά χρεωθεί. Τέλος ή ώφέλεια πού προέκυψε γιά τήν έπιχείρηση, άφού μέ δρχ. 45.000 έξόφλησε ύποχρέωσή της γιά 50.000 δρχ. αύξάνει τό κεφάλαιο, άρα ό λογαριασμός «Κεφάλαιο» πρέπει νά πιστωθεί μέ δρχ. 5.000.

ΎΗ εικόνα πού θά παρουσιάζουν οί λογαριασμοί μετά τίς παραπάνω καταχωρίσεις θά είναι:

Ταμείο		ΎΕμπορεύματα		Χρεώστες	
50.000	20.000	60.000	25.000	40.000	10.000
10.000	45.000			10.000	
20.000					
Πιστωτές		Κεφάλαιο		ΎΕπιπλα	
50.000	70.000	80.000	5.000	60.000	
	40.000		5.000		

ΎΑσκήσεις.

1. ΎΑπό τήν άπογραφή τής περιουσίας τής έπιχείρησης Δ. Λαμπρίδη διαπιστώθηκαν τά παρακάτω περιουσιακά στοιχεία:

- ΎΕμπορεύματα δρχ. 500.000
- Γραμμάτια εισπρακτέα δρχ. 100.000
- ΎΕπιπλα δρχ. 150.000
- Μηχανές γραφείου δρχ. 50.000
- Αυτόκίνητα δρχ. 200.000

- Πιστωτές δρχ. 300.000
- Γραμμάτια πληρωτέα δρχ. 200.000
- Κεφάλαιο δρχ. 500.000.

Μετά την απογραφή έγιναν οι πράξεις που αναφέρονται στη συνέχεια:

α) Μηχανή γραφείου αξίας δρχ. 20.000 κρίθηκε ακατάλληλη και πωλείται μετρητοίς αντί δρχ. 8.000.

β) Ό επιχειρηματίας Δ. Λαμπρίδης καταθέτει μετρητά δρχ. 100.000.

γ) Πωλούνται έμπορεύματα αξίας δρχ. 200.000 αντί 220.000. Ό αγοραστής πληρώνει άμέσως δρχ. 150.000 και αποδέχεται συναλλαγματική που λήγει σε τρεις μήνες για τό υπόλοιπο.

δ) Εισπράττεται γραμμάτιο αξίας δρχ. 40.000.

ε) Έξοφλούνται πιστωτές προς τούς όποιους ή επιχείρηση χρωστούσε δρχ. 120.000.

στ) Άγοράζονται έπιπλα αξίας δρχ. 50.000 μετρητοίς.

ζ) Μετά από συμβιβασμό ή επιχείρηση έξοφλει τόν πιστωτή της ΔΒ προς τόν όποιο χρωστούσε δρχ. 70.000 μέ ποσόν δρχ. 55.000.

Ζητείται:

1) Νά συνταχθεί ό Ίσολογισμός μέ τά δεδομένα της απογραφής.

2) Νά άνοιχθούν οι λογαριασμοί σε σχήμα Τ.

3) Νά καταχωρισθούν στους λογαριασμούς που πρέπει οι μεταβολές από τίς παραπάνω οικονομικές πράξεις.

2. Από τίς παρακάτω μεταβολές τών περιουσιακών στοιχείων ενός οικονομικού οργανισμού νά προσδιορίσετε τίς οικονομικές πράξεις:

— Αύξηση ταμείου δρχ. 100.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 100.000.

— Μείωση ταμείου δρχ. 20.000. Αύξηση έμπορευμάτων δρχ. 20.000.

— Αύξηση χρεωστών δρχ. 10.000. Μείωση έμπορευμάτων δρχ. 10.000.

— Μείωση μηχανημάτων δρχ. 200.000. Μείωση κεφαλαίου δρχ. 200.000.

— Μείωση έμπορευμάτων δρχ. 60.000. Αύξηση ταμείου δρχ. 40.000. Αύξηση γραμματίων εισπρακτέων δρχ. 25.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 5.000.

— Μείωση άκινήτων δρχ. 2.000.000. Αύξηση ταμείου δρχ. 1.500.000. Αύξηση χρεωστών δρχ. 500.000. Αύξηση γραμματίων εισπρακτέων δρχ. 200.000. Αύξηση κεφαλαίου δρχ. 200.000.

— Μείωση ταμείου δρχ. 50.000. Αύξηση καταθέσεων τραπεζών δρχ. 50.000.

3. Στά βιβλία της άτομικής του επιχειρήσεως ό Γ. Γρηγοριάδης έχει τούς παρακάτω λογαριασμούς.

Κεφάλαιο		Ταμείο		Τράπεζες	
	100.000	100.000	50.000	50.000	25.000
	200.000	200.000	160.000		
		25.000	40.000		
		40.000			
Έμπορεύματα		Χρεώστες		Πιστωτές	
160.000	60.000	60.000	40.000		160.000
200.000					

Νά προσδιορίσετε τίς οικονομικές πράξεις που ύποχρέωσαν τό λογιστή της επιχειρήσεως νά κάνει τίς καταχωρίσεις που φαίνονται στους πιό πάνω λογαριασμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

4.1 Γενικά.

Έχοντας υπόψη μας όσα αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο «Μεταβολές της Περιουσίας» μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η μεταβολή ενός περιουσιακού στοιχείου γίνεται αίτια να μεταβληθεί τουλάχιστον ένα ακόμα περιουσιακό στοιχείο έτσι, ώστε μετά τη μεταβολή αυτή να παραμένει η ισότητα: $E = \Pi + ΚΠ$.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα.

1. Η διάθεση από τό ταμείο ποσού δρχ. 100.000 για την αγορά επίπλων, έχει ως συνέπεια τη μείωση των μετρητών του ταμείου κατά δρχ. 100.000 (πρώτη μεταβολή) και την αύξηση των επίπλων κατά τό ίδιο ποσό (δεύτερη μεταβολή).

2. Η πώληση εμπορευμάτων κόστους δρχ. 50.000 αντί δρχ. 53.000 με είσπραξη δρχ. 10.000 και έκδοση συναλλαγματικών για τό υπόλοιπο ποσό των δρχ. 43.000 έχει ως αποτέλεσμα: τη μείωση των εμπορευμάτων κατά δρχ. 50.000 (πρώτη μεταβολή), την αύξηση του ταμείου κατά δρχ. 10.000 (δεύτερη μεταβολή), την αύξηση των γραμματίων είσπρακτέων κατά δρχ. 43.000 (τρίτη μεταβολή) και την αύξηση της καθαρής περιουσίας κατά δρχ. 3.000 (τέταρτη μεταβολή).

Οι μεταβολές του δευτέρου παραδείγματος απεικονίζονται ως εξής:

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Λογαριασμοί χρεωστικοί)		ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π+ΚΠ) (Λογαριασμοί πιστωτικοί)	
	ΑΥΞΗΣΗ (Χρέωση λ/σμού)	ΕΛΑΤΤΩΣΗ (Πίστωση λ/σμού)	ΑΥΞΗΣΗ (Πίστωση λ/σμού)	ΕΛΑΤΤΩΣΗ (Χρέωση λ/σμού)
Εμπορεύματα		50.000		
Ταμείο	10.000			
Γραμμάτια είσπρακτέα	43.000		3.000	
Καθαρή περιουσία				
	53.000	50.000	3.000	

Από τόν πίνακα αυτόν παρατηρούμε:

α) Στο ενεργητικό

— Αύξηση	53.000	
— Έλάττωση	50.000	
	<hr/>	
— Διαφορά	3.000	αύξηση
	<hr/> <hr/>	

β) Στο παθητικό

— Αύξηση	3.000	
— Έλάττωση	—	
	<hr/>	
— Διαφορά	3.000	αύξηση
	<hr/> <hr/>	

Έπομένως και μετά από τις μεταβολές αυτές η ισότητα $E = \Pi + ΚΠ$ εξακολουθεί να παραμένει άφου, τόσο τό Ε όσο και η ΚΠ αύξήθηκαν κατά τό ίδιο ποσό δρχ. 3.000.

Από τόν ίδιο πίνακα επίσης φαίνεται καθαρά ότι οι χρεώσεις αντισταθμίζονται από αντίστοιχες πιστώσεις.

α) Χρεώσεις ενεργητικού	53.000
β) Χρεώσεις παθητικού	—
	<hr/>
Σύνολο χρεώσεων	53.000
	<hr/> <hr/>
α) Πιστώσεις ενεργητικού	50.000
β) Πιστώσεις παθητικού	3.000
	<hr/>
Σύνολο πιστώσεων	53.000
	<hr/> <hr/>

Μέ άλλα λόγια ώς συνέπεια ενός οικονομικού γεγονότος (πώληση εμπορευμάτων) έχομε διπλή, ταυτόχρονη και ισόποση μεταβολή περιουσιακών στοιχείων. Έπομένως γιά τήν παρακολούθηση τών μεταβολών αυτών είναι αναγκαία διπλή καταχώριση, μιά σέ χρέωση λογαριασμών και μιά σέ πίστωση.

Στίς παρατηρήσεις αυτές στηρίζεται ή **διπλογραφική μέθοδος** (ή **διγραφική**) πού διδάσκει ότι όσοι λογαριασμοί και άν χρεώνονται μετά από κάθε συναλλαγή και όσοι και άν πιστώνονται, σέ τελική ανάλυση τό σύνολο τών χρεώσεων θά είναι ίσο πρός τό σύνολο τών πιστώσεων.

4.2 Άνάλυση οικονομικών πράξεων.

Μέ όσα αναφέραμε στήν προηγούμενη παράγραφο γίνεται φανερό ότι γιά τή σωστή παρακολούθηση τών περιουσιακών μεταβολών πρέπει σέ κάθε περίπτωση νά είμαστε σέ θέση νά απαντήσομε στά έρωτήματα:

- Ποιά στοιχεία μεταβάλλονται;
- Ποιοί είναι οι αντίστοιχοι λογαριασμοί;
- Πώς λειτουργούν οι λογαριασμοί αυτοί;
- Ποιά είναι ή μεταβολή κάθε στοιχείου;

ε) Ποιό είναι τό ποσόν τῆς μεταβολῆς;

Τίς πληροφορίες αὐτές τίς ἐξασφαλίζομε μέ τήν **ἀνάλυση τῶν οἰκονομικῶν πράξεων**, ὅπως στά παραδείγματα πού ἀκολουθοῦν.

1. "Ἐστω ὅτι ἡ ἐπιχείρηση Χ ἀποφασίζει καί διαθέτει ἀπό τό ταμεῖο τῆς δρχ. 50.000 καί ἐξοφλεῖ ἰσόποσο χρέος τῆς στόν προμηθευτή τῆς Β.

Ἀνάλυση.

α) Μετά τή συναλλαγῇ αὐτή τό ταμεῖο θά διαθέτει μετρητά λιγότερα κατά τό ποσόν πού πλήρωσε, ἀλλά καί οἱ ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρός τοὺς τρίτους θά εἶναι λιγότερες κατά τό χρέος πού ἐξόφλησε. "Ἄρα τά στοιχεῖα πού μεταβάλλονται εἶναι τό ταμεῖο καί οἱ ὑποχρεώσεις πρός τρίτους.

β) Τό ταμεῖο, ὅπως εἶναι γνωστό, παρακολουθεῖται ἀπό τό λογαριασμό «**Ταμεῖο**» καί ἡ συγκεκριμένη ὑποχρέωση ἔστω ὅτι παρακολουθεῖται ἀπό τό λογαριασμό «**Προμηθευτές**». Ἐχοντας στή διάθεσή μας τοὺς λογαριασμούς πού κινεῖ ἡ ἐπιχείρηση, μπορούμε εὐκόλα νά ἐπισημάνομε ἐκεῖνον, πού παρακολουθεῖ τό συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχεῖο. Ἐδῶ θεωροῦμε ὅτι ὁ λογαριασμός αὐτός εἶναι «**Προμηθευτές**».

γ) Ὁ λογαριασμός «**Ταμεῖο**» εἶναι λογαριασμός ἐνεργητικοῦ, συνεπῶς χρεώνεται μέ τήν αὔξησι καί πιστώνεται μέ τήν ἐλάττωσι. Ὁ λογαριασμός «**Προμηθευτές**» εἶναι λογαριασμός παθητικοῦ καί ἄρα πιστώνεται μέ τήν αὔξησι καί χρεώνεται μέ τήν ἐλάττωσι.

δ) Τό ταμεῖο, ἀφοῦ πλήρωσε, ἐλαττώθηκε. Οἱ προμηθευτές ἐπίσης λιγότεψαν, ἀφοῦ ὁ Β εἰσέπραξε τήν ἀπαίτησή του.

ε) Τό ποσόν τῆς μεταβολῆς εἶναι δρχ. 50.000.

2. Ἡ ἴδια ἐπιχείρηση πῶλησε ἐμπορεύματα κόστους δρχ. 70.000 ἀντί δρχ. 75.000 καί ἐξέδωσε συναλλαγματικές ἀποδοχῆς τοῦ ἀγοραστή Γ.Δ.

Ἀνάλυση.

α) **Μεταβαλλόμενα στοιχεῖα:** Ἐμπορεύματα, γραμμάτια εἰσπρακτέα καί καθαρῇ περιουσία.

β) **Ἀντίστοιχοι λογαριασμοί:** Οἱ λογαριασμοί «Ἐμπορεύματα», «Γραμμάτια εἰσπρακτέα» καί «Καθαρῇ περιουσία».

γ) **Λειτουργία λογαριασμῶν:** Οἱ δύο πρώτοι λογαριασμοί, ὡς λογαριασμοί ἐνεργητικοῦ, χρεώνονται μέ κάθε αὔξησι καί πιστώνονται μέ κάθε μείωσι. Ὁ τρίτος πιστώνεται μέ κάθε αὔξησι καί χρεώνεται μέ κάθε μείωσι.

δ) **Μεταβολή περιουσιακῶν στοιχείων:** Τά ἐμπορεύματα μειώνονται, τά γραμμάτια εἰσπρακτέα αὐξάνουν καί ἡ καθαρῇ περιουσία αὐξάνει ἐπίσης.

ε) **Ποσόν μεταβολῆς:** Ἐμπορεύματα μείωσι: δρχ. 70.000. Γραμμάτια εἰσπρακτέα: αὔξησι δρχ. 75.000. Καθαρῇ περιουσία: αὔξησι δρχ. 5.000.

4.3 Τό Ἡμερολόγιο.

α) Ἀναγκαιότητα.

Εἶδαμε ὅτι γιά τήν παρακολούθησι τῶν περιουσιακῶν μεταβολῶν καταχωρίζομε τίς διάφορες πράξεις στοὺς ἀντίστοιχους λογαριασμούς. Αὐτό, ἀπό ὅσα μάθαμε,

γίνεται με την εξής σειρά: Μόλις πληροφορηθούμε τό οικονομικό γεγονός πού συνεπάγεται μεταβολή στην περιουσία του οικονομικού οργανισμού, βρίσκομε με την ανάλυση ποιοί λογαριασμοί χρεώνονται και ποιοί πιστώνονται καθώς και τά αντίστοιχα ποσά, όποτε ένεργούμε τις καταχωρίσεις.

Ό τρόπος αυτός μπορεί νά είναι πιό άπλός αλλά έχει πολλά μειονεκτήματα. Δέν μās παρουσιάζει τή χρονολογική σειρά των διαφόρων πράξεων του οικονομικού οργανισμού. Τό σπουδαιότερο όμως δέν μās διευκολύνει στην έργασία μας, όταν θέλομε νά έλέγξομε τήν όρθότητα των καταχωρίσεων κλπ.

Έτσι, για νά αποφευχθούν όλα αυτά τά μειονεκτήματα, οι πράξεις καταχωρίζονται πρώτα σέ ειδικό βιβλίο, πού όνομάζεται **Ήμερολόγιο** και από εκεί μεταφέρονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς.

β) Περιγραφή.

Πρώτα θά γνωρίσομε τή γραμμογράφηση του Ήμερολογίου και μετά θά έξηγήσομε τόν προορισμό και τή χρήση των στηλών του.

Τό Ήμερολόγιο παρουσιάζεται με τήν παρακάτω μορφή.

①	②	③		④		⑤		⑥		⑦
---	---	---	--	---	--	---	--	---	--	---

Στή στήλη 1 καταχωρίζεται ό αύξων άριθμός τής έγγραφής.

Στή στήλη 2 καταχωρίζεται ό άριθμός τής σελίδας του **Γενικού Καθολικού** (θά μάθομε παρακάτω για τό βιβλίο αυτό), όπου βρίσκεται ό λογαριασμός πού χρεώνεται ή πιστώνεται.

Στή στήλη 3 γράφομε τόν άριθμό τής σελίδας του **Αναλυτικού Καθολικού** όπου βρίσκεται ό **δευτεροβάθμιος λογαριασμός** πού χρεώνεται ή πιστώνεται (και για τις δύο αυτές νέες έννοιες θά μιλήσομε σέ επόμενο κεφάλαιο).

Στή στήλη 4, τήν όποία ύποδιαιρούμε νοητά σέ δύο τμήματα, καταχωρίζομε στό πρώτο τμήμα τούς λογαριασμούς πού πρόκειται νά χρεώσομε και στό δεύτερο τούς λογαριασμούς πού πρόκειται νά πιστώσομε. Άκόμα στή στήλη αυτή και σέ όλο τό πλάτος τής γράφομε ένα σύντομο ιστορικό τής πράξεως, αναφέροντας και τά σχετικά με τήν πράξη δικαιολογητικά.

Στι στήλη 5 έγγράφομε τά μερικά ποσά των λογαριασμών πού χρεώνομε ή πού πιστώνομε.

Στή στήλη 6 καταχωρίζονται τά όλικά ποσά των χρεουμένων λογαριασμών.

Στή στήλη 7 έγγράφονται τά όλικά ποσά των πιστουμένων λογαριασμών.

Στό Ήμερολόγιο οι καταχωρίσεις γίνονται κατά χρονολογική σειρά.

Ό μήνας και τό έτος γράφονται στήν άρχή τής σελίδας, ένώ ή ήμέρα γράφεται αριθμητικά στή στήλη τών χρεουμένων και πιστουμένων λογαριασμών, όπως αναφέρεται πιό κάτω.

γ) Τρόπος τηρήσεως.

Γιά κάθε μεταβολή στήν περιουσιακή συγκρότηση του οικονομικού οργανισμού, πού πρέπει νά παρακολουθείται λογιστικά, γίνεται έγγραφη στό Έμερολόγιο. Η έγγραφη αύτή περιλαμβάνει τούς χρεουμένους και πιστουμένους λογαριασμούς μέ τά ποσά τους, όπως προσδιορίζονται από τήν άνάλυση αυτού του γεγονότος. Προηγούνται πρώτα οι λογαριασμοί, πού πρόκειται νά χρεωθούν, στό πρώτο τμήμα τής στήλης και άκολουθούν οι λογαριασμοί, πού θά πιστωθούν στήν άμέσως επόμενη σειρά από τόν τελευταίο χρεούμενο λογαριασμό και στό δεύτερο τμήμα τής στήλης. Άκόμα ή έγγραφη στό Έμερολόγιο περιλαμβάνει και μία περίληψη τής πράξεως μέ άναφορά σέ σχετικά δικαιολογητικά.

Η έγγραφη λέγεται **Έμερολογιακή έγγραφη** ή **Έμερολογιακό άρθρο** ή άπλώς **άρθρο** ή **διγραφική διατύπωση**.

Τό ήμερολογιακό άρθρο όταν περιλαμβάνει ένα χρεούμενο λογαριασμό και ένα πιστούμενο λέγεται **άπλό**, ένώ όταν περιλαμβάνει περισσότερους από δύο λογαριασμούς λέγεται **σύνθετο**.

Τά άρθρα χωρίζονται μεταξύ τους μέ μία γραμμή πού σύρομε στό τμήμα τών χρεουμένων λογαριασμών και άλλη μία στό τμήμα τών πιστουμένων. Οι δύο αυτές γραμμές δέν συναντώνται άλλα παραμένει μεταξύ τους διάκενο. Στό διάκενο αυτό γράφεται ή ήμέρα αριθμητικά.

Έάν τήν ίδια μέρα έχομε περισσότερες ήμερολογιακές έγγραφές, τότε από τή δεύτερη έγγραφη και ύστερα στή θέση του αριθμού τής ήμέρας βάζομε τή λέξη *do*, πού σημαίνει «τήν ίδια μέρα».

Όταν χρειασθεί νά αλλάξομε σελίδα και νά συνεχίσομε τίς καταχωρίσεις στήν επόμενη, πρέπει νά μεταφέρομε τά άθροίσματα. Για τό σκοπό αυτό στή σελίδα πού έξαντλείται και στήν προτελευταία γραμμή τής σύρομε άθροιστική γραμμή και άθροίζομε τά ποσά στίς στήλες χρεώσεως και πιστώσεως γράφοντάς τα άμέσως κάτω από τήν άθροιστική γραμμή (τελευταία γραμμή τής σελίδας). Στήν ίδια γραμμή και στό χώρο όπου αναγράφομε τούς τίτλους χρεουμένων και πιστουμένων λογαριασμών δέν θά ξεχάσομε νά γράφομε τήν ένδειξη «εις μεταφορά».

Μετά από αυτό περνάμε στή νέα σελίδα, όπου στίς αντίστοιχες θέσεις γράφομε «έκ μεταφοράς» και τά μεταφερόμενα άθροίσματα. Δέν πρέπει νά άνησυχήσομε, άν τά άθροίσματα αυτά δέν είναι ίσα. Αυτό όφείλεται στό ότι τό άρθρο διασπάσθηκε και όρισμένα ποσά βρίσκονται στήν πρώτη σελίδα και άλλα στήν επόμενη. Άν ή έγγραφη συνεχίζεται στήν επόμενη σελίδα, τότε προχωρούμε στήν καταχώριση του υπολοίπου άρθρου στή νέα σελίδα, άμέσως κάτω από τήν ένδειξη «έκ μεταφοράς».

Πάντως τά άθροίσματα χρεώσεως και πιστώσεως πρέπει νά είναι ίσα έφ' όσον δέν ύπάρχει διάσπαση άρθρου.

Άς δούμε ένα παράδειγμα.

Ό Α. Άνδρέου καταθέτει τήν 1 Μαρτίου 19... δρχ. 1.000.000 γιά τήν έναρξη λειτουργίας τής επιχειρήσεώς του, πού έμπορευεται λάστιχα αυτοκινήτων.

Στή συνέχεια σημειώνομε τίς παρακάτω πράξεις.

2 Μαρτίου 19.. 'Αγοράζει επιπλα άξιας δρχ. 50.000 μετρητοίς από τήν «ΕΠΙΠΛΟΤΕ-ΧΝΙΚΗ» Α.Ε. Σχετικά έκδόθηκε τό ύπ' αριθ. 312/2.3.19.. τιμολόγιο τής εταιρείας αυτής.

2 Μαρτίου 19.. Καταθέτει στήν 'Εθνική Τράπεζα δρχ. 400.000 γιά σύσταση λογαριασμού καταθέσεων όψεως.

3 Μαρτίου 19.. Προμηθεύεται έμπορεύματα άξιας δρχ. 600.000 μέ πίστωση από τήν «ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ και ΣΙΑ» Ο.Ε. Σχετικά έκδόθηκε τό ύπ' αριθ. 012/3.3.19... τιμολόγιο τής εταιρείας αυτής.

3 Μαρτίου 19.. 'Αγοράζει ήμφορτηγό αυτοκίνητο άξιας δρχ. 400.000 και πληρώνει τό 1/2 τής άξιας σέ μετρητά. Γιά τό υπόλοιπο αποδέχεται συναλλαγματικές γιά ίσο ποσό. 'Η αγορά έγινε από τά καταστήματα έμπορίας αυτοκινήτων «ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ» Α.Ε. και έκδόθηκε τό ύπ' αριθ. 173/3.3.19.. τιμολόγιο τής εταιρείας αυτής.

4 Μαρτίου 19.. Πωλεί έμπορεύματα άξιας δρχ. 150.000 αντί δρχ. 175.000. 'Ο αγοραστής πληρώνει άμέσως δρχ. 75.000 και ύπογράφει γραμμάτια γιά τό υπόλοιπο. 'Εκδόθηκε τό ύπ' αριθ. 1/4.3.19.. τιμολόγιο τής έπιχειρήσεως.

4 Μαρτίου 19.. Πωλεί έμπορεύματα άξιας δρχ. 80.000 μέ πίστωση στόν Β.Γ. 'Εκδόθηκε τό ύπ' αριθ. 2/4.3.19.. τιμολόγιο τής έπιχειρήσεως.

5 Μαρτίου 19.. 'Αποσύρει από τίς καταθέσεις στήν 'Εθνική Τράπεζα δρχ. 250.000.

6 Μαρτίου 19.. Πληρώνει στόν προμηθευτή δρχ. 200.000 έναντι του χρέους. 'Εκδόθηκε ή ύπ' αριθ. 54/6.3.19.. απόδειξη εισπράξεως τής «ΑΡΑΜΠΑΤΖΗ και ΣΙΑ» Ο.Ε.

10 Μαρτίου 19... 'Ο χρεώστης Β.Γ. καταβάλλει στό ταμείο τής έπιχειρήσεως δρχ. 70.000 και δηλώνει άδυναμία έξοφλήσεως του υπολοίπου. Μετά από αυτό ή έπιχείρηση του χορηγεί έκπτωση δρχ. 10.000 γιά τό σύνολο του χρέους του.

'Η άπεικόνιση των συναλλαγών αυτών στό 'Ημερολόγιο θά έχει ως εξής:

Μάρτιος 197

1	1	1				
	1	1	Ταμείο	1000000		
	2	2	Λεγόμελο		1000000	
			Αρμυρή εισαγωγή για			
			την έναρξη Έργου			
2	3	2	2			
	3	3	Επιπλά 5 Ψευδή	50000		
	1	1	1			
			Ταμείο		50000	
			Αγορά διαφόρων επίτητων			
			Τ.Ν.º 312/2319. ΕΠΙΠΛΟΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.			
3	4	do	do			
	4	4	Εθνική Τράπεζα	400000		
	1	1	1			
			Ταμείο		400000	
			Εύρεση κερών εισαγόμενων όψεων			
4	5	3	3			
	5	5	Επιτοκίσματα	600000		
	6	6	6			
			Προμηθευτές		600000	
			Προμηθευτές Ελαστικών Τ.Ν.º			
			012/3319 ΑΡΑΝΗΤΑΤΖΗ & ΣΙΑ ΟΕ			
5	7	do	do			
	7	7	Μεταφορικά			
			Μέσα	400000		
	1	1	1			
			Ταμείο		200000	
			Επ. μεταφορά	2650000	2250000	

Μάρτιος 197

		Επιμεταφοράς	2450000	2250000
	Ε	Γραμμάτια		
		Τηλεγραμμάτια		200000
		Άθροισμα ήμιετήσιων αυ-		
		τοσηνίων Τ.Ν.º 17/3.3.15.		
		ΚΟΣΗΟΣ ΤΕΛΕΥΤΟΚΗΜΗΤΟΥ, Α.Ε		
	6	— 4 —		
	1	Έσοδα	75000	
	9	Γραμμάτια		
		Εισπρακτικά	100000	
	5	Εμπορεύματα		150000
	2	Κεφάλαια		25000
		Πώληση εδασιμωδ. τμήμα-		
		τός μας Νº 1/4.3.15.		
	7	— do —		
	10	Κρεώσεις	80000	
	5	Εμπορεύματα		80000
		Πώληση εδασιμωδ. ελ. Β Γ		
		με πίστωση. τμήματός μας		
		Νº 2/4.3.15.		
	8	— 5 —		
	1	Έσοδα	250000	
	4	Εθνικά Γραμμάτια		250000
		Ανάληψη χρημάτων		
		Επιμεταφοράς	2955000	2955000

Μάρτιος 197...

		Έπιμεταφοράς	2955000	2955000
9	6	Προμηθειών	200000	
	1	Έσομο		200000
		Παραβολή ένατος κλάσσης μας Απόδ. Συστ. Ν° 54/ 6.2.19 ΑΡΑΜΠΛΑΤΗΝ ΣΙΑ ΟΕ		
10	10	Έσομο	70000	
	2	Κεφάλαιο	10000	
	10	Κρεώντες		80000
		Διαμεινονομήν όφειλές κρεώντες μας Β.Γ. ώ ά πυθώ		
			3235000	3235000

Άσκήσεις.

Γιά τή λύση τῶν ἀσκήσεων ὁ μαθητής νά χρησιμοποιήσῃ λογιστικές κόλλες, πού μπορεῖ πολὺ εὐκόλα νά προμηθευθεῖ ἀπὸ τὰ βιβλιοχαρτοπωλεῖα.

Μέ τίς ὁδηγίες τοῦ καθηγητῆ του θά συνηθίσει σιγά σιγά νά καταχωρίζῃ τίς διάφορες ἐγγραφές μέ τήν τάξη πού πρέπει, ἀποφεύγοντας μουντζούρες, σβησίματα κ.λπ. καί θά διατηρεῖ τήν κόλλα του καθαρή. Ὁ μαθητής δέν πρέπει νά ξεχνά ὅτι ἡ τάξη εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς σοβαρότερες ἀρετές στή Λογιστικὴ ἐργασία.

1. Ὁ Κ. Κωνσταντίνου ἀρχίζει τήν ἐπιχείρησή του τὴν 1 Ἰουλίου 19.. εἰσφέροντας δρχ. 500.000.

Ἀκολουθῶς γίνονται οἱ ἐπόμενες οἰκονομικὲς συναλλαγές:

1 Ἰουλίου 19.. Ἀγοράζονται ἀπὸ τὴν Χ Α.Ε. ἔπιπλα ἀξίας δρχ. 60.000. Σέ ἐξόφληση τῆς ἀξίας τους ἡ ἐπιχείρηση ἀποδέχεται συναλλαγματικὲς ἴσου ποσοῦ (τιμολόγιο Νο 6129/1.7.19.. Χ Α.Ε.).

2 Ἰουλίου 19.. Ἀγοράζονται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 100.000 μέ πίστωση ἀπὸ τὸν προμηθευτὴ Α. Ρήγα (τιμολόγιο Νο 120/2.7.19.. Ρήγα).

3 Ἰουλίου 19.. Πωλοῦνται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 40.000 γιὰ δρχ. 45.000. Ὁ διακανονισμὸς γίνεται ἀμέσως σέ μετρητὰ (τιμολόγιο Νο1/3.7.19.. Κωνσταντίνου).

4 Ἰουλίου 19.. Πωλοῦνται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 30.000 γιὰ δρχ. 32.000. Ὁ ἀγοραστὴς Π. Ρέντης πληρώνει ἀμέσως δρχ. 10.000 καί ἀποδέχεται συναλλαγματικὴ γιὰ τὸ ὑπόλοιπο (τιμολόγιο Νο 2/4.7.19.. Κωνσταντίνου).

5 Ἰουλίου 19.. Ὁ προμηθευτὴς Λ. Ρήγας εἰδοποιεῖ ὅτι παρέχει ἔκπτωση 5% ἐπὶ τῆς ἀπαιτήσεώς του, ἐάν ἡ ἐπιχείρηση πληρώσει τὸ χρέος της μέχρι 10/7/19..

8 Ἰουλίου 19.. Ἡ ἐπιχείρηση εἰσπράττει τὴ συναλλαγματικὴ, πού ἔχει ἀποδεχθεῖ ὁ Πελάτης Π. Ρέντης.

8 Ἰουλίου 19.. Πωλοῦνται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 10.000 γιὰ δρχ. 12.000. Ὁ ἀγοραστὴς Π. Βελῆς πληρώνει ἀμέσως δρχ. 7.000 καί γιὰ τὸ ὑπόλοιπο παραμένει χρεώστης (τιμολόγιο Νο 3/8.7.19.. Κωνσταντίνου).

9 Ἰουλίου 19.. Ἡ ἐπιχείρηση ἐξοφλεῖ τὸ χρέος της πρὸς τὸν προμηθευτὴ τῆς Λ. Ρήγα καί ὠφελεῖται τὴν εἰδικὴ ἔκπτωση 5% (ἀπόδειξη εἰσπράξεως Νο 83/9.7.19.. Ρήγα).

10 Ἰουλίου 19.. Ὁ Π. Βελῆς πληρώνει γιὰ τὸ χρέος του δρχ. 1.500 καί γιὰ τὸ ὑπόλοιπο ἀποδέχεται συναλλαγματικὴ.

Ζητεῖται:

Νά γίνει ἡ καταχώριση τῶν πράξεων αὐτῶν στοῦ Ἡμερολόγιο.

2. Ἡ ἐπιχείρηση τοῦ Γ. Χρησιτῆ κάνει ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς τὴν 1.4.19.. ἔχοντας στὴ διάθεσή της τὰ ἐπόμενα περιουσιακὰ στοιχεῖα, πού ἔχει εἰσφέρει ὁ ἐπιχειρηματίας:

Ἀκίνητο δρχ. 3.000.000., Αὐτοκίνητο δρχ. 400.000., Μετρητὰ δρχ. 200.000., Ἀπαιτῆση κατὰ τοῦ Α. Λαδᾶ γιὰ δρχ. 50.000., Ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 800.000.

Κατὰ τὴν πορεία τῶν ἐργασιῶν γίνονται οἱ παρακάτω συναλλαγές:

2 Ἀπριλίου 19.. Πωλοῦνται ἐμπορεύματα ἀξίας δρχ. 200.000 μέ πίστωση στὸν Α. Πανᾶ (τιμολόγιο Νο 1/2.4.19.. Γ. Χρησιτῆ).

3 Ἀπριλίου 19.. Πωλεῖται τὸ αὐτοκίνητο γιὰ δρχ. 350.000. Ὁ ἀγοραστὴς Π. Τρανὸς πληρῶσε ἀμέσως δρχ. 100.000 καί γιὰ τὸ ὑπόλοιπο ἀποδέχθηκε συναλλαγματικὲς. Συμβόλεια Νο 5131/19.. συμβολαιογράφου Π.Ρ.

4 Ἀπριλίου 19.. Ὁ Α. Πανᾶς ἐπιστρέφει τὰ ἐμπορεύματα πού ἀγόρασε ὡς ἀκατάλληλα (δελτίο ἀποστολῆς Νο 5/4.4.19.. Δ. Πανᾶ).

5 Ἀπριλίου 19.. Ὁ Α. Λαδᾶς ἐξοφλεῖ τὸ χρέος του πρὸς τὴν ἐπιχείρηση.

5 'Απριλίου 19.. 'Αγοράζονται έμπορεύματα άξιας δρχ. 300.000. 'Η έπιχειρήση πληρώνει δρχ. 100.000. 'Αποδέχεται συναλλαγματικές γιά δρχ. 150.000 και παραμένει χρεώστης γιά τό υπόλοιπο (τιμολόγιο Νο 713/5.4.19.. «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε.).

6 'Απριλίου 19.. 'Ο έπιχειρηματίας Γ. Χρησιδής καταθέτει ποσό δρχ. 100.000 στό ταμείο τής έπιχειρήσεως (γραμμάτιο εισπράξεως Νο 8/6.4.19..).

8 'Απριλίου 19.. 'Η έπιχειρήση πληρώνει στόν προμηθευτή «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε. δρχ. 50.000 γιά έξόφληση του χρέους τής (άπόδειξη εισπράξεως Νο 1056/8.4.19.. «ΑΣΤΗΡ» Α.Ε.).

Ζητείται:

Νά γίνει ή καταχώριση τών πράξεων αυτών στό 'Ημερολόγιο.

3. 'Ο Γ. Κανελλόπουλος τήν πρώτη Σεπτεμβρίου 19.. άνοίγει κατάστημα έμπορίας έγχωριών προϊόντων. Οι συναλλαγές του στό πρώτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου είναι:

1 Σεπτεμβρίου 19.. Καταθέτει στόν έπιχειρήση μετρητά δρχ. 500.000.

2 Σεπτεμβρίου 19.. 'Αγοράζει έμπορεύματα άξιας δρχ. 200.000 άπό τήν «ΦΑΕΘΩΝ» Ο.Ε. (τιμολόγιο Νο 6/2.9.19.. «ΦΑΕΘΩΝ» Ο.Ε.). 'Η έπιχειρήση πληρώνει σέ μετρητά τό 50% τής άξιας και άποδέχεται συναλλαγματικές γιά τό υπόλοιπο.

3 Σεπτεμβρίου 19.. 'Αγοράζει έπιπλα άξιας δρχ. 50.000 άπό τήν «ΕΜΠΟΡΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ» Α.Ε. και καταβάλλει άμέσως τήν άξια τους σέ μετρητά (έκδίδεται τό ύπ' άριθ. Α563/3.9.19.. τιμολόγιο τής Α.Ε.).

4 Σεπτεμβρίου 19.. Πωλεί έμπορεύματα άξιας δρχ. 50.000 γιά δρχ. 53.000 και εισπράττει τό άντίτιμο σέ μετρητά (έκδίδεται τό ύπ' άριθμ. 1 τιμολόγιο τής 4.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

4 Σεπτεμβρίου 19.. Προμηθεύεται έμπορεύματα άξιας δρχ. 150.000 μέ πίστωση άπό τόν Β. Βασιλείου (τιμολόγιο 303/4.9.19.. Β. Βασιλείου).

5 Σεπτεμβρίου 19.. 'Ανοίγει λογαριασμό καταθέσεων όψεως στόν 'Εμπορική Τράπεζα 'Υποκατάστημα..... και καταθέτει δρχ. 100.000. (Γ.Ε. 70579/5.9.19.. 'Εμπορικής Τράπεζας.....).

6 Σεπτεμβρίου 19.. 'Εξοφλεί τό 1/2 του χρέους τής πρός τόν προμηθευτή Β. Βασιλείου σέ μετρητά (άπόδειξη εισπράξεως Βασιλείου Νο 12 τής 6.9.19..).

7 Σεπτεμβρίου 19.. 'Αγοράζει έμπορεύματα άπό τόν Α. Λεωνίδου άξιας δρχ. 120.000 και άποδέχεται συναλλαγματικές γιά ίσο ποσό (τιμολόγιο Νο 164 Λεωνίδου τής 7.9.19..).

9 Σεπτεμβρίου 19.. Πωλεί έμπορεύματα άξιας δρχ. 150.000 γιά δρχ. 160.000 στόν Β. Γεωργιάδη, ό όποίος πληρώνει άμέσως τό 25% σέ μετρητά. Τό υπόλοιπο διακανονίζεται ώς έξης: 'Αποδέχεται συναλλαγματική γιά δρχ. 80.000 και παραμένει χρεώστης γιά δρχ. 40.000 (τιμολόγιο Νο 2 τής 9.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

10 Σεπτεμβρίου 19.. 'Ο προμηθευτής Β. Βασιλείου ειδοποιεί ότι παρέχει έκπτωση δρχ. 2.000 άν ή έπιχειρήση έξοφλήσει τό χρέος τής μέσα σέ πέντε μέρες. Μετά άπό αυτό ή έπιχειρήση τακτοποιεί αύθημερόν τήν ύποχρέωση τής πρός τόν Β. Βασιλείου (άπόδειξη εισπράξεως Νο 31/10.9.19.. Βασιλείου).

10 Σεπτεμβρίου 19.. 'Ο χρεώστης Β. Γεωργιάδης έξοφλεί τό χρέος του (άπόδειξη Νο 42 τής 10.9.19..) και άγοράζει μετρητοίς έμπορεύματα άξιας δρχ. 80.000 γιά δρχ. 90.000 (τιμολόγιο Νο 3 τής 10.9.19.. Γ. Κανελλοπούλου).

Ζητείται:

Νά γίνει ή καταχώριση τών πράξεων αυτών στό 'Ημερολόγιο.

4.4 Τό Γενικό Καθολικό.

Μετά την ενημέρωση του Ήμερολογίου έρχεται ή σειρά του Γενικού Καθολικού. Οί περιουσιακές μεταβολές παρακολουθούνται μέ τούς λογαριασμούς. Πρέπει λοιπόν νά μεταφέρομε τά ποσά κάθε άρθρου του Ήμερολογίου στους αντίστοιχους λογαριασμούς.

α) Περιγραφή.

Οί λογαριασμοί τηρούνται σέ ένα ειδικό βιβλίο πού λέγεται **Γενικό Καθολικό**. Οί σελίδες του βιβλίου αυτού έχουν τήν ίδια γραμμογράφηση μέ έκείνες του Ήμερολογίου. Τήν παραθέτομε παρακάτω γιά νά δώσομε τίς αναγκαίες έξηγήσεις. Σημειώνομε ώστόσο ότι τό βιβλίο αυτό μπορεί νά τηρείται καί σέ κινητά φύλλα, δηλαδή σέ καρτέλλες. Στην περίπτωση αυτή μάλιστα ή γραμμογράφηση ποικίλλει σύμφωνα μέ όσα περιγράφονται στην παράγραφο 3.2.

The diagram illustrates the layout of a page in the General Ledger. It consists of a grid of horizontal and vertical lines. The columns are numbered 1 through 7. Column 1 is the widest. Columns 2 and 3 are narrow. Column 4 is wider than columns 2 and 3. Column 5 is the widest, followed by column 6, and then column 7. The columns are separated by vertical lines, and the rows are separated by horizontal lines.

Στή στήλη 1 καταχωρίζεται τό έτος καί στή συνέχεια ό μήνας.

Στή στήλη 2 σημειώνεται ή ήμέρα αριθμητικά.

Στή στήλη 3 γράφεται ό αύξων αριθμός του ήμερολογιακού άρθρου, ώστε νά είναι δυνατή ή συσχέτιση.

Στή στήλη 4 συμπληρώνεται ή αιτιολογία τής μεταβολής. Ώς αιτιολογία μπορούμε νά αναφέρομε τόν τίτλο του λογαριασμού πού χρεώνεται ή πιστώνεται αντίστοιχα. Έάν οί λογαριασμοί αυτοί είναι πολλοί τότε στή θέση τους γράφουμε τή λέξη «διάφοροι».

Στή στήλη 5 πού είναι στήλη βοηθητική, εγγράφομε τά αναλυτικά ποσά.

Στή στήλη 6 καταχωρίζομε τά μερικά ποσά.

Στή στήλη 7 σημειώνομε τά όλικά ποσά.

β) Ή ανάπτυξη του λογαριασμού καί ή μεταφορά των εγγραφών από τό Ήμερολόγιο.

Ό λογαριασμός εκτείνεται σέ δύο σελίδες, πού ή μία είναι δίπλα στην άλλη. Ή πρώτη πού είναι άριστερά, αναφέρεται στή χρέωση του λογαριασμού καί ή άλλη πού είναι δεξιά στην πίστωση. Καί οί δύο σελίδες, πού έχουν βέβαια τήν ίδια γραμμογράφηση, παίρνουν κοινό αριθμό κατά τήν άρίθμηση καί σελιδομέτρηση του βιβλίου.

Ό τίτλος του λογαριασμού γράφεται μέ κεφαλαία γράμματα στην πρώτη όριζόντια γραμμή. Έτσι ώστε νά χρησιμοποιούνται καί οί δύο σελίδες. Στην άκρη

άριστερά του λογαριασμού σημειώνομε τήν ένδειξη «χρέωση» καί στήν ἄκρη δεξιά τήν ένδειξη «πίστωση».

Ἡ γραμμογράφηση πού περιγράψαμε πιό πάνω εἶναι αὐτή πού θά συναντήσομε ἂν ἀγοράσομε ἀπό τό ἐμπόριο ἓνα βιβλίο Γενικοῦ Καθολικοῦ καί ἐξετάσομε τίς σελίδες του. Μπορεῖ νά ὑπάρξει μιᾶ μικρή παραλλαγή. Οἱ δύο πρῶτες στήλες νά ἔχουν ἐνοποιηθεῖ ἢ νά λείπει ἡ βοηθητική στήλη.

Οἱ λογαριασμοί στό Γενικό Καθολικό ἐνημερώνονται ἀπό τό Ἡμερολόγιο, πού περιγράψαμε ἤδη. Ἡ ἐνημέρωση αὐτή λέγεται **μεταφορά**.

Μετά τή μεταφορά γράφομε τόν αὐξάντα ἀριθμό τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἄρθρου στή στήλη 3 τῆς χρεώσεως ἢ τῆς πιστώσεως τοῦ λογαριασμοῦ. Ἀντίστοιχα στή στήλη 2 τοῦ Ἡμερολογίου σημειώνομε τή σελίδα τοῦ Καθολικοῦ, ὅπου βρίσκεται ὁ λογαριασμός.

Μέ τήν ἐνημέρωση λοιπόν τῶν λογαριασμῶν ὅλα τά ποσά τῆς στήλης χρεώσεως τοῦ ἡμερολογίου ἔχουν μεταφερθεῖ σέ χρεώσεις λογαριασμῶν καί ὅλα τά ποσά τῆς στήλης πιστώσεως σέ πιστώσεις λογαριασμῶν.

Ἄρα μποροῦμε νά καταλήξομε στό ἐξῆς συμπέρασμα.

Τά ἀθροίσματα τῶν στηλῶν χρεώσεως καί πιστώσεως τοῦ Ἡμερολογίου πρέπει νά εἶναι ἴσα πρός τά ἀθροίσματα ὄλων τῶν χρεώσεων καί ὄλων τῶν πιστώσεων τῶν λογαριασμῶν.

Ἄν παραλείψαμε νά μεταφέρομε ἓνα ἄρθρο ἢ μεταφέραμε λάθος ποσά, τότε δέν θά ὑπάρχει ἡ συμφωνία πού ἀναφέραμε καί θά πρέπει νά ψάξομε γιά τό σφάλμα.

Ὁ ὑπολογισμός τοῦ ἀθροίσματος ὄλων τῶν χρεώσεων καί ὄλων τῶν πιστώσεων τῶν λογαριασμῶν γίνεται μέ ἓνα πίνακα πού ὀνομάζεται **Ἴσοζύγιο**. Γιά τό ἴσοζύγιο ὁμως θά μιλήσομε σέ ἄλλο κεφάλαιο.

γ) Ἐφαρμογή.

Ἄλλά ἄς ἐπανεέλθομε στούς λογαριασμούς καί στήν ἐνημέρωσή τους καί ἄς μελετήσομε τό θέμα μέ μιᾶ ἐφαρμογή.

Ἄναφερόμαστε στό παράδειγμα τῆς σελ. 41 πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν κατάστρωση ἡμερολογιακῶν ἐγγραφῶν. Στίς σελίδες πού ἀκολουθοῦν παρατίθενται οἱ λογαριασμοί, πού ἦταν ἀπαραίτητοι γιά τή μεταφορά τῶν ἐγγραφῶν ἀπό τό Ἡμερολόγιο (σελ. 43-45), ἐνημερωμένοι. Ὁ μαθητής μπορεῖ νά ἐξετάσει τή χρήση τῶν στηλῶν, τῶν λογαριασμῶν τήν ἐξαγωγή **παγίων** ἀθροισμάτων (ἀπαραίτητη ἢ ἀθροιστική γραμμή κάτω ἀπό τό τελευταῖο ποσό καί ἡ ἀναγραφή τοῦ ἀθροίσματος πλαγίως στήν ἄλλη στήλη ἀλλά στήν ἴδια σειρά μέ τό ποσόν αὐτό) κ.λπ.

Τ Α Μ

ΧΡΕΨΗ

19...	Μάρτιος	1	1	Μεγάλα	1000000	-	
"	"	4	6	Πιάφοροι	75000	-	
"	"	5	8	Εθνική Τράπεζα	250000	-	
"	"	10	10	Χρεώστες	70000	-	1395000

Κ Ε Φ Α Λ

ΧΡΕΨΗ

19...	Μάρτιος	10	10	Χρεώστες	10000	-	10000
-------	---------	----	----	----------	-------	---	-------

Ε Π Ι Π Λ Α &

ΧΡΕΨΗ

19...	Μάρτιος	2	2	Ταμείο	50000	-	50000
-------	---------	---	---	--------	-------	---	-------

Ε 1 0

ΠΙΣΤΩΣΗ

19	Μαρτ.	2	2	Έπιπλα και Ξύλινα	50000	
"	"	2	3	Ήπιση Γραμμάτια	400000	
"	"	3	5	Μεταφορικά Μέσα	200000	
"	"	6	9	Προμηθευτές	200000	850000

Α 1 0

ΠΙΣΤΩΣΗ

19	Μαρτίου	1	1	Έαμείο	1000000	
"	"	4	6	Διάφορα	25000	1025000

Σ Κ Ε Υ Η

ΠΙΣΤΩΣΗ

ΤΡΑΠΕΖΑ

ΠΙΣΤΩΣΗ

19...	Μαρτ.	5	8	Επαμείο					
								250000	250000

ΕΥΜΑΤΑ

ΠΙΣΤΩΣΗ

19...	Μαρτ.	4	6	Διάφορα					
								150000	
								80000	230000

ΥΤΕΣ

ΠΙΣΤΩΣΗ

19...	Μαρτ.	3	6	Εμπορεύματα					
								60000	60000

Κ Α Μ Ε Σ Α

ΠΙΣΤΩΣΗ

Π Λ Η Ρ Ο Τ Ε Α

ΠΙΣΤΩΣΗ

19...	Μάρτιο	3	5	Μεταφορικά Μέσα	200000	200000
-------	--------	---	---	-----------------	--------	--------

Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Α

ΥΠΕΡΣΗ

19...	Μάρτιο	4	6	Διαίματα	100000	100000
-------	--------	---	---	----------	--------	--------

X P E O

ΧΡΕΩΣΗ

19...	Α	Υ	Επιτοκίματα	€0000	€0000
Μάρτιο					

Σ Τ Ε Σ

19...		ΠΙΣΤΩΣΗ	
Μάρτιος	10/10	Διάφοροι	80000
			80000

Άσκησης.

Στη λύση των παρακάτω ασκήσεων ο μαθητής να χρησιμοποιήσει λογιστικές κόλλες, όπου οί λογαριασμοί θα ανοιγούν σύμφωνα με τὰ υποδείγματα.

Κατά τήν κρίση του καθηγητή ή εργασία τής μεταφορᾶς μπορεί νά επαναληφθεῖ καί σέ καρτέλλες με γραμμική διάταξη τής ἐπιλογής του.

1. Άνοιξτε τούς λογαριασμούς πού χρειάζονται καί μεταφέρετε σ' αὐτούς τίς ἐγγραφές ἀπό τό Ἡμερολόγιο τής ἀσκήσεως 1 τῆς σελ. 46

2. Επαναλάβετε τό ἴδιο πράγμα καί γιά τίς ἀσκήσεις 2 καί 3 τῆς σελ. 47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ

5.1 Γενικά.

“Ας εξετάσουμε τόν λογαριασμό «Έμπορεύματα». Μέ τό λογαριασμό αυτόν παρακολουθούμε τήν κίνηση όλων τών έμπορευμάτων τής επιχειρήσεως στό σύνολό τους. Καί άν ή επιχείρηση έμπορεύεται ένα είδος π.χ. λάστιχα αυτοκινήτων, ό λογαριασμός αυτός μάς παρέχει βέβαια άρκετές πληροφορίες γύρω από τήν κίνηση του είδους αυτού. Έάν όμως τά είδη είναι περισσότερα, όπως σέ μία επιχείρηση πού ασχολείται μέ τήν πώληση ραδιοφώνων, μαγνητοφώνων, τηλεοράσεων, ψυγείων, κουζινών, πλυντηρίων, άπορροφητήρων κ.ά. τότε πρέπει νά δημιουργήσουμε μία νέα σειρά λογαριασμών, γιά τήν παρακολούθηση κάθε είδους χωριστά. Έτσι διασπούμε τόν λογαριασμό έμπορεύματα σέ πολλούς μερικότερους λογαριασμούς, από τούς όποιους ό κάθε ένας μπορεί νά διασπασθεί ακόμα παραπέρα, άν οι λογιστικές άνάγκες τό άπαιτούν.

Σχηματικά μπορούμε νά έχομε τήν εικόνα.

5.2 Λογαριασμοί γενικοί, ειδικοί, άπλοι.

‘Ο λογαριασμός, μέ τόν όποιο παρακολουθούμε τήν κίνηση μιάς κατηγορίας όμοειδών περιουσιακών στοιχείων συνολικά, λέγεται **γενικός** ή **περιληπτικός λογαριασμός**. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι οι λογαριασμοί: «έμπορεύματα», «χρεώστες», «έπιπλα καί σκεύη», «μεταφορικά μέσα», «πιστωτές», «προμηθευτές», κ.ά.

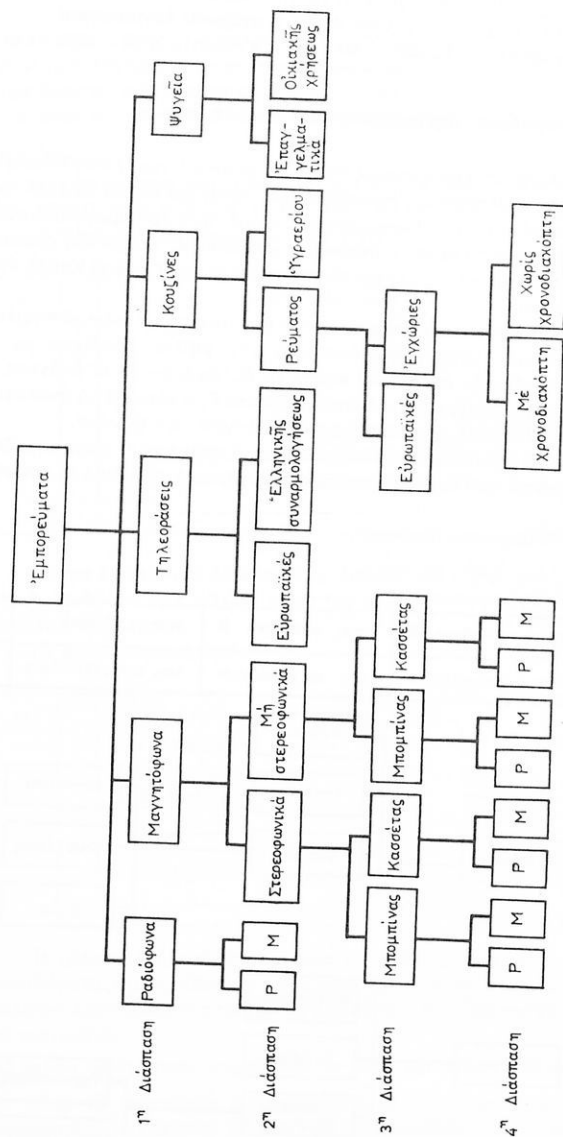
Οί λογαριασμοί, στους όποιους αναλύεται ό γενικός ή περιληπτικός, λέγονται **ειδικοί** ή **αναλυτικοί λογαριασμοί**.

Έτσι, στό παράδειγμα πού άναφέραμε παραπάνω, ό λογαριασμός «έμπορεύματα» είναι γενικός ή περιληπτικός. Οί λογαριασμοί: «ραδιόφωνα», «τηλεοράσεις», «κουζίνες», κλπ. είναι ειδικοί ή αναλυτικοί του λογαριασμού «έμπορεύματα».

‘Ο λογαριασμός «κουζίνες» είναι ειδικός ως πρός τό λογαριασμό «έμπορεύματα» αλλά καί ό ίδιος είναι γενικός, άφου παρακολουθεί στό σύνολό της τήν κατηγορία τών κουζινών πού ύποδιαιρείται σέ «κουζίνες ρεύματος» καί «κουζίνες ύγραερίου». Έπομένως οι λογαριασμοί «κουζίνες ρεύματος» καί «κουζίνες ύγραερίου» είναι ειδικοί ή αναλυτικοί του γενικού λογαριασμού «κουζίνες», πού όπως είπαμε είναι ειδικός του γενικού λογαριασμού «έμπορεύματα».

Οί λογαριασμοί πού δέν είναι γενικοί ή περιληπτικοί, ώστε νά μπορούν νά

ἀναλυθούν σέ ειδικούς, ἀλλά δημιουργούνται γιά τήν παρακολούθηση ἑνός συγκεκριμένου περιουσιακοῦ στοιχείου λέγονται **ἄπλοι ἢ ἀτομικοί λογαριασμοί**.

Ἄπλοι εἶναι οἱ λογαριασμοί «Ταμεῖο», «Μετοχές», «Ἀκίνητο ... ὄδ ... ἄρ...» κλπ.

5.3 Λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ.

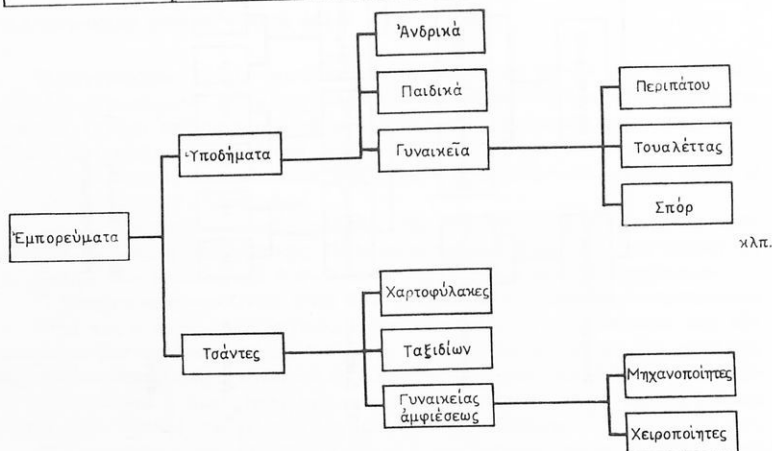
Οἱ γενικοί ἢ περιληπτικοί λογαριασμοί ὅπως καί οἱ ἄπλοι, πού ἀνοίγονται στό Γενικό Καθολικό, χαρακτηρίζονται ὡς **πρωτοβάθμιοι**. Ὅταν χρειασθεῖ νά ἀναλύσουμε κάποιον γενικό ἢ περιληπτικό λογαριασμό ἀπό αὐτούς, τότε χρησιμοποιοῦμε ἕνα δεύτερο βιβλίο. Τό βιβλίο αὐτό λέγεται **ἀναλυτικό καθολικό Α**. Ἐπομένως χρειαζόμαστε τόσα ἀναλυτικά καθολικά Α, ὅσα καί οἱ λογαριασμοί τοῦ Γενικοῦ Καθολικοῦ, πού πρέπει νά ἀναλυθοῦν.

Στήν περίπτωση πού κάποιος λογαριασμός τοῦ ἀναλυτικοῦ καθολικοῦ Α πρέπει νά ἀναλυθεῖ περισσότερο, τότε χρησιμοποιοῦμε νέο βιβλίο, παρόμοιο μέ τό προηγούμενο, πού ὀνομάζεται **ἀναλυτικό καθολικό Β**. Ἐφόσον δέ οἱ ἀνάγκες τό ἐπιβάλλουν, μπορούμε νά ἔχουμε καί ἀναλυτικά καθολικά Γ, Δ κλπ. Μέ τά ἀναλυτικά καθολικά θά ξαναασχοληθοῦμε στό Κεφάλαιο περί λογιστικῶν βιβλίων.

Οἱ λογαριασμοί, πού ἀναπτύσσονται στό ἀναλυτικό καθολικό Α, χαρακτηρίζονται **δευτεροβάθμιοι**, αὐτοί πού ἀναπτύσσονται στό ἀναλυτικό καθολικό Β, **τριτοβάθμιοι** κ.ο.κ.

Σχετικός εἶναι ὁ παρακάτω πίνακας:

Γεν. καθολικό	Ἀναλ. καθολικό Α	Ἀναλ. καθολικό Β	Ἀναλ. καθολικό Γ
Λογ. πρωτοβάθμιοι	Λογ. δευτεροβάθμιοι	Λογ. τριτοβάθμιοι	Λογ. τεταρτοβάθμιοι

5.4 Ή λογιστική γενικῶν καί ειδικῶν λογαριασμῶν.

Οί ειδικοί λογαριασμοί γράφονται στό ἡμερολογιακό ἄρθρον ἀμέσως κάτω ἀπό τό γενικό λογαριασμό καί ὑπογραμμίζονται. Τά ποσά τῶν ειδικῶν λογαριασμῶν σημειώνονται στή βοηθητική στήλη τοῦ ἡμερολογίου. (στήλη τῶν μερικῶν ποσῶν). Οί ειδικοί λογαριασμοί ἀναγράφονται ἔστω καί ἂν εἶναι περισσότεροι ἀπό ἕνα.

Παράδειγμα:

Μιά ἐπιχείρηση πού ἐμπορεύεται ἀποικιακά εἶδη πώλησε μετρητοῖς καφέ ἀντί δρχ. 40.000, τσάι ἀντί δρχ. 80.000 καί κανέλλα ἀντί δρχ. 5.000.

Ἡ ἡμερολογιακή διατύπωση θά γίνει ὡς ἑξῆς:

7	1 6	Ταμεῖο			125.000		
			Ἐμπορεύματα				125.000
		1	<u>Καφές</u>	40.000			
		2	<u>Τσάι</u>	80.000			
		3	<u>Κανέλλα</u>	5.000			
		Πώληση Ἐμπορευμάτων. Τιμολό- γιο μας Νο 212/3.3.19.					

Ἡ ἴδια ἐπιχείρηση διέθεσε δρχ. 100.000 καί ἐξόφλησε ὑποχρεώσεις της πρὸς τόν Α. Ἀνδρέου δρχ. 50.000, πρὸς τόν Β. Καλογιάννη δρχ. 35.000 καί πρὸς τόν Δ. Ἰωάννου δρχ. 15.000.

Τό ἡμερολογιακό ἄρθρο:

14	5	Πιστωτές			100.000		
		2	<u>Α. Ἀνδρέου</u>	50.000			
		6	<u>Β. Καλογιάννης</u>	35.000			
		9	<u>Δ. Ἰωάννου</u>	15.000			
		1	Ταμεῖο				100.000
		Ἐξόφληση πιστωτῶν μας					

Ἡ χρέωση ἢ ἡ πίστωση ἐγγράφεται πρῶτα στό γενικό λογαριασμό καί ὕστερα μεταφέρεται στοὺς ειδικούς. Ἄρα κάθε χρέωση τοῦ γενικοῦ μετατρέπεται σέ μιά ἢ περισσότερες χρεώσεις ειδικῶν λογαριασμῶν. Τό ἀνάλογο γίνεται καί στήν περίπτωση πιστώσεως.

5.5 Σχέση ἀριθμητικῆς συμφωνίας γενικοῦ καί ειδικῶν λογαριασμῶν.

Ἀπό τὰ παραπάνω συμπεραίνομε ὅτι ἀνάμεσα στό γενικό ἢ περιληπτικό λογαριασμό καί στοὺς ειδικούς ἢ ἀναλυτικούς στοὺς ὁποίους ὑποδιαιρεῖται, ὑπάρχει μιά σχέση ἀριθμητικῆς συμφωνίας.

— 'Η χρέωση του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίση προς τό άθροισμα των χρεώσεων των ειδικών λογαριασμών.

— 'Η πίστωση του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίση προς τό άθροισμα των πιστώσεων των ειδικών λογαριασμών.

— Τό υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού πρέπει να είναι ίσο προς τό άθροισμα των υπολοίπων των ειδικών λογαριασμών.

Στό παράδειγμα πού ακολουθεί για συντομία παραλείπομε τή σύνταξη ήμερολογιακών άρθρων:

Μιά έπιχείρηση έχει έμπορεύματα αξίας δρχ. 1.500.000 πού διακρίνονται σε κασμήρια άνδρικά αξίας δρχ. 600.000, ύφάσματα λινά αξίας δρχ. 400.000 και έτοιμα άνδρικά ένδύματα αξίας δρχ. 500.000.

'Ακολουθούν οί έξής πράξεις:

1. Πωλεί κασμήρια αξίας δρχ. 200.000 και λινά αξίας δρχ. 50.000.
2. 'Αγοράζει έτοιμα ένδύματα αξίας δρχ. 40.000.
3. Πωλεί έτοιμα ένδύματα αξίας δρχ. 150.000 και λινά αξίας δρχ. 100.000.
4. Πωλεί κασμήρια αξίας δρχ. 300.000.

"Ας δούμε τώρα τούς λογαριασμούς.

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

'Απόθεμα	1.500.000	1η πώληση	200.000	
1η αγορά	40.000		<u>50.000</u>	250.000
		2η πώληση	150.000	
			<u>100.000</u>	250.000
		3η πώληση		<u>300.000</u>
	<u>1.540.000</u>			800.000

Κασμήρια άνδρικά		'Υφάσματα λινά		'Ετοιμα άνδρικά ένδύματα	
'Απόθεμα	600.000	'Απόθεμα	400.000	'Απόθεμα	500.000
	200.000		50.000		150.000
	<u>300.000</u>		<u>100.000</u>		<u>40.000</u>
	600.000		400.000		540.000
	<u>500.000</u>		<u>150.000</u>		<u>150.000</u>

'Επαλήθευση αριθμητικής συμφωνίας.

	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
ΕΙΔΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ			
Κασμήρια άνδρικά	600.000	500.000	100.000
'Υφάσματα λινά	400.000	150.000	250.000
"Ετοιμα άνδρικά ένδύματα	540.000	150.000	390.000
	<u>1.540.000</u>	<u>800.000</u>	<u>740.000</u>
ΓΕΝΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ			
'Εμπορεύματα	<u>1.540.000</u>	<u>800.000</u>	<u>740.000</u>

Σημείωση: Στην πράξη παρουσιάζεται η περίπτωση κατά την οποία ένας γενικός λογαριασμός με χρεωστικό υπόλοιπο αναλύεται εις ειδικούς από τούς οποίους άλλοι έχουν χρεωστικό υπόλοιπο και άλλοι **πιστωτικό**, λογαριασμοί (**διπλών υπολοίπων**). Αυτό μπορεί να συμβεί εάν ένας πελάτης που όφειλε στην επιχείρηση π.χ. 30.000 — από αγορά έμπορευμάτων, έμβάσει δρχ. 50.000 — με την έντολη να εξοφληθεί τό χρέος του και τό υπόλοιπο να παραμείνει σέ πίστωση του για μία νέα παραγγελία. Καταλαβαίνουμε τότε ότι ο λογαριασμός του πελάτου όταν πιστωθεί με 50.000 ενώ παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο 30.000 θά εμφανίζει **πιστωτικό** υπόλοιπο 20.000.

Κάτι ανάλογο μπορεί να συμβεί και με γενικό λογαριασμό που παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο. Νά αναλύεται δηλαδή εις ειδικούς από τούς οποίους άλλοι νά έχουν **πιστωτικό** και άλλοι **χρεωστικό** υπόλοιπο.

Στίς περιπτώσεις αυτές τό υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού είναι ίσο με τή **διαφορά χρεωστικών και πιστωτικών υπολοίπων** που παρουσιάζουν οι ειδικοί λογαριασμοί, δηλαδή με τό **άλγεβρικό άθροισμα** τών υπολοίπων τών ειδικών λογαριασμών.

"Ας δούμε παραδείγματα:

Παράδειγμα 1ο:

Χρεώστες							
		150.000		80.000			
Άνδρέου		Βασιλείου		Γεωργιάδης		Δρόσος	
30.000		40.000		10.000	30.000	70.000	50.000

Ό γενικός λογαριασμός παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο 70.000 (150.000 — 80.000). Οι ειδικοί λογαριασμοί παρουσιάζουν υπόλοιπα:

	Χρεωστικό υπόλοιπο	Πιστωτικό υπόλοιπο
Άνδρέου	30.000	—
Βασιλείου	40.000	—
Γεωργιάδης	—	20.000
Δρόσος	20.000	—
Σύνολο	90.000	20.000

Διαφορά χρεωστικών και πιστωτικών υπολοίπων ειδικών λογαριασμών 70.000 (90.000 — 20.000).

Παράδειγμα 2ο:

Προμηθευτές					
		200.000		500.000	
Λαρέντης		«ΦΟΙΝΙΞ» Ο.Ε.		«ΛΑΤΟ» Α.Ε.	
60.000	100.000	100.000	80.000	40.000	320.000

Ό γενικός λογαριασμός παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο 300.000 (500.000 — 200.000). Οι ειδικοί λογαριασμοί παρουσιάζουν υπόλοιπα:

	<i>Χρεωστικό υπόλοιπο</i>	<i>Πιστωτικό υπόλοιπο</i>
Λαρέντης	—	40.000
«ΦΟΙΝΙΞ» Ο.Ε.	20.000	—
«ΑΛΤΟ» Α.Ε.	—	280.000
Σύνολο	<u>20.000</u>	<u>320.000</u>

Διαφορά πιστωτικών και χρεωστικών υπολοίπων ειδικών λογαριασμών 300.000 (320.000 — 20.000).

5.6 Άναλυτικές καταστάσεις έλεγχου (Ίσοζύγια) αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικών λογαριασμών.

α) Γενικά.

Ή διαπίστωση τής αριθμητικής συμφωνίας για τήν όποια μιλήσαμε στή προηγούμενη παράγραφο γίνεται μέ τήν κατάρτηση ειδικών αναλυτικών καταστάσεων (ισοζυγίων.)

Οί καταστάσεις αυτές (ισοζύγια) περιλαμβάνουν όλους τούς ειδικούς λογαριασμούς, στους όποιους αναλύεται ό συγκεκριμένος γενικός, μέ τά ποσά χρεώσεων πιστώσεων και υπολοίπων και παίρνουν τό χαρακτηρισμό τους από τά αναλυτικά καθολικά. Έτσι έχομε *άναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) τού άναλυτικού καθολικού χρεωστών* ή *άναλυτική κατάσταση χρεωστών* ή άπλώς *ισοζύγιο χρεωστών*. Έπίσης *άναλυτική κατάσταση πιστωτών* ή *ισοζύγιο πιστωτών*, έμπορευμάτων κλπ.

Ή άναλυτική κατάσταση έμπορευμάτων (ισοζύγιο έμπορευμάτων) θά έχει τήν παρακάτω μορφή.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1	1	Κασμήρια άνδρικά	600.000	500.000	100.000	—
2	2	Ύφάσματα λινά	400.000	150.000	250.000	—
3	3	Έτοιμα άνδρικά ένδύματα	540.000	150.000	390.000	—
			<u>1.540.000</u>	<u>800.000</u>	<u>740.000</u>	<u>—</u>

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ «ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ» ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ (ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

	Λ/ομός «Έμπορεύματα»	Άναλ. Κατάστ. Έμπορ.	Διαφορές
Χρέωση	1.540.000	1.540.000	—
Πίστωση	800.000	800.000	—
Υπόλοιπο χρεωστικό	740.000	740.000	—
Υπόλοιπο πιστωτικό	—	—	—

Στή συνέχεια θα μελετήσουμε παραδείγματα συντάξεως αναλυτικῶν καταστάσεων (ισοζυγίων) χρεωστών, πιστωτῶν καὶ ἐμπορευμάτων.

β) Ἀναλυτικὴ κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστῶν.

Στό γενικό καθολικό τῆς ἐπιχειρήσεως Σ ὑπάρχει ὁ γενικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Χρεῶστες» μέ τήν παρακάτω εἰκόνα:

Χ	Χρεῶστες	Π
	.....	.....
	.....	.....
	<u>10.000.000</u>	<u>7.000.000</u>

Ἡ ἐπιχείρηση κρατᾶ ἀναλυτικό καθολικό Α χρεωστῶν μέ τούς παρακάτω εἰδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

Β. Παναγόπουλος <hr/> 500.000 <hr/>	Γ. Ἐλευθερίου <hr/> 1.000.000 500.000 <hr/>	Π. Πάνου <hr/> 800.000 300.000 <hr/>
Ε. Δάνης <hr/> 200.000 100.000 <hr/>	Δ. Φωτίου <hr/> 600.000 500.000 <hr/>	Α. Ἀντωνίου <hr/> 400.000 300.000 <hr/>
Ρ. Μακρῆς <hr/> 2.000.000 1.800.000 <hr/>	Χ. Παρίδης <hr/> 1.500.000 1.200.000 <hr/>	Λ. Νίνος <hr/> 900.000 600.000 <hr/>
Κ. Κυριακίδης <hr/> 1.000.000 800.000 <hr/>	Κ. Λάμπρου <hr/> 600.000 500.000 <hr/>	Ν. Νικολάου <hr/> 500.000 400.000 <hr/>

Ἡ ἀναλυτικὴ κατάσταση χρεωστῶν (ισοζύγιο χρεωστῶν) θά ἔχει τήν ἑξῆς μορφή:

Άναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Β. Παναγόπουλος	500.000	—	500.000	—
2		Γ. Έλευθερίου	1.000.000	500.000	500.000	—
3		Π. Πάνου	800.000	300.000	500.000	—
4		Ε. Δάνης	200.000	100.000	100.000	—
5		Δ. Φωτίου	600.000	500.000	100.000	—
6		Α. Άντωνίου	400.000	300.000	100.000	—
7		Ρ. Μακρής	2.000.000	1.800.000	200.000	—
8		Χ. Παρίδης	1.500.000	1.200.000	300.000	—
9		Λ. Νίνος	900.000	600.000	300.000	—
10		Κ. Κυριακίδης	1.000.000	800.000	200.000	—
11		Κ. Λάμπρου	600.000	500.000	100.000	—
12		Ν. Νικολάου	500.000	400.000	100.000	—
			<u>10.000.000</u>	<u>7.000.000</u>	<u>3.000.000</u>	<u>—</u>

Μετά τη σύνταξη του πίνακα αυτού μπορούμε εύκολα να επαληθεύσουμε την αριθμητική συμφωνία μεταξύ του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Χρεώστες» και των ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών στους οποίους αναλύεται.

γ) Άναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) πιστωτών.

Στό γενικό καθολικό της επιχείρησης Φ ο γενικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Πιστωτές» παρουσιάζεται ως εξής:

Χ	Πιστωτές	Π
	.....	.....
	.....	.....
	<u>2.000.000</u>	<u>2.700.000</u>

Τό αναλυτικό καθολικό Α «Πιστωτών» περιλαμβάνει τούς πιά κάτω ειδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

«ΗΛΙΟΣ» Ο.Ε.		Δ. Φραγκής		Μ. Νάκος	
300.000	400.000	200.000	300.000	150.000	200.000
Ε. Δάρας		Π. Παρίδης		«ΟΛΥΜΠΟΣ» Ε.Ε.	
400.000	500.000	150.000	250.000	100.000	150.000
Γ. Λάγκας		Φ. Λακρίδης		Δ. Μάνος	
50.000	100.000	500.000	600.000	150.000	200.000

Ἡ ἀναλυτικὴ κατάσταση πιστωτῶν (ισοζύγιο πιστωτῶν) θὰ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀναλυτικὴ κατάσταση (ισοζύγιο) πιστωτῶν

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		«ΗΛΙΟΣ» Ο.Ε.	300.000	400.000	—	100.000
2		Δ. Φραγκῆς	200.000	300.000	—	100.000
3		Μ. Νάκος	150.000	200.000	—	50.000
4		Ε. Δάρας	400.000	500.000	—	100.000
5		Π. Παρίδης	150.000	250.000	—	100.000
6		«ΟΛΥΜΠΟΣ» Ε.Ε.	100.000	150.000	—	50.000
7		Γ. Λάγκας	50.000	100.000	—	50.000
8		Φ. Λακρίδης	500.000	600.000	—	100.000
9		Δ. Μάνος	150.000	200.000	—	50.000
			<u>2.000.000</u>	<u>2.700.000</u>	—	<u>700.000</u>

δ) Ἀναλυτικὴ κατάσταση (ισοζύγιο) ἐμπορευμάτων.

Στὸ γενικὸ καθολικὸ τῆς ἐπιχειρήσεως «Ω — ΑΝΔΡΙΚΑ ΕΙΔΗ» ὁ γενικὸς πρωτοβάθμιος λογαριασμός «Ἐμπορεύματα» ἐμφανίζει τὴν παρακάτω εἰκόνα:

Χ	Ἐμπορεύματα	Π
	.....	.....
	.....	.....
	<u>14.250.000</u>	<u>8.400.000</u>

Τὸ ἀναλυτικὸ καθολικὸ Α «Ἐμπορευμάτων» περιλαμβάνει τοὺς ἐπόμενους εἰδικούς δευτεροβάθμιους λογαριασμούς:

Σακκάκια	Πανταλόνια	Ἵποκάμια
2.000.000 1.600.000	1.500.000 800.000	1.900.000 700.000
Γραββάτες	Πουλόβερ	Κάλτσες
200.000 50.000	700.000 500.000	300.000 200.000
Καπαρντίνες	Παλτά	Γάντια
2.000.000 1.400.000	4.000.000 2.500.000	100.000 50.000
Ἵποδήματα	Καπέλλα	Μανδύλια
1.200.000 400.000	400.000 200.000	50.000

Ἡ ἀναλυτικὴ κατάσταση ἐμπορευμάτων (ισοζύγιο) θὰ ἔχει τὴν παρακάτω μορφή.

Αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) έμπορευμάτων

α/α	Σ Α Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Σακκάκια	2.000.000	1.600.000	400.000	—
2		Πανταλόνια	1.500.000	800.000	700.000	—
3		Ύποκάμισα	1.800.000	700.000	1.100.000	—
4		Γραββάτες	200.000	50.000	150.000	—
5		Πουλόμερ	700.000	500.000	200.000	—
6		Κάλτσες	300.000	200.000	100.000	—
7		Καπαρντίνες	2.000.000	1.400.000	600.000	—
8		Παλτά	4.000.000	2.500.000	1.500.000	—
9		Γάντια	100.000	50.000	50.000	—
10		Ύποδηματα	1.200.000	400.000	800.000	—
11		Καπέλλα	400.000	200.000	200.000	—
12		Μανδήλια	50.000	—	50.000	—
			<u>14.250.000</u>	<u>8.400.000</u>	<u>5.850.000</u>	<u>—</u>

Άσκήσις.

1. Στα βιβλία της ατομικής επιχειρήσεως του Α.Δ. υπάρχουν οι έξης λογαριασμοί:

α) ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ
(λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι)

Έμπορεύματα

600.000

β) ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ Α' ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
(λογαριασμοί δευτεροβάθμιοι)

Σερβίτσια τσαγιού	Σερβίτσια νες-καφέ	Σερβίτσια καφέ
150.000	250.000	100.000
	50.000	150.000

Ζητείται:

- Νά συμπληρωθεί τό ποσό στήν πίστωση του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Έμπορεύματα».
- Νά συμπληρωθεί τό ποσό στή χρέωση του ειδικού δευτεροβάθμιου λογαριασμού «Σερβίτσια τσαγιού».
- Νά συνταχθεί ή αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο έμπορευμάτων).
- Νά γίνει ό έλεγχος της αριθμητικής συμφωνίας γενικού πρωτοβάθμιου και ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών.

2. Στά βιβλία τής επιχειρήσεως του Ε.Κ. υπάρχουν οι έξης λογαριασμοί:

Χρεώστες							
		500.000		300.000			
'Αρνής		Βίγκος		Γέρου		Λαίως	
50.000	20.000	250.000	180.000	60.000	100.000	140.000	

Ζητείται:

α) Νά ελεγχθεί καί δικαιολογηθεί ή συμφωνία τών ύπολοιπων γενικού καί ειδικών λογαριασμών.

β) Νά συνταχθεί ή αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών.

3. Στο αναλυτικό καθολικό Α' πιστωτών τής επιχειρήσεως Μ υπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί.

Πιστωτές Μακεδονίας		Πιστωτές Θεσσαλίας		Πιστωτές Νήσων	
10.000	60.000	40.000	80.000	60.000	100.000
Πιστωτές Πελοποννήσου					
		70.000	90.000		

Ζητείται:

α) Νά προσδιορισθούν τά άθροίσματα χρεώσεως καί πιστώσεως του γενικού πρωτοβάθμιου λογαριασμού «Πιστωτές».

β) Νά συνταχθεί ή αναλυτική κατάσταση πιστωτών.

γ) Νά γίνει ό έλεγχος τής αριθμητικής συμφωνίας γενικού πρωτοβάθμιου καί ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών.

4. Η αναλυτική κατάσταση (ισοζύγιο) χρεωστών στην επιχείρηση Δ., πού διαθέτει τά προϊόντα τής μέ τό σύστημα τών δόσεων, παρουσιάζει τήν έξης εικόνα, στις 5 'Απριλίου 19...

	Χ	Π	Υ/Χ	Υ/Π
Γεωργίου	200.000	150.000	50.000	—
Δημητρίου	300.000	60.000	240.000	—
Πανδής	150.000	50.000	100.000	—
Ράπτης	60.000	40.000	20.000	—
Λεωνίδου	50.000	20.000	30.000	—
Φακής	80.000	60.000	20.000	—
	840.000	380.000	460.000	—

Στή συνέχεια γίνονται οι έπόμενες πράξεις:

6 'Απριλίου.. 'Ο Γεωργίου καταβάλλει δρχ. 30.000, ό Δημητρίου δρχ. 50.000 καί ό Φακής δρχ. 10.000.

7 'Απριλίου.. 'Ο Λεωνίδου αποστέλλει δρχ. 30.000 καί ό Ράπτης δρχ. 15.000.

8 'Απριλίου.. 'Ο Πανδής καταβάλλει δρχ. 60.000 καί ό Δημητρίου δρχ. 60.000.

9 'Απριλίου.. Προστίθεται νέος χρεώστης, ό Βασιλείου, γιά δρχ. 40.000 από άγορά έμπορευμάτων τής επιχειρήσεως μέ πίσωση.

10 'Απριλίου.. 'Ο Δημητρίου καταβάλλει δρχ. 20.000, ό Πανδής δρχ. 10.000 καί ό Βασιλείου δρχ. 10.000.

Ζητείται:

α) 'Η σύνταξη του γενικού λογαριασμού «Χρεώστες» κατά την 5 'Απριλίου 19... (σύνολα χρεώσεως και πιστώσεως).

β) 'Η καταχώριση στο ήμερολόγιο των παραπάνω πράξεων.

γ) 'Η ένημέρωση γενικού και ειδικών λογαριασμών.

δ) Σύνταξη αναλυτικής καταστάσεως χρεωστών.

ε) "Έλεγχος αριθμητικής συμφωνίας γενικού και ειδικών λογαριασμών.

5. 'Ο Α. άρχίζει τις έμπορικές του συναλλαγές στις 1.2.19... καταθέτοντας ως κεφάλαιο δρχ. 1.600.000.

Στή συνέχεια διενεργεί τις έπόμενες συναλλαγές:

2 Φεβρουαρίου.. 'Αγοράζει έμπορεύματα άξιας δρχ. 1.000.000. Συγκεκριμένα αγοράζει φωτογραφικές μηχανές άξιας δρχ. 400.000. Κινηματογραφικές μηχανές λήψεως άξιας δρχ. 400.000 και κινηματογραφικές μηχανές προβολής άξιας δρχ. 200.000. 'Η συνολική άξια διακανονίστηκε σέ μετρητά.

3 Φεβρουαρίου.. Πωλεί έμπορεύματα μέ πίστωση στόν Α. Δήμου. Ειδικότερα πώλησε φωτογραφικές μηχανές άξιας δρχ. 100.000 και κινηματογραφικές μηχανές προβολής άξιας δρχ. 50.000.

4 Φεβρουαρίου.. 'Αγοράζει φωτογραφικές μηχανές από τόν Π. Ρένον άξιας δρχ. 50.000 μέ πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής από τόν Α. Δελή άξιας δρχ. 70.000 έπίσης μέ πίστωση.

5 Φεβρουαρίου.. Πωλεί κινηματογραφικές μηχανές λήψεως άξιας δρχ. 30.000 στόν Φ. Χήρα μέ πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής άξιας 40.000 στόν Ε. Λιάκον έπίσης μέ πίστωση.

8 Φεβρουαρίου.. Πωλεί φωτογραφικές μηχανές άξιας δρχ. 20.000 στόν Κ. Ρήκον μέ πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές λήψεως άξιας δρχ. 15.000 στό Ζ. Λιανόν έπίσης μέ πίστωση.

9 Φεβρουαρίου.. 'Αγοράζει φωτογραφικές μηχανές άξιας δρχ. 120.000 από τόν Α. Φίφα μέ πίστωση και κινηματογραφικές μηχανές προβολής άξιας δρχ. 90.000 από τόν Κ. Ράκη έπίσης μέ πίστωση.

Ζητείται:

α) 'Η καταχώριση των πράξεων στό ήμερολόγιο.

β) 'Η μεταφορά των έγγραφών στό γενικό καθολικό (λογαριασμοί σέ σχήμα Τ).

γ) "Άνοιγμα και ένημέρωση λογαριασμών αναλυτικών καθολικών (λογαριασμοί σέ σχήμα Τ).

δ) Σύνταξη αναλυτικών καταστάσεων χρεωστών, πιστωτών και έμπορευμάτων.

ε) 'Επαλήθευση αριθμητικής συμφωνίας μεταξύ γενικών πρωτοβαθμίων και ειδικών δευτεροβαθμίων λογαριασμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥΣ

6.1 Γενικά.

Ής αναφέρομε τίτλους μερικῶν λογαριασμῶν πού γνωρίσαμε μέχρι τώρα σέ παραδείγματα ἢ σέ ἀσκήσεις:

«Ἐπιπλα καί σκευή», «Μεταφορικά μέσα», «Γραμμάτια εἰσπρακτέα», «Χρεῶστες», «Πιστωτές», «Γραμμάτια πληρωτέα», «Ἐμπορεύματα», «Μηχανήματα».

Κοντά σ' αὐτούς ἄς παραθέσομε καί τίτλους ἀπό ἄλλους λογαριασμούς, πού γιά πρώτη φορά συναντᾶμε:

«Κέρδη ἀπό κλήρωση λαχείου», «Ζημιὰ ἀπό πυρκαγιά», «Κέρδος ἀπό ἐκποίηση ἀκινήτου», «Μισθοὶ τεχνιτῶν», «Μεταφορικά ἔμπορευμάτων».

Μέ μιά πρόχειρη ἐξέταση τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν καί μέ τή μικρή ἐμπειρία τῆς λογιστικῆς, ὁ μαθητὴς μπορεῖ εὐκόλα νά σημειώσῃ τίς διαφορὲς πού παρουσιάζουν οἱ λογαριασμοὶ αὐτοί, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενό τους.

Οἱ λογαριασμοὶ π.χ. «Κέρδη ἀπό κλήρωση λαχείου» καί «Ζημιὰ ἀπό πυρκαγιά» παρουσιάζουν ἓνα τυχαῖο ἀποτέλεσμα.

Οἱ λογαριασμοὶ «Μισθοὶ τεχνιτῶν» καί «Μεταφορικά ἔμπορευμάτων» περιλαμβάνουν θυσίες οικονομικῆς πού δέχεται ἡ ἐπιχείρηση γιά χάρη κάποιου σκοποῦ.

Οἱ λογαριασμοὶ «Μηχανήματα», «Μεταφορικά μέσα», «Ἐπιπλα καί σκευή» δείχνουν ὀρισμένα ὑλικά περιουσιακὰ στοιχεῖα πού χρησιμοποιεῖ ὁ οικονομικὸς ὀργανισμὸς, ἐνῶ οἱ λογαριασμοὶ «Χρεῶστες» καί «Πιστωτές» παρακολουθοῦν τίς συναλλακτικῆς σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τρίτους πού τῆς ὀφείλουν ἢ πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλει, κ.ο.κ.

Γιά ἂν μπορέσομε νά μελετήσομε καλύτερα τοὺς λογαριασμούς, μιά καί αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ κυριότερο ὄργανο γιά τὴ λογιστικὴ ἐργασία, τοὺς κατατάσομε στίς παρακάτω κατηγορίες ἀνάλογα μέ τὸ περιεχόμενό τοῦ καθένα.

1. Λογαριασμοὶ ἀξιῶν
2. Λογαριασμοὶ προσωπικοὶ
3. Λογαριασμοὶ ἐξόδων
4. Λογαριασμοὶ ἐσόδων
5. Λογαριασμοὶ ἐκμεταλλεύσεως ἢ κυκλοφορίας
6. Λογαριασμοὶ ἀποτελεσμάτων
7. Λογαριασμοὶ ἀμιγεῖς
8. Λογαριασμοὶ μικτοί.

Ἀκολουθώντας τὴν πῖο πάνω σειρά θά ἐξετάσομε τὸ περιεχόμενό τῶν λογαριασμῶν κάθε κατηγορίας καί θά περιγράψομε τὸν τρόπο λειτουργίας τους.

6.2 Λογαριασμοί άξιων.

Περιεχόμενο: Λογαριασμοί Άξιων είναι εκείνοι με τούς οποίους παρακολουθούμε τά ύλικά καί άυλα περιουσιακά στοιχεία του Ένεργητικού. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι «Άκίνητα», «Μηχανήματα», «Έγκαταστάσεις», «Μεταφορικά μέσα», «Ταμείο», «Προϊόντα», «Έμπορεύματα», «Προνόμιο Έυρεσιτεχνίας» κλπ.

Λειτουργία: Οί λογαριασμοί τής κατηγορίας αυτής λειτουργούν όπως όλοι οι λογαριασμοί του Ένεργητικού.

Ειδικότερα: Άνοιγουν με **χρέωση, χρεώνονται** με τής αύξήσεις τών περιουσιακών στοιχείων καί **πιστώνονται** με τής ελάττώσεις αυτών.

Στό τέλος οι λογαριασμοί αυτοί θά έχουν χρεωστικό υπόλοιπο ή θά είναι έξιωμένοι.

6.3 Λογαριασμοί προσωπικοί.

Περιεχόμενο: Λογαριασμοί προσωπικοί είναι εκείνοι, με τούς οποίους παρακολουθούμε τής σχέσεις τής επιχειρήσεως προς τρίτους. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι, «Χρεώστες», «Πελάτες», «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Άντιπρόσωποι», «Προκαταβολές Πελατών» κλπ.

Άπό τής σχέσεις αυτές είναι δυνατόν νά άπορρέουν άπαιτήσεις τής επιχειρήσεως προς τούς τρίτους ή καί ύποχρεώσεις προς αυτούς. «Χρεώστες», «Πελάτες», π.χ. είναι προσωπικοί λογαριασμοί τής πρώτης περιπτώσεως, ένώ «Πιστωτές», «Προμηθευτές», «Άντιπρόσωποι», «Προκαταβολές Πελατών», είναι προσωπικοί λογαριασμοί τής δεύτερης περιπτώσεως.

Έτσι καταλήγουμε στό συμπέρασμα ότι οι προσωπικοί λογαριασμοί έμφανίζονται με δύο μορφές:

- Προσωπικοί λογαριασμοί άπαιτήσεων
- Προσωπικοί λογαριασμοί ύποχρεώσεων

Λειτουργία: Θά εξετάσουμε χωριστά τόν τρόπο λειτουργίας προσωπικών λογαριασμών άπαιτήσεων καί προσωπικών λογαριασμών ύποχρεώσεων.

α) Προσωπικοί λογαριασμοί άπαιτήσεων.

Οί λογαριασμοί αυτοί είναι λογαριασμοί ένεργητικού, άρα άνοιγουν με **χρέωση** καί στό συνέχεια **χρεώνονται** με τής αύξήσεις καί **πιστώνονται** με τής ελάττώσεις. Παρουσιάζουν χρεωστικό υπόλοιπο ή είναι έξιωμένοι.

β) Προσωπικοί λογαριασμοί ύποχρεώσεων.

Οί λογαριασμοί αυτοί είναι λογαριασμοί του παθητικού, έπομένως ή λειτουργία τους είναι αντίθετη άπό τήν προηγούμενη. Ειδικότερα, Άνοιγουν με **πίστωση** καί άκολούθως **πιστώνονται** με κάθε αύξηση καί **χρεώνονται** με κάθε ελάττωση.

Οί λογαριασμοί ύποχρεώσεων καταλήγουν νά έχουν πιστωτικό υπόλοιπο ή νά είναι έξιωμένοι.

Πρέπει νά θυμίσουμε στό σημείο αυτό ότι στό διάρκεια τής λειτουργίας ένός λογαριασμού είναι ένδεχόμενον τό υπόλοιπό του άπό χρεωστικό νά μετατραπεί εις πιστωτικό καί άντίστροφα, (λογαριασμοί **διπλών** ή **έναλλασσομένων ύπολοίπων**).

“Ένας χρεώστης π.χ. στέλλει χρήματα για εξόφληση του χρέους του και για προκαταβολή μελλοντικής του παραγγελίας κλπ. Στην περίπτωση αυτή ο λογαριασμός παύει πιά να είναι λογαριασμός απαιτήσεως και γίνεται λογαριασμός υποχρεώσεως. Παραμένει βέβαια ως ειδικός του ίδιου γενικού λογαριασμού και αυτό είναι μία άνωμαλία. Έν τούτοις η κατάσταση αυτή γίνεται άνεκτη για περιορισμένο χρονικό διάστημα και έφ’ όσον δέν πρόκειται να συνταχθεί Ίσολογισμός.

Τό θέμα των λογαριασμών μέ έναλλασσόμενα υπόλοιπα μελετήσαμε από άλλη πλευρά στην παράγραφο 5.5.

6.4 Λογαριασμοί εξόδων.

α) Γενικά περί εξόδων.

“Έξοδο είναι κάθε ανάλωση οικονομικών αξιών πού γίνεται για να επιτευχθεί ο σκοπός του οικονομικού οργανισμού. Τό ένοίκιο π.χ. πού πληρώνει μία επιχείρηση για να εγκαταστήσει την έκθεση των προϊόντων της είναι έξοδο. “Έξοδο επίσης είναι και ο μισθός του τεχνίτη υποδηματοποιίας σέ μία επιχείρηση κατασκευής υποδημάτων γιατί μέ τό μισθό αυτό η επιχείρηση εξασφαλίζει την έργασία του τεχνίτη πού της χρειάζεται για την παραγωγή του προϊόντος της, από την πώληση του οποίου θά προέλθει τό κέρδος της.

Τά έξοδα διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

— **“Άμεσα ή ειδικά, και έμμεσα ή γενικά. “Άμεσα ή ειδικά έξοδα** είναι εκείνα πού γίνονται άποκλειστικά για μία όρισμένη λειτουργία της επιχειρήσεως ή για ένα όρισμένο αγαθό και πού, όπως είναι φυσικό, επιβαρύνουν τελικά τή λειτουργία αυτή ή τό αγαθό αυτό. Τά μεταφορικά έξοδα πού πληρώνει π.χ. η επιχείρηση για να μεταφέρει τά έμπορεύματά της από τό Τελωνείο στις άποθήκες της είναι άμεσο έξοδο ή ειδικό έξοδο πού επιβαρύνει τά έμπορεύματα αυτά. **“Έμμεσα ή γενικά έξοδα** θεωρούμε όσα δέν άφορούν σέ όρισμένη λειτουργία της επιχειρήσεως ή σέ όρισμένο αγαθό άλλα σέ όλη την επιχείρηση και έπομένως επιβαρύνουν όλες τις λειτουργίες της επιχειρήσεως ή όλα τά παραγόμενα αγαθά. ‘Ο μισθός π.χ. του Γενικού Διευθυντή σέ μία επιχείρηση μέ περισσότερες λειτουργίες είναι έμμεσο έξοδο πού άφορά όλες τις λειτουργίες της επιχειρήσεως.

— **“Όργανικά και άνόργανα.** ‘Όργανικά είναι τά έξοδα πού πραγματοποιούνται κατά την έπιδίωξη του κύριου σκοπού της επιχειρήσεως ενώ άνόργανα όσα γίνονται για παρεπόμενες έπιδιώξεις της επιχειρήσεως. Σέ μία επιχείρηση π.χ. πού έκμεταλλεύεται τουριστικά λεωφορεία ο μισθός του όδηγου είναι όργανικό έξοδο.

— **‘Όμαλά και άνώμαλα.** ‘Όμαλά χαρακτηρίζονται όλα τά κανονικά και φυσιολογικά έξοδα, δηλαδή αυτά πού έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα μέ τις προβλέψεις της επιχειρήσεως. ‘Αντίθετα, τά έξοδα πού γίνονται πέρα από τά κανονικά είναι έξοδα άνώμαλα. ‘Όμαλό έξοδο π.χ. είναι ο μισθός του τεχνίτη ενώ άνώμαλο η άποζημίωση πού πληρώνει η επιχείρηση στό προσωπικό της όπως όρίζει ο Νόμος όταν άρνηθεί να χορηγήσει σ’ αυτό την κανονική του έτήσια άδεια.

— **Δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα.** “Ένα έξοδο λέγεται δεδουλευμένο ως πρός μία χρήση όταν άφορά άποκλειστικά σ’ αυτή άσχετα άν πληρώθηκε ή όφείλεται. ‘Εάν άφορά στην έπόμενη τότε τό έξοδο λέγεται μη δεδουλευμένο. ‘Εάν π.χ. την πρώτη ημέρα της χρήσεως η επιχείρηση πληρώσει ένοίκια δύο έτών για τά γραφεία της είναι φανερό ότι εις τό τέλος της χρήσεως τό μισό του ποσού πού

πλήρωσε θά είναι δεδουλευμένο ενώ τό άλλο μισό μή δεδουλευμένο γιατί θά άφορά τήν έπόμενη χρήση.

β) Περιεχόμενο καί λειτουργία.

Περιεχόμενο: Οί λογαριασμοί έξόδων παρακολουθοῦν όλα τά έξοδα, ὅπως ἀναφέρονται παραπάνω. Λογαριασμοί έξόδων είναι: «Ένοίκια», «Μεταφορικά», «Άσφάλιστρα», «Έημερομίσθια», «Άποσβέσεις», «Έπισκευές», «Θέρμανση», «Διαφημίσεις» κλπ.

Λειτουργία: Οί λογαριασμοί τής κατηγορίας αὐτῆς λειτουργοῦν ὅπως οί λογαριασμοί τοῦ ένεργητικοῦ. Έπομένως ἀνοίγουν μέ **χρέωση** καί κατόπιν **χρεώνονται** μέ κάθε αύξηση, ενώ **πιστώνονται** μέ κάθε έλάττωση.

6.5 Λογαριασμοί έσόδων.

α) Γενικά περί έσόδων.

Έσοδο είναι κάθε άξία ἢ δικαίωμα πού άποκτοῦν οί οίκοномиκοί ὀργανισμοί από τή λειτουργία τους. Έσοδο π.χ. είναι ὄ,τι εισπράττει μία επιχείρηση από τήν πώληση έμπορευμάτων της ἢ ὅτι δικαιούται νά εισπράξει αν πώλησε τά έμπορεύματά της μέ πίστωση.

Τά έσοδα διακρίνονται στίς παρακάτω κατηγορίες:

— **Όργανικά καί άνόργανα.** ανάλογα τοῦ αν προέρχονται από τήν κύρια δραστηριότητα τών επιχειρήσεως ἢ ὄχι. Έτσι οί εισπράξεις από τήν πώληση τών έμπορευμάτων σέ μία έμπορική επιχείρηση πού ἔχει κύριο σκοπό τήν άγορά καί μεταπώληση διαφόρων άγαθών είναι ὀργανικά έσοδα, ενώ οί τόκοι πού καρπώνεται ἢ ἴδια επιχείρηση από κάποιο δάνειο πού ἔκανε πρὸς τρίτο είναι άνόργανα έσοδο.

— **Όμαλά καί άνώμαλα.** Όμαλά είναι τά κανονικά καί φυσιολογικά έσοδα πού πραγματοποιοῦνται σύμφωνα μέ τίς προβλέψεις ενώ άνώμαλα ὅσα πραγματοποιοῦνται πέρα από τό κανονικό. Οί εισπράξεις μιάς επιχείρησης έμπορίας τροφίμων έφ' ὅσον πραγματοποιοῦνται κάτω από ὀμαλές συνθηκες είναι ὀμαλό έσοδο. Οί εισπράξεις ὅμως τῆς ἴδιας επιχείρησης σέ μία περίοδο πανικουῦ τῆς άγοράς πού οί τιμές ἀνεβαίνουν σημαντικά είναι έσοδο άνώμαλο.

— **Δεδουλευμένα καί μή δεδουλευμένα.** Τά έσοδα θεωροῦνται δεδουλευμένα, ὡς πρὸς μία χρήση αν άφοροῦν άποκλειστικά σ' αὐτή ἄσχετα αν ἔχουν εισπραχθεῖ ἢ ὄχι. Αντίθετα αν άφοροῦν ἄλλη χρήση λέγονται μή δεδουλευμένα. Η άσφαλιστική λοιπόν επιχείρηση πού εισέπραξε άσφάλιστρα από μία ἄλλη επιχείρηση γιά τήν ὀμαδική άσφάλιση τοῦ προσωπικοῦ τῆς τελευταίας καί γιά τήν περίοδο από 1 Αύγουστου ἔως 31 Ίουλίου τοῦ επόμενου έτους, θά πρέπει στό τέλος τῆς χρήσεως 31 Δεκεμβρίου νά θεωρήσει δεδουλευμένο έσοδο από άσφάλιστρα τά 5/12 τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ, ὅσα δηλαδή ἀντιστοιχοῦν στήν περίοδο τών πέντε μηνῶν (Αύγουστος-Δεκέμβριος) καί μή δεδουλευμένο τά 7/12.

β) Περιεχόμενο καί λειτουργία.

Περιεχόμενο: Οί λογαριασμοί τών έσόδων παρακολουθοῦν τά έσοδα τοῦ οίκοномиκοῦ ὀργανισμοῦ. Λογαριασμοί έσόδων είναι: «Προμήθειες από τρίτους», «Συνδρομές», «Έσοδα από τροφεία», «Έσοδα από δευτερεύουσες έργασίες», «Έκποίηση ἄχρηστου ὑλικου» κλπ.

Λειτουργία: Οί λογαριασμοί έσόδων λειτουργούν όπως οί λογαριασμοί του παθητικού. Άνοιγουν μέ *πίσωση* και *πιστώνονται* μέ κάθε αύξηση, ενώ *χρεώνονται* μέ κάθε ελάττωση.

6.6 Παρατηρήσεις επί τών λογαριασμών Έσόδων-Έξόδων.

1. Οί λογαριασμοί μέ τά όμαλά, όργανικά και δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται στους λογαριασμούς κυκλοφορίας ή έκμεταλλεύσεως όπως θά δούμε παρακάτω, και έτσι έξιζώνονται. Άπό τούς λογαριασμούς αυτούς θά προσδιορισθεί τό άποτέλεσμα τής έκμεταλλεύσεως, κέρδος ή ζημία, πού μέ τή σειρά του θά μεταφερθεί στό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως».

2. Οί λογαριασμοί μέ τά άνόργανα και άνώμαλα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται άπ' εύθείας εις τό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως» και έξιζώνονται και αύτοί.

3. Οί λογαριασμοί μέ τά μή δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα όπως θά μάθουμε σέ άλλο κεφάλαιο τής λογιστικής παραμένουν στόν Ίσολογισμό γιά νά μεταφερθούν στή χρήση στήν όποία άνήκουν.

6.7 Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή έκμεταλλεύσεως.

Περιεχόμενο: Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή έκμεταλλεύσεως είναι οί λογαριασμοί, στους όποιους συγκεντρώνομε όλα τά έσοδα και όλα τά έξοδα πού έγιναν γιά τό ίδιο άντικείμενο έκμεταλλεύσεως. Έτσι συγκρίνοντας έσοδα και έξοδα προσδιορίζομε τό οικονομικό άποτέλεσμα, πού προέκυψε από τήν έκμετάλλευση του άντικειμένου αυτού.

Κάθε οικονομικός όργανισμός, άνάλογα μέ τό άντικείμενο τών έργασιών του, άνοίγει ένα ή περισσότερους τέτοιους λογαριασμούς. Η έπιχείρηση π.χ. πού έκμεταλλεύεται κομμωτήριο καταρτίζει ένα τέτοιο λογαριασμό, πού αναφέρεται στήν έκμετάλλευση του κομμωτηρίου και πού θά συμπεριλάβει τά έσοδα και τά έξοδα πού έχουν σχέση μέ τή λειτουργία του.

Έάν εκτός από τό κομμωτήριο διατηρεί και «Ίνστιτούτο αισθητικής», τότε τηρεί και δεύτερο λογαριασμό γιά τήν έκμετάλλευση αυτού κ.ο.κ.

Ό συσχετισμός έσόδων-έξόδων κατά κλάδο έκμεταλλεύσεως πρέπει νά γίνεται μέ ιδιαίτερη προσοχή, γιati τό άποτέλεσμα πού θά προκύψει έχει μεγάλη σημασία γιά τή διοίκηση του οικονομικού όργανισμού.

Τά έξοδα π.χ. πρέπει νά είναι φυσιολογικά. Πρέπει δηλαδή νά είναι σέ έκταση και ποικιλία αυτά πού έχουν προβλεφθεί και άναμένονται ως συνέπεια μιās συνετής διαχειρίσεως (*όμαλά έξοδα*). Έπομένως ή προσαύξηση του φόρου ή τό πρόστιμο πού επιβλήθηκε στήν έπιχείρηση γιά πλημμελή έκτέλεση τών φορολογικών της υποχρεώσεων δέν είναι όμαλά έξοδα και δέν ύιολογίζονται.

Άκόμη τά έξοδα πρέπει νά άφορούν στή διαχειριστική περίοδο, τής όποίας θέλομε νά προσδιορίσομε τό άποτέλεσμα και μόνο σ' αυτή (*έξοδα δεδουλευμένα*). Τά έξοδα αυτά μπορεί και νά μήν έχουν πληρωθεί, αλλά νά όφειλονται. Αυτό δέν ενδιαφέρει. Άρα οί μισθοί του προσωπικού γιά τόν τελευταίο μήνα τής χρήσεως, τούς όποιους ή έπιχείρηση δέν κατέβαλε άκόμα έστω και άν ή χρήση έληξε, θά

υπολογισθούν ως έξοδα. Αντίθετα, αν έχουν καταβληθεί ένοίκια για δυο χρόνια, πρέπει να ξεχωρίσουμε τα ένοίκια που αντιστοιχούν στον επόμενο χρόνο και να μη τα υπολογίσουμε.

Τέλος τα έξοδα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί για τό συγκεκριμένο κλάδο εκμεταλλεύσεως (**έξοδα οργανικά**). Έτσι τό ένοίκιο που πληρώνει ή επιχείρηση για τό στεγάσει π.χ. τό έστιατόριό της, είναι οργανικό έξοδο, τής εκμεταλλεύσεως του έστιατορίου. Ή μισθοδοσία του προσωπικού μαγειρείου επίσης. Δεν είναι όμως τέτοιο έξοδο οι άποσβέσεις του δικού της κτηρίου όπου έχει εγκαταστήσει και εκμεταλλεύεται ξενοδοχείο ύπνου.

Άλλά και τα έσοδα πρέπει να είναι και αυτά **όμαλά, δεδουλευμένα**, και **οργανικά**, σύμφωνα με τής διακρίσεις που αναφέραμε παραπάνω. Τά διδάκτρα π.χ. που εισπράττει μία επιχείρηση που εκμεταλλεύεται σχολείο είναι έσοδο όμαλό, έφ' όσον εισπράττονται κανονικά και σύμφωνα με τής προβλέψεις τής επιχειρήσεως. Είναι έσοδο δεδουλευμένο, αν άφορούν στη συγκεκριμένη χρήση και οργανικό, επειδή προέρχονται από τήν εκμετάλλευση του κλάδου «Σχολείο». Τό μίσθωμα όμως, που εισπράττει ή επιχείρηση ένοικιάζοντας μία από τής αίθουσες του σχολείου σε σύλλογο για κάποια γιορταστική εκδήλωση, είναι έσοδο άνόργανο, ως προς τήν εκμετάλλευση του σχολείου.

Λειτουργία: Οι λογαριασμοί κυκλοφορίας ή εκμεταλλεύσεως **χρεώνονται** με όλα τά όμαλά, δεδουλευμένα και οργανικά έξοδα, τά όποια άφορούν στον κλάδο εκμεταλλεύσεως που παρακολουθούν, και **πιστώνονται** με όλα τά όμαλά, δεδουλευμένα και οργανικά έσοδα επίσης του κλάδου αυτού.

Ό λογαριασμός εξισώνεται με τή μεταφορά του άποτελέσματος κέρδους ή ζημίας στο λογαριασμό **«Κέρδη από τήν εκμετάλλευση..... » ή «Ζημίες από τήν εκμετάλλευση.....»**.

Οι λογαριασμοί αυτοί καταλήγουν στο λογαριασμό «άποτελέσματα χρήσεως».

Γιά καλύτερη κατανόηση όσων περιγράφονται παραπάνω παραθέτομε τά επόμενα παραδείγματα έφαρμογής:

α) Έφαρμογή σε επιχείρηση με ένα κλάδο εκμεταλλεύσεως.

Ή επιχείρηση του Γ. Γεωργίου «Βαφείο Αυτοκινήτων Η ΙΡΙΣ» έχει στα βιβλία της τούς παρακάτω λογαριασμούς έσόδων και έξόδων:

Άμοιβές προσωπικού	Έργοδοτικές εισφορές	Ένοίκια
340.000	65.000	50.000
Άσφάλιστρα	Άποσβέσεις μηχανημάτων	Έξοδα υλικών βαφής
6.000	10.000	80.000
Ήλεκτροφωτισμός	Βοηθητικά άναλώσιμα υλικά	Γραφική ύλη
12.000	20.000	3.000
Έξοδα ύδρεύσεως	Διάφορα έξοδα	Έσοδα Βαφείου
5.000	40.000	800.000

Παρατηρούμε ότι ο λογαριασμός έκμεταλλεύσεως έχει πιστωτικό υπόλοιπο: $800.000 - 631.000 = 169.000$ άρα η επιχείρηση απέκομισε κέρδη δρχ. 169.000. Τό υπόλοιπο αυτό τό μεταφέρομε στό λογαριασμό «Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου», όποτε ο λογαριασμός έκμεταλλεύσεως εξισώνεται.

Νά ή ήμερολογιακή έγγραφή:

			Έκμετάλλευση Βαφείου		169.000	
			Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου			169.000
			Προσδιορισμός αποτελέσματος έκμεταλλεύσεως.			

Καί οί λογαριασμοί μετά από τή μεταφορά:

Έκμετάλλευση Βαφείου		Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου	
631.000	800.000		169.000
169.000			
<u>800.000</u>	<u>800.000</u>		

Ό λογαριασμός «Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου» θά καταλήξει στόν λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» μέ τήν ακόλουθη ήμερολογιακή έγγραφή:

			Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου		169.000	
			Αποτελέσματα Χρήσεως			169.000
			Μεταφορά τελικού αποτελέσματος έκμεταλλεύσεως.			

Καί ή τελική εικόνα τών λογαριασμών:

Κέρδη από τήν έκμετάλλευση Βαφείου		Αποτελέσματα Χρήσεως	
169.000	169.000		169.000
<u>169.000</u>	<u>169.000</u>		

β) Έφαρμογή σέ επιχείρηση μέ δύο κλάδους έκμεταλλεύσεως — Τό φύλλο μερισμού.

Ἡ ἐπιχείρηση Κ. Κυριακοῦ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ-ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ: Η ΚΑΛΗ ΑΓΩΓΗ» ἔχει δύο κλάδους έκμεταλλεύσεως: «σχολεῖο» καί «οικοτροφεῖο».

Οἱ λογαριασμοί ἐξόδων καί ἐσόδων παρουσιάζονται ὡς ἐξής:

Ἀποσβέσεις ἐπιπλῶν σχολεῖου	Μισθοί διδακτικοῦ προσωπικοῦ	Ἐργοδοτικές εἰσφορές (σχολεῖου)
10.000	400.000	80.000
Ἀναλώσιμα μικροῦλικά (σχολεῖου)	Ἀποσβέσεις ἐπιπλῶν οικοτροφείου	Ἀποσβέσεις οὐσκευῶν κουζίνας
30.000	15.000	10.000
Μισθοί προσωπικοῦ (οικοτροφείου)	Ἐργοδοτικές εἰσφορές (οικοτροφείου)	Ἰγλικά καθαριότητας (οικοτροφείου)
200.000	40.000	120.000
Τρόφιμα	Καύσιμα	Ἀποσβέσεις ἐπιπλῶν Διοικήσεως
300.000	20.000	10.000
Μισθοί προσωπικοῦ Διοικήσεως	Ἐργοδοτικές εἰσφορές Διοικήσεως	Ἡλεκτροφωτισμός
300.000	60.000	50.000
Θέρμανση	Ἰδρευση	Γραφική ὕλη
40.000	10.000	20.000
Ἐνοίκια	Ἀσφάλιστρα	Διαφημίσεις
100.000	30.000	20.000
Ἔσοδα σχολεῖου		Ἔσοδα οικοτροφείου
	800.000	1.200.000

Κάνομε τίς παρακάτω διευκρινίσεις:

- ὅλα τά ἐξοδα καί τά ἐσοδα εἶναι ὀργανικά, ὁμαλά καί δεδουλευμένα.
- τά καύσιμα χρησιμοποιήθηκαν γιά τή λειτουργία τοῦ μαγειρείου.

Ἀπό μιά ἀπλή ἐπισκόπηση τῶν λογαριασμῶν μποροῦμε νά διαπιστώσουμε ὅτι ὀρισμένοι ἀπό αὐτούς ἀφοροῦν μόνον στήν έκμετάλλευση τοῦ σχολεῖου, ὅπως ὁ

λογαριασμός «Μισθοί διδακτικού προσωπικού», ενώ άλλοι αναφέρονται στην έκμετάλλευση του οικοτροφείου όπως ο λογαριασμός «'Αποσβέσεις επίπλων οικοτροφείου» (λογαριασμοί *άμésων έξόδων*). Στη διάκριση αυτή καταλήγουμε κρίνοντας είτε από τόν τίτλο του λογαριασμού είτε από τη φύση του εξόδου. Έτσι ο λογαριασμός «'Αναλώσιμα μικροϋλικά σχολείου» είναι λογαριασμός εξόδου πού γίνεται ειδικά για τό σχολείο. Ό λογαριασμός «Τρόφιμα» είναι λογαριασμός πού αφορά στό οικοτροφείο γιατί τά τρόφιμα χρειάζονται για τή λειτουργία του οικοτροφείου.

Έκτός όμως από τούς παραπάνω λογαριασμούς υπάρχουν καί άλλοι (λογαριασμοί *έμμέσων έξόδων*), πού περιλαμβάνουν έξοδα, τά όποια δέν έχουν γίνει αποκλειστικά ούτε για τό σχολείο ούτε για τό οικοτροφείο, αλλά καί για τά δυό μαζί. Δηλαδή είναι έξοδα κοινά. Τέτοια έξοδα είναι ό ηλεκτροφωτισμός, ή θέρμανση, τά ενοίκια, όλα τά έξοδα διοικήσεως κ.ά.

Είμαστε λοιπόν υπόχρεωμένοι νά μοιράσομε κάθε ένα από τά κοινά αυτά έξοδα ανάμεσα στους δύο κλάδους έκμεταλλεύσεως. Ό μερισμός αυτός γίνεται μέ τή βοήθεια ενός πίνακα πού λέγεται «*Φύλλο μερισμού*».

Γιά τό μερισμό τών έξόδων αυτών χρησιμοποιούνται διάφορα κριτήρια. Π.χ. μπορούν νά μερισθούν ανάλογα πρós τά κεφάλαια τήν επιφάνεια ή τή χωρητικότητα πού άπασχολεί κάθε κλάδος κλπ.

Παρακάτω παρατίθεται τό φύλλο μερισμού μέ τά δεδομένα του παραδείγματος, όπου ό μερισμός τών έξόδων για τήν άπλούστευση τής εργασίας ύπολογίζεται ως έξης ποσοστιαία:

	<u>Σχολείο</u>	<u>Όικ/φείο</u>
'Αποσβέσεις επίπλων Διοικήσεως	30%	70%
Μισθοί προσωπικού Διοικήσεως	50%	50%
'Εργοδοτικές εισφορές Διοικήσεως	50%	50%
'Ηλεκτροφωτισμός	40%	60%
Θέρμανση	40%	60%
Υδρευση	10%	90%
Γραφική ύλη	80%	20%
'Ενοίκια	60%	40%
'Ασφάλιστρα	55%	45%
Διαφημίσεις	70%	30%

ΦΥΛΛΟ ΜΕΡΙΣΜΟΥ

α/α	ΕΞΟΔΑ	ΠΟΣΑ ΓΙΑ ΜΕΡΙΣΜΟ	ΒΑΣΗ ΜΕΡΙΣΜΟΥ		ΚΛΑΔΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
			ΣΧΟΛ.	ΟΙΚΟΤΡ.	ΣΧΟΛΕΙΟ	ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ
1	Άποσβέσεις επίπλων Διοικήσεως	10.000	30%	70%	3.000	7.000
2	Μισθοί προσωπικού Διοικήσεως	300.000	50%	50%	150.000	150.000
3	Έργοδοτικές εισφορές Διοικήσεως	60.000	50%	50%	30.000	30.000
4	Ήλεκτροφωτισμός	50.000	40%	60%	20.000	30.000
5	Θέρμανση	40.000	40%	60%	16.000	24.000
6	Υδρευση	10.000	10%	90%	1.000	9.000
7	Γραφική ύλη	20.000	80%	20%	16.000	4.000
8	Ένοικια	100.000	60%	40%	60.000	40.000
9	Άσφάλιστρα	30.000	55%	45%	16.500	13.500
10	Διαφημίσεις	20.000	70%	30%	14.000	6.000
		<u>640.000</u>			<u>326.500</u>	<u>313.500</u>

Τώρα πλέον μπορούμε να καταστρώσουμε τούς λογαριασμούς κυκλοφορίας.
Θά άρχισομε από τίς ήμερολογιακές έγγραφές μεταφοράς στους λογαριασμούς αυτούς τών λογαριασμών μέ τά άμεσα έξοδα.

Έκμετάλλευση Σχολείου	520.000
Άποσβέσεις επί- πλων σχολείου	10.000
Μισθοί διδακτικού προσωπικού	400.000
Έργοδοτικές εισφο- ρές (σχολείου)	80.000
Άναλώσιμα μι- κροϋλικά σχολείου	30.000
Μεταφορά λ/σμών έξόδων εις λ/σμό έκμεταλλεύσεως.	

		Έκμετάλλευση Οικοτροφείου		705.000		
				Έκμετάλλευση		
				Αποσβέσεις επίπλων οικοτροφείου		15.000
				Αποσβέσεις συσκευών κουζίνας		10.000
				Μισθοί προσωπικού (οικοτροφείου)		200.000
				Έργοδοτικές εισφορές (οικοτροφείου)		40.000
				Υλικά καθαριότητας (οικοτροφείου)		120.000
				Τρόφιμα		300.000
				Καύσιμα		20.000
				Μεταφορά λ/σμών έκμεταλλεύσεως.		-

Συνεχίζουμε με τη μεταφορά στους λογαριασμούς έκμεταλλεύσεως αναλογίας από τα έμμεσα (κοινά) έξοδα όπως αυτή προσδιορίζεται στο φύλλο μερισμού.

		Έκμετάλλευση Σχολείου		326.500		
				Έκμετάλλευση		
				Αποσ/σεις επίπλων Διοικήσεως		3.000
				Μισθοί προσω- πικού Δ/σεως		150.000
				Έργοδοτικές εισφορές Δ/σεως		30.000
				Ηλεκτροφωτισμός		20.000
				Θέρμανση		16.000
				Υδρευση		1.000
				Γραφική Ύλη		16.000
				Ένοικια		60.000
				Ασφάλιστρα		16.500
				Διαφημίσεις		14.000
				Μεταφορά εξόδων από φύλλου μερισμού εις λ/σμό έκμεταλλεύσεως		-

		Έκμετάλλευση Οικότροφείου	Άποσβέσεις επίπλων Διευθύνσεως Μισθοί προσωπικού Δ/σεως Έργοδοτικές εισφορές Δ/σεως Ηλεκτροφωτισμός Θέρμανση Ύδρευση Γραφική ύλη Ένοικια Ασφάλιστρα Διαφημίσεις Μεταφορά εξόδων από φύλλου μερισμού εις λ/σμέ έκμεταλλεύσεως	313.500		
					7.000	
					150.000	
					30.000	
					30.000	
					24.000	
					9.000	
					4.000	
					40.000	
					13.500	
					6.000	

Τέλος ακολουθούν οι έγγραφές μεταφοράς των εσόδων στους λογαριασμούς έκμεταλλεύσεως.

		Έσοδα Σχολείου Έκμετάλλευση σχολείου Μεταφορά λ/σμού εσόδων εις λ/σμέ έκμεταλλεύσεως	800.000	800.000
		Έσοδα Οικότρο- φείου Έκμετάλλευση οικότροφείου Μεταφορά λ/σμού εσόδων εις λ/σμέ έκμεταλλεύσεως	1.200.000	1.200.000

Τώρα πλέον έχουμε τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε το αποτέλεσμα από την έκμετάλλευση του σχολείου και του οικότροφείου. Ξεετάζοντας λοιπόν τους λογαριασμούς έκμεταλλεύσεως που παρατίθενται παρακάτω παρατηρούμε ότι από την έκμετάλλευση του σχολείου προέκυψε ζημιά δρχ. 46.500 (χρεωτικό υπόλοιπο 46.500) ενώ από την έκμετάλλευση του οικότροφείου κέρδος δρχ. 181.500 (πιστωτικό υπόλοιπο 181.500).

Οι λογαριασμοί έκμεταλλεύσεως εξισώνονται με τη μεταφορά των υπολοίπων τους στους κατάλληλους λογαριασμούς.

Οι σχετικές έγγραφές θα έχουν ως εξής:

		Ζημιά από την έκμετάλλευση σχολείου		46.500	
		Έκμετάλλευση σχολείου			46.500
		Προσδιορισμός αποτελέσματος έκμεταλλεύσεως σχολείου			
		Έκμετάλλευση Οικότροφείου		181.500	
		Κέρδη από την έκμετάλλευση οικότροφείου			181.500
		Προσδιορισμός αποτελέσματος έκμεταλλεύσεως οικότροφείου			

Οι λογαριασμοί μετά από τη μεταφορά των εγγραφών θα παρουσιάζουν την παρακάτω εικόνα:

Έκμετάλλευση σχολείου		Μισθοί διδακτικού πρ/κού		Έργοδοτικές εισφορές (σχολείου)	
<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>400.000</u>	<u>400.000</u>	<u>80.000</u>	<u>80.000</u>
Έκμετάλλευση οικότροφείου		Έκμετάλλευση οικότ/φείου		Έκμετάλλευση κουζίνας	
<u>30.000</u>	<u>30.000</u>	<u>15.000</u>	<u>15.000</u>	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>
Μισθοί προσωπικού (οικότροφείου)		Έργοδοτικές εισφορές (οικότροφείου)		Έξοδα καθαριότητας (οικότροφείου)	
<u>200.000</u>	<u>200.000</u>	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>	<u>120.000</u>	<u>120.000</u>
Τρόφιμα		Καύσιμα		Έκμετάλλευση Δ/σεως	
<u>300.000</u>	<u>300.000</u>	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>	<u>10.000</u>	<u>3.000</u>
					<u>7.000</u>
				<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

Μισθοί προσωπικού Δ/σεως		Έργοδοτικές εισφ/ρές Δ/σεως		Ήλεκτροφωτισμός	
300.000	150.000	60.000	30.000	50.000	20.000
	150.000		30.000		30.000
<u>300.000</u>	<u>300.000</u>	<u>60.000</u>	<u>60.000</u>	<u>50.000</u>	<u>50.000</u>

Θέρμανση		Υδρευση		Γραφική ύλη	
40.000	16.000	10.000	1.000	20.000	16.000
	24.000		9.000		4.000
<u>40.000</u>	<u>40.000</u>	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>

Ένοικια		Ασφάλιστρα		Διαφημίσεις	
100.000	60.000	30.000	16.500	20.000	14.000
	40.000		13.500		6.000
<u>100.000</u>	<u>100.000</u>	<u>30.000</u>	<u>30.000</u>	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>

Έσοδα σχολείου		Έσοδα οικοτροφείου	
<u>800.000</u>	<u>800.000</u>	<u>1.200.000</u>	<u>1.200.000</u>

Έκμετάλλευση σχολείου		Έκμετάλλευση οικοτροφείου	
520.000	800.000	705.000	1.200.000
326.500	46.500	313.500	
		181.500	
<u>846.500</u>	<u>846.500</u>	<u>1.200.000</u>	<u>1.200.000</u>

Ζημία από την έκμετάλλευση σχολείου		Κέρδη από την έκμετάλλευση οικοτροφείου	
46.500			181.500

Ἀκολουθοῦν οἱ ἡμερολογιακές ἐγγραφές μεταφοράς τῶν λογαριασμῶν κερδῶν καὶ ζημίας στό λογαριασμό «ἀποτελέσματα χρήσεως».

		Ἀποτελέσματα Χρήσεως		46.500	
		Μεταφορά ἀποτελέσματος ἐκμεταλλεύσεως	Ζημία ἀπό τήν ἐκμετάλλευση σχολείου		46.500
		Κέρδη ἀπό τήν ἐκμετάλλευση οἰκοτροφείου		181.500	
		Μεταφορά ἀποτελέσματος ἐκμεταλλεύσεως	Ἀποτελέσματα Χρήσεως		181.500

Καί ἡ τελική εἰκόνα τῶν λογαριασμῶν.

Ζημία ἀπό τήν ἐκμετάλλευση σχολείου		Κέρδη ἀπό τήν ἐκμετάλλευση οἰκοτροφείου		Ἀποτελέσματα χρήσεως	
<u>46.500</u>	<u>46.500</u>	<u>181.500</u>	<u>181.500</u>	<u>46.500</u>	<u>181.500</u>

γ) Ἐφαρμογή σέ ἐπιχείρηση μέ τρεῖς ἢ περισσότερους κλάδους ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ ἐργασία στήν περίπτωση αὐτή παρουσιάζει ὁμοιότητα μέ τήν περίπτωση τῶν δύο κλάδων ἐκμεταλλεύσεως. Γιά τό λόγο αὐτό δέν θά γίνει ἀνάπτυξη παραδείγματος. Περιοριζόμαστε μόνο στό νά ἐπιστήσουμε τήν προσοχή τῶν μαθητῶν στή σύνταξη τοῦ φύλλου μερισμοῦ, ὅπου τά ἔμμεσα ἐξόδα θά κατανέμονται σέ τρεῖς ἢ περισσότερους κλάδους ἐκμεταλλεύσεως.

Ἐσκήσεις.

1. Ὁ Α. Ἀργυρίου ἐκμεταλλεύεται ἓνα ξενοδοχεῖο ὕπνου. Στό τέλος τῆς χρήσεως οἱ λογαριασμοί ἐξόδων καί εἰσόδων παρουσιάζονται ὡς ἐξῆς:

Μισθοί προσωπικοῦ	Ἐργοδοτικές εἰσφορές	Ἀποσβέσεις ἐπιπλῶν
500.000	200.000	40.000
Ἡλεκτρική ἐνέργεια	Θέρμανση	Διαφημίσεις
100.000	80.000	50.000
Ἐξόδα καθαριότητας	Ἐνοίκια κτηρίου	Ἀσφάλιστρα
150.000	400.000	50.000

Πλύση λινσοσκευής	Δημοτικά τέλη	Ένοικια δωματίων
120.000	10.000	2.000.000

Ζητείται:

α) Η κατάστρωση του λογαριασμού κυκλοφορίας, (μεταφορά λογαριασμών εσόδων-εξόδων).

β) Νά προσδιορισθεί το άποτέλεσμα της εκμεταλλεύσεως και νά μεταφερθεί στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Σημείωση.

“Όλα τα έξοδα και τα έσοδα θεωρούνται οργανικά, όμαλά και δεδουλευμένα.

— Οί ήμερολογιακές έγγραφές απαραίτητες.

2. Η επιχείρηση του Λ. Λεωνάρδου έχει δύο κλάδους εκμεταλλεύσεως: συνεργείο μηχανικών επισκευών αυτοκινήτων και συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών αυτοκινήτων. Στο τέλος της χρήσεως τα έξοδά του είχαν διαμορφωθεί ως εξής:

— Μισθοί μηχανικών δρχ. 300.000.

— Έργοδοτικές εισφορές πάνω στους μισθούς των μηχανικών δρχ. 60.000.

— Μισθοί ηλεκτρολόγων δρχ. 200.000.

— Έργοδοτικές εισφορές πάνω στους μισθούς των ηλεκτρολόγων δρχ. 40.000.

— Ηλεκτροφωτισμός συνεργείου μηχανικών επισκευών δρχ. 30.000.

— Ηλεκτροφωτισμός συνεργείου ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ. 20.000.

— Αποσβέσεις μηχανημάτων συνεργείου μηχανικών επισκευών δρχ. 15.000.

— Αποσβέσεις μηχανημάτων και όργάνων συνεργείου ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ. 20.000.

— Ασφάλιστρα για τα δύο συνεργεία δρχ. 30.000.

— Ένοικια για τα δύο συνεργεία δρχ. 120.000.

— Ύδρευση για τα δύο συνεργεία δρχ. 20.000

— Άμοιβές λογιστή δρχ. 100.000.

Τήν ίδια περίοδο τα έσοδά του ήταν:

— Από το συνεργείο μηχανικών επισκευών δρχ. 800.000.

— Από το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών δρχ. 600.000.

Ζητείται:

α) Νά συνταχθεί το φύλλο μερισμού των έμμέσων εξόδων με βάση μερισμού ως εξής:

— **‘Ασφάλιστρα**, ό μερισμός νά γίνει ποσοστιαία με συντελεστή 60% για το συνεργείο μηχανικών επισκευών και 40% για το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών.

— **Ένοικια**, ό μερισμός νά γίνει ανάλογα προς τήν επιφάνεια του χώρου που άπασχολεί κάθε συνεργείο. Σημειώστε ότι το συνεργείο μηχανικών επισκευών χρησιμοποιεί 150 m² και το συνεργείο ηλεκτρολογικών επισκευών 100 m².

— **Ύδρευση**, ό μερισμός νά γίνει όπως και στα ασφάλιστρα.

— **Άμοιβές λογιστή**, ό μερισμός νά γίνει με συντελεστή 50% για το κάθε συνεργείο.

β) Νά ανοιγούν οι λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως και νά γίνει ή μεταφορά σ’ αυτούς των εξόδων και των εσόδων.

γ) Νά προσδιορισθούν τα άποτελέσματα εκμεταλλεύσεως στους δύο κλάδους χωριστά και νά μεταφερθούν στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως».

Σημείωση:

“Όλα τα έξοδα και τα έσοδα κρίνονται όργανικά, όμαλά και δεδουλευμένα.

— Οί ήμερολογιακές έγγραφές απαραίτητες.

3. Η κλινική του γιατρού Κ. Καρύδη έχει τούς παρακάτω κλάδους εκμεταλλεύσεως:

— Χειρουργείο

- Άκτινολογικό εργαστήριο
- Μικροβιολογικό εργαστήριο
- Φαρμακείο.

Στό τέλος της χρήσεως υπήρχαν οι παρακάτω λογαριασμοί για τόν κάθε κλάδο:

"Εξόδα χειρουργείου		"Εσοδα χειρουργείου	
500.000			1.000.000
"Εξόδα ακτινολογικού εργαστηρίου		"Εσοδα ακτινολογικού εργαστηρίου	
100.000			180.000
"Εξόδα μικροβιολογικού εργαστηρίου		"Εσοδα μικροβιολογικού εργαστηρίου	
80.000			170.000
"Εξόδα φαρμακείου		"Εσοδα φαρμακείου	
120.000			250.000

Έπίσης υπήρχαν και οι επόμενοι λογαριασμοί έμμέσων εξόδων:

Ένοικια κτηρίου		Άσφάλιστρα		Άμοιβές διοικητικού προσωπικού	
200.000		60.000		300.000	
Θέρμανση		Ηλεκτρική ενέργεια		Υδρευση	
80.000		100.000		40.000	

Ζητείται:

- α) Η σύνταξη φύλλου μερισμού με τούς έξης όρους:
  - Τά **ένοικια** μερίζονται κατά ποσοστά 30% για τό χειρουργείο, 25% για τό άκτινολογικό εργαστήριο, 35% για τό μικροβιολογικό εργαστήριο και 10% για τό φαρμακείο.
  - Τά **άσφάλιστρα** και οι **άμοιβές του διοικητικού προσωπικού** μερίζονται ανάλογα προς τά άμεσα έξοδα κάθε κλάδου (500.000, 100.000, 80.000 και 120.000).
  - Η **θέρμανση** και ή ύδρευση μερίζονται ανάλογα προς τά έσοδα κάθε κλάδου.
  - Η **ηλεκτρική ενέργεια** μερίζεται κατά ποσοστό 40% για τό χειρουργείο, 35% για τό άκτινολογικό εργαστήριο, 20% για τό μικροβιολογικό εργαστήριο και 5% για τό φαρμακείο.
- β) Η κατάστρωση τών λογαριασμών έκμεταλλεύσεως.
- γ) Ο προσδιορισμός του άποτελέσματος έκμεταλλεύσεως κατά κλάδον και συνολικά και ή μεταφορά στό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως»

Σημείωση:

- Οι ήμερολογιακές έγγραφές μπορούν νά παραλειφθούν.
- Τά πηρά κατά τό μερισμό νά ύπολογίζονται στρογγυλεμένα.

6.8 Λογαριασμοί άποτελεσμάτων.

Περιεχόμενα: Λογαριασμοί άποτελεσμάτων ή άποτελεσματικοί είναι οι λογαριασμοί

πού παρουσιάζουν ένα οικονομικό αποτέλεσμα, κέρδος ή ζημία. Τέτοιοι είναι π.χ. οι λογαριασμοί: «**Κέρδη από εμπορεύματα**», «**Ζημίες από εμπορεύματα**» «**Ζημία από πώληση αυτοκινήτου**», «**Κέρδη από κλήρωση λαχείου**», «**Ζημίες από πυρκαγιά**», «**Ζημίες από άβαραριες**» κλπ.

Ή αποτελεσματικοί είναι επίσης και όλοι οι λογαριασμοί που άπεικονίζουν άνωμαλα ή ανόργανα έσοδα και έξοδα. Δηλαδή, έσοδα και έξοδα, τά όποια όπως έχομε μάθει **δέν μπορούν νά συσχετισθούν σέ λογαριασμούς κυκλοφορίας**. Λογαριασμοί τής περιπτώσεως αúτης είναι «**Τόκοι ύπερμερίας**», «**Πρόσθετοι φόροι**», «**Έσοδα από λειτουργία ποινικής ρήτρας**», «**Τόκοι πιστωτικοί**» κλπ.

Λειτουργία: Οί λογαριασμοί αποτελεσμάτων είναι αναλυτικοί του λογαριασμού καθαρής περιουσίας, έπομένως ακολουθούν τόν ίδιον κανόνα λειτουργίας με αυτόν. Δηλαδή, σύμφωνα με όσα περιγράψαμε στην παράγραφο 3.5 (σελ. 33) **χρεώνονται** με κάθε έλάττωση τής καθαρής περιουσίας και **πιστώνονται** με κάθε τής αύξηση. Ειδικότερα, οί λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρεώνονται με τίς ζημίες και τά άνωμαλα ως και ανόργανα έξοδα ενώ πιστώνονται με τά κέρδη και τά άνωμαλα ως και ανόργανα έσοδα.

Οί αποτελεσματικοί λογαριασμοί στό τέλος τής χρήσεως μεταφέρονται στό γενικό αποτελεσματικό λογαριασμό, «**Αποτελέσματα χρήσεως**» και έπομένως με ήμερολογιακό άρθρο, όπως στό παρακάτω παράδειγμα:

Ή υποθέτομε ότι έχομε τούς έξης λογαριασμούς:

Έκτακτα κέρδη από λαχείο	Έκτακτες ζημίες από πυρκαγιά	Κέρδη από εμπορεύματα
50.000	30.000	150.000
Εισπράξεις από απαιτήσεις που έχουν άποσβεσθεί		Ζημίες από πώληση μηχανημάτων
10.000		35.000

Οί ήμερολογιακές έγγραφές θά είναι οί έξης:

Έκτακτα κέρδη από λαχείο	50.000	
Κέρδη από εμπορεύματα	150.000	
Εισπράξεις από απαιτήσεις που έχουν άποσβεσθεί	10.000	
ΈΑποτελέσματα χρήσεως		210.000
Συγκέντρωση άποτελεσματικών λογαριασμών		
ΈΑποτελέσματα χρήσεως	65.000	
Έκτακτες ζημίες από πυρκαγιά		30.000
Ζημίες από πώληση μηχανημάτων		35.000
Συγκέντρωση άποτελεσματικών λογαριασμών		

Καί οί λογαριασμοί μετά τή μεταφορά:

"Εκτακτα κέρδη από λαχείο		"Εκτακτες ζημιές από πυρκαγιά		Κέρδη από έμπορεύματα	
50.000	50.000	30.000	30.000	150.000	150.000
Εισπράξεις από απαιτήσεις πού έχουν άποσβεσθεΐ			Ζημιές από πώληση μηχανημάτων		
10.000	10.000			35.000	35.000
"Αποτελέσματα χρήσεως					
		65.000	210.000		

Μετά τή μεταφορά τών έγγραφών του ήμερολογίου στους λογαριασμούς, αυτοί εξισώνονται έκτός από τό λογαριασμό «'Αποτελέσματα χρήσεως».

Ο λογαριασμός αυτός είναι ό γενικός καί τελικός άποτελεσματικός λογαριασμός καί μέ τό ύπόλοιπό του δείχνει τή μεταβολή θετική ή άρνητική τής καθαρής περιουσίας. Αύξηση τής περιουσίας αυτής θά έχομε, όταν τό ύπόλοιπο του λογαριασμού «'Αποτελέσματα χρήσεως» είναι πιστωτικό. Στην άντίθετη περίπτωση θά έχομε άρνητική μεταβολή τής καθαρής περιουσίας δηλαδή, μείωση.

Πάντως τό ύπόλοιπο του λογαριασμού «'Αποτελέσματα χρήσεως» μόνο σέ περιπτώσεις άτομικής έπιχειρήσεως μεταφέρεται στό λογαριασμό «Κεφάλαιο». Όταν πρόκειται γιά έταιρική έπιχείρηση, όπου τό κεφάλαιο δέν μπορεί νά μεταβληθεί χωρίς τροποποίηση του καταστατικού τους, ακολουθείται άλλη διαδικασία. Έάν είναι πιστωτικό, διανέμεται ή μεταφέρεται σέ λογαριασμούς άποθεματικών, εάν δέ είναι χρεωστικό παραμένει στον ίσολογισμό. Άλλά γιά τή διανομή του άποτελέσματος θά άσχοληθούμε σέ άλλο κεφάλαιο τής Λογιστικής.

Ο λογαριασμός άτομικές άπολήψεις.

Στή διάρκεια τής χρήσεως ό έπιχειρηματίας άποσύρει από τό ταμείο τής έπιχειρήσεως διάφορα χρηματικά ποσά γιά τήν αντιμετώπιση τών οικογενειακών του άναγκών.

Οί πράξεις αυτές μπορούμε νά πούμε ότι άποτελούν προκαταβολική εισπραξη από τά κέρδη, πού ένδεχομένως θά παρουσιάσει ή έπιχείρηση.

Η άφαίρεση αυτή χρηματικών ποσών έχει ως συνέπεια τή μείωση του κεφαλαίου (καθαρής περιουσίας) ακριβώς όπως ή κατάθεση στο ταμείο τής έπιχειρήσεως διαφόρων ποσών από τόν έπιχειρηματία έπιφέρει τήν αύξηση αυτής.

Γιά τήν παρακολούθηση τών άπολήψεων του έπιχειρηματία, άνοίγουμε ένα λογαριασμό μέ τίτλο: **'Ατομικές άπολήψεις**. Είναι λογαριασμός πού έπηρεάζει τήν καθάρη περιουσία, αλλά πού δέν είναι άποτελεσματικός.

Γιά τό λόγο αυτό ό λογαριασμός «'Ατομικές άπολήψεις» ούδέποτε μεταφέρεται στό λογαριασμό «'Αποτελέσματα χρήσεως», αλλά άπευθείας στό λογαριασμό «Κεφάλαιο». Βεβαίως καί έδώ πρέπει νά προηγηθεί ήμερολογιακή έγγραφή.

Άσκησης.

1. Από τούς παρακάτω λογαριασμούς νά προσδιορίσετε τούς άποτελεσματικούς και άκολουθως νά τούς μεταφέρετε στό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως». Οί ήμερολογιακές έγγραφές άπαραίτητες:

Ταμείο	Ζημία άπό πώληση αυτοκινήτου	Τόκοι χρεωστικοί
100.000	50.000	10.000
Κέρδη άπό κλήρωση λαχείου	Ζημία άπό θεομηνία	Κέρδη άπό κλήρωση όμολογίας λαχειοφόρου δανείου
150.000	30.000	40.000
		Χρεώστες
		200.000

2. α) Νά καταχωρίσετε σέ άποτελεσματικούς λογαριασμούς χωρίς τήν παρεμβολή ήμερολογιακών έγγραφών τίς επόμενες πράξεις:

— Είσπραξη δρχ. 50.000 άπό χρεώστη πρός τόν όποίο ή άπαίτηση είχε κριθεί άνείσπρακτη και είχε άποσβεσθεί (δηλαδή ή άπαίτηση είχε θεωρηθεί ότι δέν μπορεί νά είσπραχθεί γιά διαφόρους λόγους, όπως ή οικονομική άδυναμία τού χρεώστου και επομένως είχε χαρακτηρισθεί ως ζημία).

— Διαπιστώνεται ότι τό δικαίωμα γιά είσπραξη δρχ. 40.000 άπό τόν χρεώστη Β.Γ. παραγράφηκε.

— Καταστράφηκε άπό πυρκαγιά φορτηγό αυτοκίνητο άξίας δρχ. 600.000, πού ήταν άνασφάλιστο.

— Έξ αίτίας τών δυσμενών καιρικών συνθηκών φορτίο άξίας δρχ. 600.000 πού ταξίδευε μέ δικό μας κίνδυνο και πού ήταν άνασφάλιστο έχει πάθει ζημία σέ ποσοστό 20%.

— Φίλος τής έπιχειρήσεως καταθέτει στό ταμείο δρχ. 10.000 ως δωρεά.

β) Νά μεταφέρετε τούς άποτελεσματικούς λογαριασμούς πού άνοιξατε στό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως». Ήμερολογιακές έγγραφές άπαραίτητες.

3. Στά βιβλία τής άτομικής έπιχειρήσεως Β. Δημητρίου ύπάρχουν και οι πιά κάτω λογαριασμοί:

— Έξοδα πτηνοτροφείου δρχ. 500.000

— Έσοδα πτηνοτροφείου δρχ. 700.000

— Διαμαρτυρικά γραμματίου δρχ. 500

— Άτομικές άπολήψεις δρχ. 140.000

— Κεφάλαιο δρχ. 1.000.000.

Ζητείται:

α) Νά καθορίσετε τήν τύχη καθενός λογαριασμού.

β) Νά προσδιορίσετε τή μεταβολή τού κεφαλαίου άπό τήν κίνηση τών παραπάνω λογαριασμών.

6.9 Λογαριασμοί άμιγείς.

Περιεχόμενο και λειτουργία: Άμιγείς είναι οί λογαριασμοί, όταν τό ύπόλοιπό τους άπεικονίζει τήν άκριβή θέση τού περιουσιακού στοιχείου και συμφωνεί μέ τήν πραγματικότητα. Τέτοιοι λογαριασμοί είναι όλοι όσοι **χρεώνονται και πιστώνονται μέ τήν ίδια τιμή.**

Ό λογαριασμός «Ταμείο» π.χ. είναι άμιγής λογαριασμός έπειδι ή χρεώνεται και πιστώνεται μέ τήν ίδια άξία. Έάν λοιπόν παρουσιάζει χρέωση δρχ. 500.000 — και πίστωση δρχ. 350.000 — τότε πρέπει ό ταμίας νά διαθέτει δρχ. 150.000 — όσες δηλαδή όρίζει τό χρεωστικό ύπόλοιπο τού λογαριασμού. Και ό λογαριασμός «Γραμμά-

τια εισπρακτέα» επειδή χρεώνεται και πιστώνεται με την ονομαστική αξία των γραμματίων είναι και αυτός άμιγής λογαριασμός.

“Ας δούμε δύο παραδείγματα τηρήσεως άμιγών λογαριασμών.

‘Η επιχείρηση Χ αγόρασε ένα γήπεδο αντί δρχ. 5.000.000, πού ύστερα από λίγους μήνες πώλησε για διάφορους λόγους προς 5.200.000.

Οί ήμερολογιακές έγγραφές:

		Γήπεδα		5.000.000		
		Ταμείο				5.000.000
		Άγορά ...				
		Ταμείο		5.200.000		
		Γήπεδα				5.000.000
		Κέρδη από την πώληση γηπέδου				200.000
		Πώληση ...				

Καί οί λογαριασμοί μετά τή μεταφορά:

Ταμείο		Γήπεδα		Κέρδη από την πώληση γηπέδου	
5.200.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000		200.000

‘Ο λογαριασμός γήπεδα είναι άμιγής και τό υπόλοιπό του (μηδέν) συμφωνεί με την πραγματικότητα άφου ή επιχείρηση δέν διαθέτει γήπεδα.

‘Η ‘Επιχείρηση Ω αγόρασε 3 ψυγεία προς δρχ. 8.000 τό ένα και πώλησε τά δύο προς δρχ. 6.000 τό ένα.

Οί ήμερολογιακές έγγραφές:

		Ψυγεία		24.000		
		Ταμείο				24.000
		Άγορά ...				
		Ταμείο		12.000		
		Ζημίες από πώληση ψυγείων				4.000
		Ψυγεία				16.000
		Πώληση ...				

Καί οί λογαριασμοί μετά τή μεταφορά:

Ταμείο		Ψυγεία		Ζημίες από πώληση ψυγείων	
12.000	24.000	$3 \times 8.000 = 24.000$	$2 \times 8.000 = 16.000$	$2 \times 2.000 = 4.000$	

‘Ο λογαριασμός «Ψυγεία» είναι άμιγής. Τό υπόλοιπό του — χρεωστικό δρχ. 8.000 — συμφωνεί απόλυτα μέ τήν άποθήκη, όπου υπάρχει ακόμη ένα ψυγείο άξίας δρχ. 8.000.

Καί στά δύο παραδείγματα γιά νά συμφωνήσομε στή διγραφική διατύπωση υποχρεωθήκαμε νά άνοιξομε δύο άποτελεσματικούς λογαριασμούς: «Κέρδη από πώληση γηπέδου», στό πρώτο παράδειγμα καί «Ζημίες από πώληση ψυγείων» στό δεύτερο. Στούς λογαριασμούς αύτούς καταχωρίσαμε τή διαφορά-άποτέλεσμα πού προέκυψε καθώς πιστώσαμε τούς λογαριασμούς «Γήπεδα», καί «Ψυγεία» μέ τήν τιμή τής χρεώσεώς τους.

6.10 Λογαριασμοί μικτοί.

Περιεχόμενο καί λειτουργία: Μικτοί λογαριασμοί είναι εκείνοι, πού έκτός από τό περιουσιακό στοιχείο, πού προορίζονται νά παρακολουθοϋν, περιέχουν καί οικονομικό άποτέλεσμα δηλαδή κέρδος ή ζημία.

‘Εάν π.χ. υποθέσομε ότι πωλήσαμε έμπορεύματα άξίας δρχ. 50.000 άντί 58.000 καί καταχωρίσαμε στήν πίστωση τοϋ λογαριασμοϋ «‘Εμπορεύματα», πού είναι άμιγής, 58.000, τότε μετατρέψαμε τό λογαριασμό αυτό σέ μικτό. Καί πραγματικά έτσι είναι, γιατί τό κονδύλιο τών δρχ. 58.000 περιέχει καί τό κέρδος, πού προέκυψε από τήν πράξη αύτή (δρχ. 8.000). “Αρα ό λογαριασμός παρουσιάζει καί τό περιουσιακό στοιχείο «‘Εμπορεύματα» καί τό άποτέλεσμα τής συναλλαγής, τό όποίο στήν περίπτωση αύτή είναι κέρδος.

Θά μπορούσαμε βέβαια νά τό διατηρήσομε άμιγή, εάν διαχωρίζαμε τό άντίτιμο τής πωλήσεως 58.000 σέ 50.000 πού είναι τό κόστος καί πού θά καταχωρίζαμε στήν πίστωση τοϋ λογαριασμοϋ «‘Εμπορεύματα» καί σέ 8.000, πού είναι τό κέρδος καί πού θά καταχωρίζαμε σέ άλλο λογαριασμό άποτελεσματικό π.χ. «Κέρδη από έμπορεύματα».

“Ας δοϋμε ένα παράδειγμα:

‘Η έπιχείρηση Κ αγοράζει 20 σεרבίτσια τσαγιού πρός δρχ. 10.000 τό ένα.

Νά καί ή εικόνα πού θά παρουσιάσει ό λογαριασμός «‘Εμπορεύματα» μετά τήν άγορά.

X	‘Εμπορεύματα	Π
‘Αγορά σεרבίτσιων τσαγιού $20 \times 10.000 =$	200.000	

Μέχρις εδώ ό λογαριασμός είναι άμιγής. Παρακολουθει τό περιουσιακό στοιχείο «‘Εμπορεύματα» καί τό υπόλοιπό του (σεרבίτσια τσαγιού $20 \times 10.000 = 200.000$) μάς δείχνει πόσα καί ποίας άξίας πρέπει νά υπάρχουν στήν άποθήκη.

Στή συνέχεια πωλεί 16 σεרבίτσια πρός δρχ. 12.500 τό ένα καί εισπράττει δρχ. 200.000 (16×12.500).

Ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» θά παρουσιάζει τώρα νέα εικόνα όπως περιγράφεται άμέσως πιο κάτω:

X		Έμπορεύματα	Π
Άγορά			Πώληση
Σερβίτσια τσαγιού $20 \times 10.000 =$	200.000	Σερβίτσια τσαγιού $16 \times 12.500 =$	200.000

Τώρα ο λογαριασμός έγινε μικτός και το υπόλοιπό του μπορεί να μās παραπλανήσει. Πραγματικά, το υπόλοιπο, που παρουσιάζει, είναι μηδέν, αλλά γνωρίζουμε ότι στην αποθήκη παραμένουν ακόμα άπουλητα 4 σερβίτσια προς δρχ. 10.000 τό ένα. Έπομένως ο λογαριασμός δέν συμφωνεί με την πραγματικότητα.

Έτσι καταλαβαίνουμε ότι οι μικτοί λογαριασμοί δέν εκπληρώνουν τό σκοπό τους, όπως οι άμιγείς. Έν τούτοις πολλές φορές δημιουργούμε στην πράξη μικτούς λογαριασμούς, γιατί διευκολύνουν τις έγγραφές επειδή χρεώνονται ή πίστώνονται άμέσως χωρίς να υπάρχει ανάγκη κάθε φορά να διαχωρίζεται κόστος και άποτέλεσμα.

Μικτούς λογαριασμούς τηρούμε επίσης όταν δέν γνωρίζουμε την τιμή κόστους, ώστε να κινηθεί ή πίστωση με την τιμή αυτή και να προσδιορισθεί τό άποτέλεσμα. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που υπάρχει μεγάλη ποικιλία ειδών, όποτε ή κοστολόγηση κάθε είδους είναι πολύ δύσκολη ή όταν για διάφορους λόγους δέν διαθέτομε τά στοιχεία του κόστους (ανάμενεται έξοδολόγια, ή αναμένεται άπόφαση για κάποια ένστασή μας για τή δασμολόγηση τών έμπορευμάτων κλπ.).

Στην ανάπτυξη του κεφαλαίου αυτού περιορισθήκαμε σε παράδειγμα πάνω στό λογαριασμό «Έμπορεύματα». Δέν πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι μόνο ο λογαριασμός αυτός γίνεται μικτός.

Σε μικτούς μπορούν να μετατραπούν οι λογαριασμοί άξιας, οι προσωπικοί, ακόμα και οι λογαριασμοί κυκλοφορίας.

6.11 Έκκαθάριση μικτών λογαριασμών.

Άς δούμε τώρα πώς μπορούμε να άποκαταστήσουμε τούς μικτούς λογαριασμούς και να τούς μεταβάλουμε σε άμιγείς. Η διαδικασία αυτή λέγεται *έκκαθάριση* και στηρίζεται στην έξηξ σκέψη: Άφου ο μικτός λογαριασμός περιέχει την άξια του περιουσιακού στοιχείου και κάποιο οικονομικό άποτέλεσμα κέρδος ή ζημία, θά πρέπει να διαχωρίσουμε τό άποτέλεσμα αυτό και να τό αφαιρέσουμε από τό λογαριασμό, όποτε αυτός θά μετατραπεί σε άμιγή.

Η διαδικασία της έκκαθάρισης άρχίζει με την εξακρίβωση τών άποθεμάτων, δηλαδή με τή διενέργεια άπογραφής.

Θά μελετήσουμε την έκκαθάριση με τό ακόλουθο παράδειγμα.

Στά βιβλία της επιχείρησης Λ ο λογαριασμός «έμπορεύματα» παρουσιάζει την πιο κάτω εικόνα:

X	Έμπορεύματα	Π
	3.000.000	2.400.000

Από την απογραφή προέκυψε ότι υπάρχει απόθεμα άξιας δρχ. 1.560.000.

Έκκαθάριση

Ο λογαριασμός παρουσιάζει:

Κόστος αγοράς 3.000.000, άξια πωλήσεων 2.400.000 και υπόλοιπο 600.000.

Σύμφωνα με τό υπόλοιπο του λογαριασμού, πρέπει στην αποθήκη να υπάρχουν εμπορεύματα άξιας δρχ. 600.000. Με την απογραφή όμως αποδείχθηκε ότι η άξια τους ανέρχεται σε δρχ. 1.560.000. Η διαφορά δρχ. 960.000 όπως είναι φανερό είναι κέρδος για την επιχείρηση δηλαδή $1.560.000 - 600.000 = 960.000$.

Στό ίδιο αποτέλεσμα φθάνομε και με άλλους τρόπους σκέψης:

Π.χ.	— Κόστος εμπορευμάτων (χρέωση λ/σμού)	3.000.000
	— Παραμένουν άπουλήτα (απογραφή)	1.560.000
		<hr/>
	— Άρα κόστος αυτών που πωλήθηκαν	1.440.000
	— Αντίτιμο που εισπράχθηκε γι' αυτά που πωλήθηκαν (πίστωση λογαριασμού)	2.400.000
		<hr/>
	Κέρδος	960.000
		<hr/> <hr/>
ή.	— Έχουν πωληθεί εμπορεύματα (πίστωση λογαριασμού)	2.400.000
	— Παραμένουν άπουλήτα (απογραφή)	1.560.000
		<hr/>
	— Σύνολο πωλήσεων που μπορεί να κάνει η επιχείρηση	3.960.000
	— Κόστος αγοράς αυτών που μπορεί να πωλήσει (χρέωση λογαριασμού)	3.000.000
		<hr/>
	Κέρδος	960.000
		<hr/> <hr/>

Μετά τον προσδιορισμό του αποτελέσματος, θά γίνει η ήμερολογιακή έγγραφη και ή μεταφορά στους λογαριασμούς έτσι ώστε ο μικτός λογαριασμός να δείχνει πλέον ό,τι και ή απογραφή. Σε περίπτωση κέρδους χρεώνεται ο μικτός λογαριασμός και πιστώνεται ο άποτελεσματικός λογαριασμός «*Κέρδη από .....*». Σε περίπτωση ζημίας πιστώνεται ο μικτός και χρεώνεται ο άποτελεσματικός «*Ζημίες από .....*».

Νά οί λογιστικές έγγραφές στό παράδειγμά μας:

				960.000			
		Έμπορεύματα					
		Κέρδη από έμπορεύματα				960.000	
		Έκκαθάριση μικτού λογαριασμού					

και μετά ή μεταφορά στους λογαριασμούς:

X	Έμπορεύματα	Π
3.000.000		2.400.000
960.000		

X	Κέρδη από έμπορεύματα	Π
		960.000

Έτσι ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» παρουσιάζει υπόλοιπο χρεωστικό $3.960.000 - 2.400.000 = 1.560.000$ πού συμφωνεί με την άπογραφή.

Ας προσέξουμε τώρα ένα παράδειγμα με ζημία.

Ο λογαριασμός «Έμπορεύματα» στην επιχείρηση Ε παρουσιάζεται όπως παρακάτω:

X	Έμπορεύματα	Π
380.000		216.000

Η άπογραφή διεπίστωσε απόθεμα αξίας δρχ. 152.000.

Έκκαθάριση	
— Κόστος αγοράς	380.000
— Άξια πωλήσεων	<u>216.000</u>
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	164.000
— Υπάρχουν όμως	<u>152.000</u>
— Άρα ζημία	<u><u>12.000</u></u>

Η ήμερολογιακή έγγραφη:

		Ζημία από Έμπορεύματα						12.000	
		Έμπορεύματα							12.000
		Έκκαθάριση μικτού λογαριασμού							

Καί οι λογαριασμοί μετά από τη μεταφορά:

X	Έμπορεύματα	Π	X	Ζημία από έμπορεύματα	Π
380.000		216.000	12.000		
		12.000			

Θά μελετήσουμε στη συνέχεια την εκκαθάριση μικτού λογαριασμού, όταν αυτός είναι γενικός και υπάρχουν και ειδικοί.

Στήν περίπτωση αυτή ή τακτοποίηση γίνεται με σύγκριση απογραφής και ύπολοιπων ειδικών λογαριασμών (καί όχι με υπόλοιπο γενικού λογαριασμού). Θά δοῦμε τό γιατί στό τέλος του παραδείγματος.

Παράδειγμα: Στά βιβλία τής επιχειρήσεως Α υπάρχουν οί ἐξῆς λογαριασμοί:

Γενικός	Χ	Έμπορεύματα	Π
	6.000.000	2.500.000	
Είδικοί	Βραχιόλια	Περιδέραια	Δακτυλίδια
	1.500.000	200.000	4.000.000
		1.800.000	500.000
			500.000

Δεδομένα απογραφής:

Βραχιόλια	1.600.000
Περιδέραια	1.500.000
Δακτυλίδια	100.000

Έκκαθάριση

Θά προσδιορίσουμε τό αποτέλεσμα συγκρίνοντας τά δεδομένα των ειδικών λογαριασμών με τά στοιχεία τής απογραφής. Έπειτα στην ήμερολογιακή έγγραφη, πού θά ακολουθήσει, θά κινηθεί ό γενικός λογαριασμός.

α) Βραχιόλια

— Κόστος αγοράς	1.500.000
— Άξια πωλήσεων	200.000
	1.300.000
— Πρέπει νά υπάρχουν άκόμα	1.600.000
— Υπάρχουν όμως	1.600.000
	300.000
"Αρα κέρδος	300.000

β) Περιδέραια

— Κόστος αγοράς	4.000.000
— Άξια πωλήσεων	1.800.000
	2.200.000
— Πρέπει νά υπάρχουν άκόμα	1.500.000
— Υπάρχουν όμως	1.500.000
	700.000
"Αρα ζημία	700.000

γ) Δακτυλίδια

— Κόστος αγοράς	500.000
— Άξια πωλήσεων	500.000
	<hr/>
— Πρέπει να υπάρχουν ακόμα	μηδέν
— Υπάρχουν όμως	100.000
	<hr/>
"Αρα κέρδος	100.000
	<hr/> <hr/>

Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση αυτή υπάρχουν κέρδη και ζημιές. Θα προβούμε σε μία ημερολογιακή εγγραφή για τα κέρδη και σε ξεχωριστή για τις ζημιές.

	Έμπορεύματα	400.000		
	<u>Βραχιόλια</u>	300.000		
	<u>Δακτυλίδια</u>	100.000		
	Κέρδη από Έμπο- ρεύματα		400.000	
	Έκκαθάριση μικτών λογαριασμών			
	Ζημιές από Έμπο- ρεύματα	700.000		
	Έμπορεύματα			
	<u>Περιδέραια</u>	700.000		700.000
	Έκκαθάριση μικτών λογαριασμών			

Μετά τη μεταφορά στους λογαριασμούς, αυτοί θα παρουσιάζονται όπως πλάι κάτω:

Έμπορεύματα

6.000.000	2.500.000
400.000	700.000
<hr/>	<hr/>
6.400.000	3.200.000

Βραχιόλια

1.500.000	200.000
300.000	
<hr/>	<hr/>
1.800.000	200.000

Περιδέραια

4.000.000	1.800.000
	700.000
	<hr/>
4.000.000	2.500.000

Δακτυλίδια

500.000	500.000
100.000	
<hr/>	<hr/>
600.000	500.000

Κέρδη έμπορευμάτων

400.000

Ζημιές έμπορευμάτων

700.000

Οι ειδικοί λογαριασμοί συμφωνούν τώρα με την απογραφή. 'Αλλά και ο γενικός λογαριασμός «'Εμπορεύματα» συμφωνεί επίσης στο σύνολο.

Θά δούμε τώρα πόσο παραπλανητικό θά ήταν τό αποτέλεσμα άν ή σύγκριση γινόταν μέ τό υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού.

— 'Αγορές	6.000.000
— Πωλήσεις	<u>2.500.000</u>
— Πρέπει νά υπάρχουν	3.500.000
— 'Υπάρχουν $1.600.000 + 1.500.000 + 100.000 =$	<u>3.200.000</u>
Ζημία	<u><u>300.000</u></u>

Καί είναι βέβαια σέ τελική ανάλυση αριθμητικά τό ίδιο αποτέλεσμα αλλά πόσο παραπλανητικό! Γιατί δέν αναφέρονται τά κέρδη από τά βραχιόλια και τά δακτυλίδια, τά όποια ώστόσο πραγματοποιήσε ή επιχείρηση, ενώ ή ζημία από τά περιδέραια πού είναι δρχ. 700.000 δέν έπισημαίνεται. 'Ακόμη δέν προσδιορίζονται τά είδη πού είναι κερδοφόρα ή ζημιόγωνα ενώ δέν καθορίζονται επίσης οι ειδικοί λογαριασμοί πού θά κινηθούν στην ήμερολογιακή έγγραφή.

'Ασκήσεις.

1. Στα βιβλία της επιχείρησης Α υπάρχει ο λογαριασμός «'Εμπορεύματα» όπως φαίνεται παρακάτω:

'Εμπορεύματα	
500.000	300.000

Ζητείται:

α) Νά γίνει εκκαθάριση του λογαριασμού δεδομένου ότι με την απογραφή διαπιστώθηκαν έμπορεύματα δρχ. 250.000.

β) Νά γίνει επίσης και ή ήμερολογιακή έγγραφή.

2. Κάνετε εκκαθάριση του μικτού λογαριασμού «προϊόντα» πού παρουσιάζει χρέωση 1.000.000, πίστωση 750.000, άν διαπιστώθηκαν κατά την απογραφή προϊόντα:

α) 'Αξίας δρχ.	300.000
β) 'Αξίας δρχ.	250.000
γ) 'Αξίας δρχ.	100.000

3. 'Ο λογαριασμός «'Εμπορεύματα» σέ μία επιχείρηση έχει ως έξης:

'Εμπορεύματα	
200.000	150.000

Τί πρέπει νά δείξει ή απογραφή, ώστε νά συμπεράνομε ότι ο λογαριασμός είναι άμιγής;

4. Στο γενικό καθολικό μίας επιχείρησης υπάρχει ο λογαριασμός «έμπορεύματα» μέ χρέωση 1.800.000 και πίστωση 1.200.000. Στο αναλυτικό καθολικό, ο λογαριασμός έμπορεύματα αναλύεται στους ειδικούς:

- «Ρύζι» μέ χρέωση 600.000 και πίστωση 500.000.
- «Στάρι» μέ χρέωση 1.200.000 και πίστωση 700.000.

Ζητείται:

- α) Νά γίνει έκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν ἂν μὲ τὴν ἀπογραφή διαπιστώθηκε ὅτι ἡ ἐπιχείρηση ἔχει στὴν ἀποθήκη της ρύζι ἀξίας δρχ. 180.000 καὶ στάρι ἀξίας δρχ. 600.000.
β) Νά διατυπωθοῦν τὰ ἡμερολογιακά ἄρθρα.

5. Στὸ προηγούμενο παράδειγμα νά ἐπαναλάβετε τὴν έκκαθάριση μὲ δεδομένα ἀπογραφῆς τῆ φορά αὐτὴ ρύζι ἀξίας δρχ. 80.000 καὶ στάρι ἀξίας δρχ. 550.000.

6. Ὁ Α. ἀγόρασε 2.000 κιλά πορτοκάλια πρὸς δρχ. 7 τὸ κιλό. Ἀκολούθως πώλησε 500 κιλά πρὸς δρχ. 10 τὸ κιλό καὶ 1.200 κιλά πρὸς δρχ. 12 τὸ κιλό.

Ζητείται:

- α) Νά ἀπεικονίσετε τίς πράξεις αὐτές στὸ ἡμερολόγιο καὶ στὸ καθολικὸ ἔτσι ὥστε ὁ λογαριασμός «πορτοκάλια» νά παραμείνει ἀμιγῆς.
β) Νά προσδιορίσετε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συναλλαγῶν αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ - ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

7.1 Λογιστικά Βιβλία.

α) Γενικά.

Λογιστικά ονομάζουμε τὰ βιβλία πού μᾶς χρειάζονται, γιά τήν τήρηση τῆς λογιστικῆς. Τέτοια βιβλία εἶναι τό **Ἡμερολόγιο**, τό **Γενικό Καθολικό** κ.ἄ. ὅπως θά δοῦμε πῶς κάτω.

Ἐπάρχουν ὁμως καί ἄλλα βιβλία, ὅπως τό **βιβλίον πρακτικῶν γενικῆς συνελεύσεως** σέ μιά ἐταιρεία ἢ τό **3 βιβλίον ἐπιταγῶν**, πού ἐνῶ παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες, ἐν τούτοις δέν εἶναι λογιστικά. Τά βιβλία αὐτά ὀνομάζονται **μὴ λογιστικά ἢ ἐξωλογιστικά**.

Πολλές φορές ὁ Νόμος ἐπιβάλλει τήν τήρηση ὀρισμένων βιβλίων, εἴτε αὐτά, εἶναι λογιστικά εἴτε ὄχι. Στήν περίπτωση αὐτή τὰ βιβλία ὀνομάζονται **ὑποχρεωτικά**. Τό Ἡμερολόγιο π.χ. καί τό Γενικό Καθολικό εἶναι βιβλία λογιστικά ὑποχρεωτικά. Τό βιβλίον ἐταίρων, πού τηρεῖ ὁ διαχειριστής σέ μιά ἐταιρεία περιωρισμένης εὐθύνης εἶναι μὴ λογιστικό, ἀλλά ὑποχρεωτικό βιβλίον. Τέλος κάθε οικονομικός ὀργανισμός, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες του, μπορεῖ νά τηρεῖ καί ἄλλα βιβλία ἐκτός ἀπό τὰ ὑποχρεωτικά. Τά βιβλία αὐτά λέγονται **προαιρετικά**.

Παρακάτω θά ἀναφέρομε τὰ κυριώτερα λογιστικά βιβλία καθώς καί περιπτώσεις μὴ λογιστικῶν βιβλίων.

β) Κυριότερα λογιστικά βιβλία.

1) **Βιβλίον ἀπογραφῶν καί ἰσολογισμῶν**. Στό βιβλίον αὐτό καταχωρίζεται ἡ ἀπογραφή καί ὁ ἰσολογισμός. Ἐπιβάλλεται στούς ἐμπόρους ἀπό τόν Ἐμπορικό Νόμο καί στούς ἐπιτηδευματίες, πού εἶναι ὑποχρεωμένοι νά τηροῦν βιβλία Γ' καί Δ' κατηγορίας ἀπό τό Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.). (Γιά τὰ βιβλία τῶν διαφόρων κατηγοριῶν θά μιλήσομε παρακάτω).

2) **Ἡμερολόγιο**. Στό ἡμερολόγιο ἐγγράφονται μέ τή γνωστή μας ἀπό περασμένο κεφάλαιο διγραφική διατύπωση ὅλες οἱ οικονομικές πράξεις. Τό βιβλίον αὐτό προβλέπεται ἀπό τόν Ἐμπορικό Νόμο γιά τούς ἐμπόρους. Τό Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.) ἀναφερόμενο στούς ἐπιτηδευματίες πού πρέπει νά τηροῦν βιβλία Δ' κατηγορίας ὀρίζει ὅτι αὐτοί εἶναι ὑποχρεωμένοι νά τηροῦν λογιστικά βιβλία κατὰ τήν διπλογραφική μέθοδο καί νά ἐφαρμόζουν ὅποιοδήποτε λογιστικό σύστημα ἐγγραφῶν, πού εἶναι σύμφωνο μέ τίς γενικά ἀποδεκτές ἀρχές τῆς λογιστικῆς.

Γιά τήν γραμμογράφηση καί τήρηση τοῦ Ἡμερολογίου μιλήσαμε σέ προηγούμενο κεφάλαιο.

3) **Γενικό καθολικό.** Στο βιβλίο αυτό αναπτύσσονται οι γενικοί ή περιληπτικοί λογαριασμοί. Δεν προβλέπεται από τον Έμπορικό Νόμο. Είναι όμως υποχρεωτικό για τους έπιτηδευματίες, στους οποίους όπως είναι γνωστό αναφέρεται το Π.Δ. 99/1977, (Κ.Φ.Ε.), το οποίο καθορίζει τα δεδομένα που πρέπει να προκύπτουν από τους λογαριασμούς του γενικού καθολικού.

4) **Άναλυτικά καθολικά.** Όπως γνωρίζουμε Άναλυτικά Καθολικά είναι βιβλία, στα οποία περιλαμβάνονται οι ειδικοί λογαριασμοί (δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ) στους οποίους αναλύονται οι γενικοί ή περιληπτικοί. Διακρίνονται σε άναλυτικά καθολικά Α, που περιλαμβάνουν τους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς, σε άναλυτικά καθολικά Β, που περιέχουν τους τριτοβάθμιους κ.ο.κ. Τα βιβλία αυτά τηρούνται συνήθως σε καρτέλλες και παρουσιάζουν ποικιλία γραμμογραφήσεως κατά τις ανάγκες των Λογιστηρίων.

Έτσι έχουμε άναλυτικό καθολικό χρεωστών, όπου κάθε χρεώστης παρακολουθείται με ιδιαίτερο λογαριασμό, άναλυτικό καθολικό προμηθευτών, έμπορευμάτων κλπ.

Το Π.Δ. 99/1977 (Κ.Φ.Σ.) αναφέρεται στα άναλυτικά καθολικά και καθορίζει τα δεδομένα που πρέπει να προκύπτουν από αυτά.

5) **Βιβλίο ταμείου.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρίζονται άναλυτικά οι εισπράξεις και οι πληρωμές.

6) **Βιβλίο ίσοζυγίων.** Στο βιβλίο ίσοζυγίων άναγράφονται τα ίσοζύγια, μηνιαία ή έτήσια για τα όποια θά μιλήσουμε σε άλλο κεφάλαιο, καθώς και τα ίσοζύγια άναλυτικών καθολικών.

γ) Περιπτώσεις μή λογιστικών βιβλίων.

1) **Βιβλίο λήξεως γραμματίων εισπρακτέων.** Στο βιβλίο αυτό καταχωρίζονται όλες οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια, που έχει να εισπράξει ή έπιχείρηση. Σε ιδιαίτερες στήλες του βιβλίου σημειώνεται ή ήμερομηνία που έπιχείρηση απέκτησε την συναλλαγματική ή το γραμμάτιο, ή ήμερομηνία λήξεως, το όνοματεπώνυμο και τή διεύθυνση του αποδέκτη ή εκδότη κ.ά.

2) **Βιβλίο λήξεως γραμματίων πληρωτέων.** Παράλληλα προς το προηγούμενο λειτουργεί και το βιβλίο αυτό στο οποίο καταγράφονται τα άνάλογα στοιχεία για τις συναλλαγματικές που έχει αποδεχθεί ή έπιχείρηση ή τα γραμμάτια που έχει εκδόσει σε διαταγή τρίτων.

3) **Βιβλία πρακτικών.** Σύμφωνα με το Π.Δ. 99/1977 στή άνώνυμη έταιρεία πρέπει να τηρείται βιβλίο πρακτικών της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων, και βιβλίο πρακτικών Διοικητικού Συμβουλίου.

Έπίσης στή έταιρεία περιορισμένης ευθύνης βιβλίο πρακτικών συνελεύσεως των έταίρων και βιβλίο πρακτικών Διαχειρίσεως.

4) **Βιβλίο έταίρων.** Τό βιβλίο τούτο προβλέπεται για τις έταιρείες περιορισμένης ευθύνης, από τό Π.Δ. που αναφέρομε παραπάνω, και περιλαμβάνει τα όνόματα των έταίρων, τις διευθύνσεις τους, τις μερίδες συμμετοχής τους κ.ά.

δ) Νομικές διατάξεις.

Τά υποχρεωτικά βιβλία πρέπει πριν χρησιμοποιηθούν να θεωρηθούν από την οικονομική έφορία. Κατά τή θεώρηση βεβαιώνεται ή άρίθμηση των σελίδων και

μονογράφεται κάθε σελίδα από τόν οικονομικό έφορο. Στην τελευταία σελίδα του βιβλίου καταχωρίζεται ή πράξη τής θεωρήσεως, υπογράφεται, σφραγίζεται και χαρτοσημαίνεται.

Κατά τή χρησιμοποίηση των φύλλων των βιβλίων δέν επιτρέπεται νά υπάρχουν κενά διαστήματα, σβησίματα, ξυσίματα, παραπομπές στό περιθώριο κλπ. Άπαγορεύεται άκόμη ή άφαίρεση, πρόσθεση ή αντικατάσταση φύλλων.

Ή ένημέρωση των βιβλίων αύτων πρέπει νά γίνεται στην Έλληνική γλώσσα έκτός από μερικές έξαιρέσεις και μέσα στις προθεσμίες πού άναφέρει ο νόμος.

7.2 Δικαιολογητικά έγγραφα.

Δικαιολογητικά έγγραφα όνομάζονται εκείνα, στά όποία στηρίζονται οι λογιστικές έγγραφές. Γνωρίζομε ότι κάθε ήμερολογιακό άρθρο πρέπει νά έχει ένα δικαιολογητικό. Τέτοια δικαιολογητικά είναι τά διάφορα έγγραφα πωλήσεων, όπως τιμολόγια πωλήσεων ή άγορών, φορτωτικές, συμβόλαια, δελτία παραγγελιών, έπιστολές, πιστωτικά σημειώματα, δελτία εισαγωγής - έξαγωγής, άποδείξεις πληρωμών κλπ.

Τά δικαιολογητικά έγγραφα δέν διασφαλίζουν μόνο τό κύρος τής έγγραφής, αλλά διευκολύνουν και τόν έλεγχο αύτων, πού διαχειρίζονται διάφορα περιουσιακά στοιχεία.

Γιά τούς λόγους αύτους τά έγγραφα αυτά πρέπει νά άρχειοθετούνται συστηματικά και νά φυλάσσονται, ώστε νά είναι εύκολή ή άνεύρεσή τους όταν χρειασθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ

8.1 Ο κίνδυνος σφαλμάτων.

Γνωρίζομε ότι κάθε οικονομικό γεγονός, πού επηρεάζει τήν οικονομική κατάσταση μιᾶς ἐπιχειρήσεως, ἀποτυπώνεται μέ τή μορφή ἡμερολογιακῆς ἐγγραφῆς στό ἡμερολόγιο. Ἀπό ἐκεῖ μεταφέρεται στά ἄλλα λογιστικά βιβλία ὅπως στό γενικό καθολικό καί στά ἀναλυτικά καθολικά. Μέ τήν ἔκταση ὅμως πού προσλαμβάνει ἔτσι ἡ λογιστική ἐργασία καί καθὼς οἱ ἐγγραφές ἐπαναλαμβάνονται, πολλαπλασιάζονται καί οἱ πιθανότητες λαθῶν.

Ἐτσι ἕνα λάθος πού γίνεται στό ἡμερολόγιο εἶτε ἀπό κακή οικονομική ἀνάλυση τῆς πράξεως, εἶτε ἀπό λάθος γραφῆς κλπ. μεταπηδᾷ στά καθολικά, ἀφοῦ τό ἡμερολόγιο εἶναι ἡ πηγή ἐνημερώσεως τῶν ἄλλων βιβλίων. Ἀλλά καί οἱ ἐγγραφές στά καθολικά μπορεῖ νά περιέχουν σφάλματα, ἔστω καί ἂν ἡ ἡμερολογιακή διατύπωση εἶναι σωστή.

8.2 Περιπτώσεις λογιστικῶν σφαλμάτων.

Θά ἀναφέρομε περιληπτικά περιπτώσεις λογιστικῶν σφαλμάτων.

α) Σφάλματα στό ἡμερολόγιο.

— Παράληψη καταχωρίσεως μιᾶς ἐγγραφῆς (π.χ. ἀγοράσθηκε μετρητοῖς ἕνα γραφεῖο καί τό λογιστήριο δέν καταχώρισε τήν ἐγγραφή).

— Καταχώριση μιᾶς ἐγγραφῆς δύο ἢ καί περισσότερες φορές (π.χ. πληρώθηκε ὁ λογαριασμός τοῦ ἠλεκτρικοῦ καί τό λογιστήριον καταχώρισε ἀπό παραδρομή δύο φορές τήν σχετική πράξη).

— Χρέωση ἢ πίστωση ἄλλων λογαριασμῶν στή θέση τῶν σωστῶν (π.χ. στήν περίπτωση πού ἀγοράζεται ἕνα γραφεῖο μέ ἄμεση ἐξόφληση τῆς ἀξίας του καί χρεώνεται ὁ λογαριασμός «χρεῶστες» ἢ «μηχανήματα» ἀντί γιά τό σωστό «ἐπιπλα» κλπ.).

— Χρέωση ἢ πίστωση λογαριασμοῦ μέ λάθος ποσά (π.χ. πληρωμή φόρου δρχ. 5.800 καταχωρίζεται μέ ποσό 5.300 ἢ 8.500 κλπ.).

— Ἐσφαλμένη ἀθροισή στις στήλες χρεώσεως ἢ πιστώσεως (π.χ. 50.000 + 65.000 + 45.000 = 190.000 ἀντί 160.000).

β) Σφάλματα στό γενικό καθολικό.

Ἐδῶ παρουσιάζονται δύο εἰδῶν σφάλματα:

Αυτά πού προέρχονται από σωστή μεταφορά λανθασμένης έγγραφης του ημερολογίου και σφάλματα πού γίνονται μόνο στο καθολικό παρ' όλο ότι η ημερολογιακή έγγραφη είναι σωστή.

Νά μερικές περιπτώσεις:

— Παράλειψη καταχώρισεως μιᾶς έγγραφης (π.χ. στην περίπτωση τῆς ἀγορᾶς ἐνός γραφείου πού ἀναφέραμε παραπάνω, ἐγινε ἡ σωστή ἡμερολογιακή ἐγγραφή, ἀλλά λησμονήθηκε ἡ μεταφορά τῆς στό καθολικό).

— Καταχώριση μιᾶς ἐγγραφῆς περισσότερες φορές (π.χ. στό προηγούμενο παράδειγμα ἔστω ὅτι ἐγινε καί ἡ μεταφορά στό καθολικό ἀλλά ὕστερα ἀπό παραδρομή τοῦ ὑπαλλήλου ἐπαναλαμβάνεται μιὰ φορά ἀκόμη).

— Χρέωση ἢ πίστωση ἄλλων λογαριασμῶν στή θέση τῶν σωστῶν (π.χ. ἐνῶ σύμφωνα μέ τό ἡμερολογιακό ἄρθρο πρέπει νά χρεωθεῖ ὁ λογαριασμός «ἐμπορεύματα» καί νά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «προμηθευτές» στό καθολικό, χρεώνεται ὁ λογαριασμός «ταμεῖο» ἢ «μεταφορικά μέσα» καί πιστώνεται ὁ λογαριασμός «γραμμάτια πληρωτέα» κλπ).

— Χρέωση ἀντί γιά πίστωση ἐνός λογαριασμοῦ καί ἀντίστροφα (π.χ. στό προηγούμενο παράδειγμα ἀντί νά χρεωθεῖ ὁ λογαριασμός «ἐμπορεύματα» καί νά πιστωθεῖ ὁ λογαριασμός «προμηθευτές», χρεώνεται ὁ τελευταῖος καί πιστώνεται ὁ πρῶτος).

— Χρέωση ἢ πίστωση λογαριασμοῦ μέ ποσά διαφορετικά ἀπό τά ποσά τοῦ ἡμερολογίου (π.χ. ἐνῶ στό ἡμερολόγιο χρεώνεται ὁ λογαριασμός «γραμμάτια εἰσπρακτέα» μέ 100.000 στό Καθολικό χρεώνεται μέ 10.000 κλπ.).

— Λάθος ἄθροιση.

γ) Σφάλματα στό ἀναλυτικό καθολικό.

Τά σφάλματα αὐτά εἶναι παρόμοια μέ ἐκεῖνα τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ.

8.3 Ἐπισήμανση σφαλμάτων.

Ἄς δοῦμε τώρα πῶς μπορούμε νά ἐπισημάνομε τά σφάλματα:

α) Στό ἡμερολόγιο.

Ἡ ἀσυμφωνία στά ἄθροισματα χρεώσεως καί πιστώσεως ἀφοῦ βέβαια τά ἄθροισματα αὐτά ἔχουν ἐλεγχθεῖ σημαίνει λάθος στά ἐπί μέρους ποσά, ἐκτός ἀν ὑπάρχει περίπτωση συμψηφισμοῦ.

<i>Παράδειγμα</i>	
<i>Λάθος στά ἐπί μέρους ποσά:</i>	
36.000	36.000
14.000	41.000
10.000	10.000
8.000	8.000
12.000	12.000
20.000	20.000
<hr/>	<hr/>
100.000	127.000

Περίπτωση Συμψηφισμού

36.000	16.000
14.000	41.000
10.000	10.000
8.000	8.000
12.000	12.000
20.000	13.000
<hr/>	<hr/>
100.000	100.000

Ἡ ὀρθότητα τῶν ἄλλων στοιχείων τῆς ἐγγραφῆς (ποιοὶ λογαριασμοὶ χρεώνονται καὶ ποιοὶ πιστώνονται) ἐλέγχονται μόνο ἀπὸ τὰ δικαιολογητικὰ τῶν ἐγγραφῶν.

β) Στὸ Γενικὸ Καθολικόν.

Ἡ ἐπανάληψη τῆς ἐργασίας μεταφορᾶς ἐγγραφῶν ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο στὸ καθολικόν, ἐφόσον οἱ ἡμερολογιακὲς ἐγγραφές ἔχουν ἐλεγχθεῖ, εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος γιὰ νὰ ἐπισημανθοῦν λάθη στὸ γενικὸ καθολικόν.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ ὅμως δέν εἶναι εὐκόλη καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καταφεύγομε σέ ἕνα ἄλλο σύστημα ἐλέγχου, πού δέν εἶναι βέβαια τόσο ἀσφαλές, εἶναι ὅμως περισσότερο εὐκόλο.

Σύμφωνα μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ ἀθροίζονται οἱ χρεώσεις καὶ οἱ πιστώσεις ὅλων τῶν λογαριασμῶν τοῦ καθολικοῦ καὶ τὰ ἀθροίσματά τους συγκρίνονται μὲ τὰ ἀντίστοιχα ἀθροίσματα στίς στήλες χρεώσεως καὶ πιστώσεως τοῦ ἡμερολογίου. Ἄν τὰ ποσὰ τοῦ ἡμερολογίου ἔχουν ἐπαναληφθεῖ στὸ καθολικόν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ ἀθροίσματα αὐτὰ θὰ εἶναι ἴσα.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ γιὰ τὸν ἐλεγχὸ περιέχονται σέ ἕνα εἰδικὸ λογιστικὸ πῖνακα, πού καταρτίζομε καὶ πού λέγεται **ἰσοζύγιο**.

Ἔτσι ἂν ἔχομε ἀσυμφωνία στὰ ποσὰ χρεώσεως καὶ πιστώσεως λογαριασμῶν καὶ ἡμερολογίου, μπορούμε νὰ ὑποθέσομε ὅτι κάποια ἐγγραφή ἔχει παραληφθεῖ ἢ ἐπαναληφθεῖ ἢ μεταφερθεῖ στὸ καθολικόν ἀντίστροφα ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε (κάποιος λογαριασμός χρεώθηκε ἀντὶ νὰ πιστωθεῖ κλπ) ἢ ἀκόμη ὅτι ἔχει ἀντιγραφεῖ λάθος ποσό. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νὰ μᾶς διαφύγει λάθος ἂν ὑπάρχει περίπτωση συμψηφισμοῦ. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ βέβαια δέν διαπιστώνεται ἡ χρέωση ἢ ἡ πίστωση τοῦ σωστοῦ λογαριασμοῦ.

γ) Στὰ ἀναλυτικὰ καθολικά.

Ἐδῶ ἡ ἐργασία εἶναι ἀνάλογη πρὸς ἐκείνη πού γίνεται γιὰ τὸν ἐλεγχὸ τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ. Τὸ ἰσοζύγιο πού καταρτίζεται ὅμως ἐλέγχει τὴν συμφωνία τῶν εἰδικῶν λογαριασμῶν μὲ τὸν γενικόν.

8.4 Διόρθωση λογιστικῶν σφαλμάτων.

Ἄναφέρομε παρακάτω περιληπτικὰ τρόπους διορθώσεως σφαλμάτων, πού ἔγιναν σέ λογιστικὰ βιβλία. Παραδείγματα δίνονται στίς πιὸ δύσκολες περιπτώσεις γιὰ νὰ βοηθηθεῖ ὁ μαθητής.

α) Στο ήμερολόγιο.

— **Παράλειψη έγγραφης.** Καταχωρίζεται η έγγραφη που έχει παραλειφθεί. Ή περίπτωση είναι άπλη και δεν χρειάζεται παράδειγμα.

— **Έπανάληψη έγγραφης.** Άκυρώνεται ή μία που πλεονάζει και διορθώνονται τα άθροισματα στις στήλες χρεώσεως και πιστώσεως. Καί αυτή ή περίπτωση είναι άπλη.

— **Χρέωση ή πίστωση άλλων λογαριασμών στη θέση των σωστών.** Γίνεται αντίστροφη έγγραφη της έσφαλμένης (αυτό λέγεται **άντιλογισμός**) και ακολουθεί ή σωστή διατύπωση:

Παράδειγμα 1°
σωστή έγγραφη:

			Χρεώστες	Ταμείο	10.000		10.000	
--	--	--	----------	--------	--------	--	--------	--

έχει καταχωρισθεί λάθος, ως προς τούς λογαριασμούς:

			Έμπορεύματα	Προμηθευτές	10.000		10.000	
--	--	--	-------------	-------------	--------	--	--------	--

διόρθωση (όλικός άντιλογισμός):

			Προμηθευτές	Έμπορεύματα	10.000		10.000	
--	--	--	-------------	-------------	--------	--	--------	--

καί ή σωστή έγγραφη:

			Χρεώστες	Ταμείο	10.000		10.000	
--	--	--	----------	--------	--------	--	--------	--

Παράδειγμα 2°
σωστή έγγραφη:

			Έπιπλα και σκεύη	Ταμείο	30.000		30.000	
--	--	--	------------------	--------	--------	--	--------	--

"Έχει καταχωρισθεί λάθος ως προς ένα λογαριασμό:

		"Επιπλα & Σκεύη		30.000		
			Πιστωτές			30.000

διόρθωση (μερικός αντίλογισμός):

		Πιστωτές		30.000		
			Ταμείο			30.000

— Χρέωση ή Πίστωση με λάθος ποσό. Ή διόρθωση γίνεται με νέα έγγραφή.

Παράδειγμα 1°

Τά ποσά τής παρακάτω έγγραφης είναι λανθασμένα. Τά σωστά είναι 20.000

Ταμείο	15.000	
Χρεώστες		15.000

Ή διόρθωση θά γίνει με συμπληρωματική έγγραφή:

Ταμείο	5.000	
Χρεώστες		5.000

Παράδειγμα 2°

Στό ίδιο παράδειγμα υποθέτομε ότι τά σωστά ποσά είναι 12.000.

Ή διόρθωση θά γίνει ως εξής:

Χρεώστες	3.000	
Ταμείο		3.000

— Λάθος άθροιση. Στην περίπτωση αυτή διαγράφεται τό λανθασμένο ποσό έτσι, ώστε νά μή έμποδίζεται ή ανάγνωσή του καί αναγράφεται τό σωστό.

π.χ. ~~3.876,416~~

β) στό γενικό καθολικό.

Ή διόρθωση γίνεται ή μέ τήν καταχώριση τής έγγραφης πού έχει παραλειφθεί ή μέ τήν διαγραφή τών ποσών, ή τίτλου λογαριασμού πού γίνεται έτσι, ώστε αυτό πού διαγράφεται νά μπορεί νά διαβάζεται.

γ) στά αναλυτικά καθολικά.

Ή διόρθωση γίνεται μέ τρόπο ανάλογο εκείνης του γενικού καθολικού.

Άσκήσεις.

1. Στο λογιστήριο της επιχείρησης Ε διαπιστώθηκαν τα επόμενα λάθη:

α) Για αγορά εμπορευμάτων δρχ. 100.000 με πίστωση, χρεώθηκε ο λογαριασμός «προμηθευτές» για δρχ. 100.000 και πιστώθηκε ο λογαριασμός εμπορεύματα για το ίδιο ποσό.

β) Για εξόφληση υποχρέωσης δρχ. 20.000 προς τον πιστωτή Γ. Δάρα χρεώθηκε ο πιστωτής Γ. Δάρας και πιστώθηκε ο λογαριασμός «γραμμάτια πληρωτέα».

γ) Για αγορά επίπλων αξίας δρχ. 50.000 σε μετρητά δέν έγινε καμιά έγγραφη.

Ζητείται:

Νά υποδείξετε τρόπο επανορθώσεως των σφαλμάτων.

2. Στο Γενικό καθολικό της επιχείρησης Δ διαπιστώθηκαν τα παρακάτω λάθη:

α) Έγγραφη του ημερολογίου, στην οποία χρεώνεται ο λογαριασμός «ταμείο» με δρχ. 60.000 και πιστώνεται ο λογαριασμός «εμπορεύματα» με το ίδιο ποσό δέν μεταφέρθηκε.

β) Στη χρέωση του λογαριασμού «καταθέσεις» καταχωρίστηκε ποσό δρχ. 51.000 στη θέση του οριστού που είναι δρχ. 15.000.

Ζητείται:

Νά υποδείξετε τρόπο αποκαταστάσεως των σφαλμάτων.

8.5 Το ισοζύγιο.**α) Περιγραφή.**

Το ισοζύγιο είναι λογιστική κατάσταση, που περιλαμβάνει όλους τους λογαριασμούς του καθολικού με τα σύνολα της χρέωσης και πιστώσεως καθώς και τα υπόλοιπα που παρουσιάζει ο κάθε ένας.

Συντάσσεται με την παρακάτω μορφή:

α/α	Σ Γ Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1	2	3	4	5	6	7

Καθώς παρατηρούμε, το ισοζύγιο περιλαμβάνει 7 στήλες.

Στή στήλη 1 σημειώνεται ο αύξων αριθμός.

Στή στήλη 2 γράφεται ο αριθμός της σελίδας του καθολικού, όπου βρίσκεται ο λογαριασμός.

Στή στήλη 3 καταχωρίζεται ο τίτλος του λογαριασμού.

Στή στήλη 4 εγγράφεται το άθροισμα της χρέωσης του λογαριασμού ενώ στη στήλη 5 το άθροισμα της πιστώσεως.

Στή στήλη 6 σημειώνεται το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού και στη στήλη 7 το πιστωτικό υπόλοιπο.

β) Σύνταξη ισοζυγίου.

Θά δούμε στη συνέχεια πώς συντάσσεται ένα ισοζύγιο.

Παράδειγμα.

Υποθέτουμε ότι στο γενικό καθολικό μιάς επιχείρησης υπάρχουν οι εξής λογαριασμοί:

Ταμείο		Έμπορεύματα		Χρεώστες	
200.000	20.000	200.000	400.000	40.000	20.000
100.000	80.000	300.000		50.000	
50.000		100.000		10.000	
<u>350.000</u>	<u>100.000</u>	<u>600.000</u>	<u>400.000</u>	<u>100.000</u>	<u>20.000</u>

Πιστωτές		Γραμμάτια πληρωτέα		Γραμμάτια εισπρακτέα	
10.000	55.000	10.000	30.000	10.000	10.000
5.000					
<u>15.000</u>	<u>55.000</u>	<u>10.000</u>	<u>30.000</u>	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>

Έπιπλα καί σκεύη		Κεφάλαιο		Ένοίκια ἀκινήτων	
80.000	20.000		576.000		15.000
					15.000
<u>80.000</u>	<u>20.000</u>		<u>576.000</u>		<u>30.000</u>

Μισθοδοσίες		Έργοδοτικές εισφορές	
30.000		8.000	
30.000		8.000	
<u>60.000</u>		<u>16.000</u>	

Γιά τή σύνταξη τοῦ ἰσοζυγίου ὑπολογίζονται τὰ ἀθροίσματα χρεώσεως καί πιστώσεως κάθε λογαριασμοῦ καί προσδιορίζονται τὰ ὑπόλοιπα.

Στούς παραπάνω λογαριασμούς ἔχουν ὑπολογισθεῖ τὰ ἀθροίσματα χρεώσεως καί πιστώσεως, ἐνῶ ὁ προσδιορισμός τῶν ὑπολοίπων εἶναι σχετικά εὐκόλος.

Μετά ἀπό αὐτό συμπληρώνομε τόν πίνακα τοῦ Ἴσοζυγίου, πού θά παρουσιάσει πιά τήν ἐξῆς εἰκόνα.

ΙΣΟΖΥΓΙΟ

α/α	Σ Γ Κ	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
					ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
1		Ταμείο	350.000	100.000	250.000	—
2		Έμπορεύματα	600.000	400.000	200.000	—
3		Χρεώστες	100.000	20.000	80.000	—
4		Πιστωτές	15.000	55.000	—	40.000
5		Γραμμάτια πληρωτέα	10.000	30.000	—	20.000
6		Γραμμάτια εισπρακτέα	10.000	10.000	—	—
7		Έπιπλα και σκεύη	80.000	20.000	60.000	—
8		Κεφάλαιο	—	576.000	—	576.000
9		Ένοικια ακίνητων	—	30.000	—	30.000
10		Μισθοδοσία	60.000	—	60.000	—
11		Έργοδοτικές εισφορές	16.000	—	16.000	—
			<u>1.241.000</u>	<u>1.241.000</u>	<u>666.000</u>	<u>666.000</u>

γ) Παρατηρήσεις.

Μέ τη σύνταξη του ισοζυγίου παρατηρούμε τά εξής:

1. Τό άθροισμα τής στήλης χρεώσεως είναι ίσο πρός τό άθροισμα τής στήλης πιστώσεως. Αυτό έξηγείται από τό γεγονός ότι σέ κάθε ποσό χρεώσεως καθώς γνωρίζομε άντιστοιχεί ισόποση πίστωση.

2. Τά άθροίσματα τών στηλών τών υπολοίπων είναι μεταξύ τους ίσα, γιατί οι λογαριασμοί πού παρουσιάζουν χρεωστικό ύπόλοιπο είναι λογαριασμοί του ένεργητικού, ένw όσοι παρουσιάζουν πιστωτικό είναι λογαριασμοί του παθητικού ή τής καθαρής περιουσίας. Γνωρίζομε δέ ότι $E = \Pi + Κ.Π.$

3. Τό ισοζύγιο και τό ήμερολόγιο συνδέονται μέ μία άριθμητική συμφωνία. Τά άθροίσματα τών στηλών χρεώσεως και πιστώσεως στό ισοζύγιο πρέπει νά είναι ίσα μέ τά άθροίσματα πού παρουσιάζουν οι άντίστοιχες στήλες στό ήμερολόγιο.

δ) Είδη ισοζυγίων.

Στήν πράξη συντάσσομε ισοζύγια για διάφορους λόγους και μέ διαφορετικό περιεχόμενο. Έτσι έχομε περισσότερα είδη ισοζυγίου.

Θά αναφέρομε τά σπουδαιότερα από αυτά.

1. Ίσοζύγιο **γενικού καθολικού** είναι τό ισοζύγιο, πού περιλαμβάνει τούς λογαριασμούς του γενικού καθολικού.

2. Ίσοζύγιο **άναλυτικού καθολικού**. Τό ισοζύγιο αυτό περιλαμβάνει λογαριασμούς του άναλυτικού καθολικού και συντάσσεται για τήν επαλήθευση τής συμφωνίας άνάμεσα στό γενικό λογαριασμό και στους ειδικούς, στους όποιους αυτός άναλύεται. Έπομένως στό ισοζύγιο αυτό, τά άθροίσματα τών στηλών χρεώσεως και πιστώσεως δέν θά είναι μεταξύ τους ίσα, έκτός αν ό γενικός λογαριασμός είναι έξισωμένος. Άκόμα είναι φανερό ότι δέν πρέπει νά άναζητείται συμφωνία άθροισμάτων στίς στήλες τών υπολοίπων. Τέλος δέν ύπάρχει σχέση άριθμητικής συμφωνίας μεταξύ του ισοζυγίου αυτού και του ήμερολογίου.

3. **Ίσοζύγια περιοδικά.** Τά ίσοζύγια αυτά συντάσσονται σέ όρισμένες χρονικές περιόδους, κατά μήνα π.χ. καί παρουσιάζουν τήν κίνηση όρισμένης περιόδου, δηλαδή αύτης πού μεσολάβησε από τό προηγούμενο ίσοζύγιο.

4. **Ίσοζύγια άνακεφαλαιωτικά.** Στα ίσοζύγια αυτά έχομε τήν κίνηση όλων τών λογαριασμών από τήν πρώτη έγγραφή τών βιβλίων καί έπειτα.

Συχνά στήν πράξη ακούμε νά μιλούν γιά **προσωρινά**, καί **όριστικά** ίσοζύγια. Είναι καί τά δύο ίσοζύγια **άνακεφαλαιωτικά**.

Τό άνακεφαλαιωτικό π.χ. ίσοζύγιο, πού συντάσσεται τόν τελευταίο μήνα καί περιέχει τήν κίνηση όλων τών λογαριασμών καί γιά όλη τή χρήση, όνομάζεται προσωρινό. Λέγεται δέ προσωρινό, γιατί μετά από αυτό ακολουθει ή επαλήθευση τών υπολοίπων τών λογαριασμών, δηλαδή ή άπογραφή καί ή συγκέντρωση τών άποτελεσματικών λογαριασμών, γιά τόν προσδιορισμό του τελικού άποτελέσματος.

Μετά τήν άπογραφή καί τήν ένδεχόμενη διόρθωση τών υπολοίπων τών λογαριασμών καί μετά τή μεταφορά τών άποτελεσματικών λογαριασμών στό λογαριασμό «άποτελέσματα χρήσεως», όποτε οι λογαριασμοί αυτοί έξισώνονται, γίνεται ή σύνταξη νέου ίσοζυγίου. Τό ίσοζύγιο αυτό είναι επίσης άνακεφαλαιωτικό. Περιέχει τήν κίνηση όλων τών λογαριασμών από τήν άρχή της περιόδου καί επί πλέον τό τελικό άποτέλεσμα τών έργασιών της έπιχειρήσεως. Λέγεται όριστικό ίσοζύγιο καί από αυτό συντάσσεται ό ίσολογισμός. Στο ίσοζύγιο αυτό οι άποτελεσματικοί λογαριασμοί εκτός από τό λογαριασμό «Άποτελέσματα χρήσεως» είναι έξισωμένοι.

ε) Χρησιμότητα του ίσοζυγίου.

Άπό όσα ειπαμε παραπάνω φαίνεται πόσο χρήσιμα είναι τά ίσοζύγια γιά τόν έλεγχο τών αριθμητικών συμφωνιών καί τήν ανακάλυψη λαθών. Άλλά τά ίσοζύγια μέ τά συγκεντρωμένα στοιχεία πού περιέχουν μάς είναι άπαραίτητα καί γιά τόν έλεγχο της πορείας τών οικονομικών τών όργανισμών. Πραγματικά, συσχετίζοντας τά στοιχεία τών λογαριασμών μπορεί ή Διοίκηση του οικονομικού οργανισμού νά σχηματίσει άκριβή εικόνα της οικονομικής θέσεως καί νά πάρει τά άνάλογα μέτρα. Αύξημένες άπαιτήσεις από πωλήσεις μέ τό σύστημα τών δόσεων χωρίς νά ακολουθει ή ρυθμός ρευστοποιήσεως, πού έχει προγραμματισθει, μπορεί νά οδηγήσει σέ κατάργηση του συστήματος αυτού. Άκόμα μέ τή σύγκριση τών περιοδικών ίσοζυγίων μπορεί νά έπισημανθει έγκαιρα έμφάνιση άπροβλέπτων δαπανών ή φθορών, οι όποιες ίσως όφείλονται σέ κακή συντήρηση ή άλλα αίτια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΩΝ

9.1 Γενικά.

Στήν αρχή του βιβλίου αυτού, μιλώντας για τη σημασία της λογιστικής, είπαμε ότι το Κράτος ενδιαφέρεται άμεσα για τη λογιστική που τηρούν οι διάφοροι οικονομικοί οργανισμοί. Καί ο λόγος είναι φανερός. Ή λογιστική προσδιορίζει τό οικονομικό αποτέλεσμα — εισόδημα καί τό Κράτος φορολογεί τό εισόδημα αυτό. Έπομένως έχει κάθε δικαιολογία νά παρεμβαίνει καί νά ζητά από τά διάφορα λογιστήρια νά εξασφαλίζουν όρισμένες πληροφορίες, πού τού χρειάζονται, ώστε νά μπορεί νά ελέγχει κάθε φορά άν τό αποτέλεσμα είναι πραγματικό ή εικονικό.

Έτσι σέ μία κατηγορία προσώπων, πού όνομάζει επιτηδευματίες, επιβάλλει όρισμένες ύποχρεώσεις σχετικά μέ τήν τήρηση λογιστικών βιβλίων κλπ.

Άς δούμε κάπως λεπτομερέστερα τό θέμα αυτό.

Πρώτα-πρώτα πρέπει νά διευκρινίσουμε ότι τίς ύποχρεώσεις αυτές τίς επιβάλλει μέ τό Π.Δ. 99/1977 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως καί κωδικοποιήσεως εις ένιαιον κείμενον τών διατάξεων περί τήρησεως βιβλίων καί στοιχείων» (Κώδις Φορολογικών Στοιχείων) πού πολλές φορές άναφέραμε μέχρι τώρα.

Τό Π.Δ. αυτό άφορά στους επιτηδευματίες. Έπιτηδευματίες είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο πού άσκει μέσα στά όρια της Έλλάδας οιαδήποτε επιχείρηση (έμπορική, βιομηχανική) ή ακόμα έπάγγελμα κερδοσκοπικό, βιοποριστικό ή έλευθέριο.

Οί επιτηδευματίες λοιπόν αυτοί, για τούς όποιους ύπάρχουν καί μερικές εξαιρέσεις, κατατάσσονται σέ 4 κατηγορίες τήρησεως βιβλίων μέ βάση τά έτήσια άκαθάριστα έσοδα πού πραγματοποιήσαν κατά τήν προηγούμενη οικονομική περίοδο.

Νά καί ό σχετικός πίνακας.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΒΙΒΛΙΩΝ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΑ ΕΣΟΔΑ				
Πρώτη	Μέχρι καί				7.000.000
Δεύτερη	Άπό	7.000.001	μέχρι	καί	20.000.000
Τρίτη	»	20.000.001	»	»	25.000.000
Τέταρτη	»	25.000.001	»	»	πάνω

Θά δούμε τώρα ποιά βιβλία επιβάλλονται για κάθε μία κατηγορία.

9.2 Βιβλία πρώτης κατηγορίας.

Στήν κατηγορία αυτή έχουμε ένα μόνο βιβλίο, πού ονομάζεται βιβλίο *ἀγορῶν*, στό ὁποῖο καταχωρίζονται ὅλες οἱ ἀγορές ἐμπορευσίων ἀγαθῶν εἴτε αὐτές γίνονται σέ μετρητά εἴτε μέ πίστωση. Ἐπίσης σέ ἰδιαίτερη στήλη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ καταχωρίζονται οἱ ἀγορές τῶν ἀγαθῶν πού προορίζονται γιά μόνιμη ἐκμετάλλευση (δηλαδή περιουσιακῶν στοιχείων πάγιου ἐνεργητικοῦ).

Ἀκόμη γιά κάθε ἀγορά ἡ ἐγγραφή πρέπει νά ἀναγράφεται στό βιβλίο:

— Ἡ χρονολογία πού ἐκδόθηκε ἢ πού ἐφθασε στά χέρια τοῦ ἐπιτηδευματία τό στοιχεῖο τῆς ἀγορᾶς κλπ. (τιμολόγιο πωλήσεως, τιμολόγιο ἀγορᾶς κλπ.).

— Τά στοιχεῖα τῶν δικαιολογητικῶν τῆς ἀγορᾶς ἢ τῆς ἐγγραφῆς π.χ. τιμολόγιο Νο 15/10.2.78 ἢ πιστωτικό σημείωμα Νο 2/5.1.78 κλπ.

— Τήν ἀξία τῆς ἀγορᾶς.

Τέλος στό βιβλίο καταχωρίζονται καί οἱ ἐπιστροφές τῶν ἀγορῶν καθώς καί οἱ ἐκπτώσεις πού δέχεται ὁ ἐπιτηδευματίας καί γιά τίς ὁποῖες ἐκδίδονται πιστωτικά σημειώματα.

Σύμφωνα μέ τά παραπάνω τό βιβλίο ἀγορῶν μπορεῖ νά ἔχει τήν ἐξῆς εἰκόνα:

Χρονολογία	Στοιχεῖα δικαιολογητικοῦ	Αἰτιολογία	Ἀξία ἀγαθῶν		Ἀξία
			Ἐμπο/σιμῶν	Παγίων	Ἐπιστροφῶν ἢ Ἐκπτώσεων

Ἄς πάρουμε τό ἀκόλουθο παράδειγμα γιά ἐφαρμογή:

Ἄς κρεπώλης Α.Β. ἔχει καταταγεῖ στήν Α. κατηγορία καί τηρεῖ βιβλίο ἀγορῶν. Τό μήνα Φεβρουάριο ἔκαμε τίς ἐξῆς οἰκονομικές πράξεις:

— 1/2 Ἀγόρασε ἐπαγγελματικό ψυγεῖο ἀξίας δρχ. 120.000 (Τιμολόγιο Νο Α/512/1.2.78 Ἀποστόλου).

— 2/3 Ἀγόρασε ἐμπορεύματα (κρέατα) ἀξίας δρχ. 50.000 μέ πίστωση (Τιμολόγιο Νο 202/2.3.78 Χατζηγιάννη).

— 3/2 Ὁ Ἀποστόλου χορηγεῖ ἐκπτώση 10% ἐπί τῆς ἀξίας τοῦ ψυγεῖου. (Πιστωτικό σημείωμα Νο 4/3.2.78 Ἀποστόλου).

Ἄς δοῦμε πῶς θά γίνουν οἱ καταχωρήσεις αὐτές.

Χρονολ.	Στοιχεία δικαιολογητικού	Αίτιολογία	'Αξία αγορών		'Αξια
			'Εμπ/μυν	Παγίων	'Επιστροφών ή 'Εκπτώσεων
1978 Φεβρ.	1 ΤΝο Α/512/1.2 78 'Αποστόλου	'Αγορά ψυγείου	—	120.000	—
»	2 ΤΝο 202/2.3.78 Χατζηγιάννη	'Αγορά εμπορευμάτων (κρέας)	50.000	—	—
»	3 Πιστωτ. σημείωμα 4/3.2.78 'Αποστόλου	"Εκπτώση για την αγορά ψυγείου 10% × 120.000	—	—	12.000

Τό βιβλίο αγορών πρέπει να ενημερώνεται μέσα σε 6 μέρες από τότε που εκδόθηκε ή που έφθασε στα χέρια του επιτηδευματία τό σχετικό δικαιολογητικό.

'Ακόμα, πριν χρησιμοποιηθεί, πρέπει να θεωρείται από τόν Οικονομικό "Εφορο καί να χαρτοσημαίνεται. 'Η χαρτοσήμανση γίνεται με την επικόλληση κινητού τέλους χαρτοσήμου, 10 δρχ. για κάθε 100 φύλλα.

9.3 Βιβλία δεύτερης κατηγορίας.

Στή δεύτερη κατηγορία επιβάλλεται ή τήρηση του βιβλίου *έσοδων-έξοδων*, στο οποίο ό επιτηδευματίας πρέπει να καταγράφει:

— Τή χρονολογία καί τά στοιχεία δικαιολογητικού, όπως ακριβώς καί στό βιβλίο αγορών.

— Τά έσοδα καί τίς δαπάνες του είτε γίνονται σε μετρητά είτε με πίστωση.

Τό βιβλίο αυτό πρέπει να έχει τέτοια γραμμική διάταξη, ώστε να λογαριάζονται χωριστά:

α) Τά ακαθάριστα έσοδα από:

- πώληση αγαθών
- παροχή υπηρεσιών
- λοιπές πράξεις.

β) Οί δαπάνες για:

- αγορά εμπορευσιμων αγαθών
- γενικά έξοδα
- λοιπές πράξεις.

Ήκόμα σέ ιδιαίτερη στήλη καταγράφονται τά αγαθά πάγιου ένεργητικού. Ήπίσης σέ ιδιαίτερο χώρο παρακολουθούνται οί καταθέσεις καί αναλήψεις κεφαλαίων, τά ποσά πού δανείζει ή δανείζεται ό έπιτηδευματίας, καθώς καί τά ποσά πού εισπράττει ή πληρώνει γιά τήν έξόφλησή τους.

Οί έπιστροφές τών άγορών ή τών πωλήσεων καί οί έκπτώσεις πού γίνονται στίς άγορές ή στίς πωλήσεις, γιά τίς όποιες έκδίδονται πιστωτικά σημειώματα, παρακολουθούνται σέ ιδιαίτερο χώρο τού βιβλίου.

Τέλος στό βιβλίο έσόδων-έξόδων πρέπει νά έμφανίζονται χωριστά καί τά έσοδα ή έξοδα πού γίνονται γιά λογαριασμό τρίτων.

Στό τέλος τής διαχειριστικής περιόδου καί μέσα στό μήνα πού άκολουθει, ό έπιτηδευματίας όφείλει σέ ιδιαίτερο χώρο τού βιβλίου νά ξεχωρίσει τά άκαθάριστα έσοδα πού προέρχονται από πώληση αγαθών σέ δύο ομάδες: σέ έκείνα πού προέρχονται από χονδρικές πωλήσεις καί σέ έκείνα πού προέρχονται από λιανικές πωλήσεις. Τήν ίδια διάσπαση πρέπει νά κάνει καί στα άκαθάριστα έσοδα από παροχή ύπηρεσιών.

Στή προθεσμία αύτή έπίσης πρέπει νά αναλύει τά γενικά έξοδα σέ: άμοιβές προσωπικού, άμοιβές τρίτων, τόκους, ένοίκια, κ.ά. γενικά έξοδα.

Τό βιβλίο έσόδων-έξόδων θεωρείται καί χαρτοσημαίνεται όπως καί τό βιβλίο άγορών. Ή προθεσμία ένημερώσεως είναι 6 μέρες από τότε πού έκδόθηκε τό δικαιολογητικό ή πού έφθασε στα χέρια τού έπιτηδευματία.

Ής δούμε ένα παράδειγμα:

Ή έπιτηδευματίας Κ άνήκει σ' αύτούς πού ύποχρεώνονται νά κρατούν βιβλία Β' κατηγορίας καί έπομένως τηρεί βιβλίο έσόδων-έξόδων. Στό διάστημα τού Φεβρουαρίου έκαμε τίς έξης πράξεις:

1/2 Ήγοράζει έμπορεύματα άξιας δρχ. 300.000 (τιμολόγιο Νο 75/1.2.78 Ήωάννου).

2/2 Πληρώνει ένοίκια δρχ. 5.000 (Ήπόδειξη Νο 54/2.2.78 ιδιοκτήτη άκινήτου Α.Γ.).

3/2 Πωλεί έμπορεύματα στό ξενοδοχείο «ΑΣΤΗΡ» γιά δρχ. 100.000 (Τιμολόγιο Νο 2/3.2.78).

4/2 Πωλεί σέ ιδιώτες έμπορεύματα άξιας δρχ. 20.000 (Ήπόδειξη λιανικής πωλήσεως Νο 45).

5/2 Εισπράττει δρχ. 2.000 ως άμοιβή γιά μιά έπισκευή τηλεοράσεως τού ιδιώτη Λ. (Ήπόδειξη Παροχής Ήπηρεσιών Νο 14). Νά τώρα πώς γίνονται οί καταχωρήσεις όλων αυτών:

Ή γραμμική διάταξη τού βιβλίου μπορεί νά διαφέρει. Πάντως αύτή πού εικονίζεται στό παράδειγμά μας είναι παρμένη από τά ύποδείγματα τού Ήπουργείου Οικονομικών καί έχει τέτοια γραμμογράφηση, ώστε περιτεύουν οί αναλύσεις πού πρέπει νά γίνουν στό τέλος τού χρόνου.

ΒΙΒΛΙΟ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ

"Εσοδα

Χρονολ.	Στοιχεία δικαιο- λογητικού	Αιτιολογία	"Ακαθάριστα έσοδα σέ μετρητά & μέ πίστωση				Πωλήσεις Γιά λογα- ριασμό τρι- των	Επιτροφές ή Εκπτώσεις	
			Πωλήσεις άγαθών		Παροχή υπηρεσιών				Λοιπές πράξεις
			Χονδ.	Λιαν.	Χονδρ.	Λιαν.			
1978 Φεβρ. 3	Τιμ. Νο 2/3.2.78 4 "Αποδ. λιαν. πωλήσεως Νο 45 5 "Αποδ. παρ. υπηρεσιών 14	Πώληση Πώληση "Υπηρεσ. έπι- σκευής	100.000						
"				20.000					
"							2.000		

"Εξοδα

ΒΙΒΛΙΟ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ

Χρονολ.	Στοιχεία δικαιο- λογητικού	Αιτιολογία	"Εσοδα μετρητοίς και μέ πίστωση					Επιτροφές ή Εκπτώσεις	
			"Αγοραί		Γενικά έξοδα				
			Εμπορευ- μάτων	Πρώτων "Υλών	Παγίων στοιχείων	"Ενοικία			
1978 Φεβρ. 1	Τιμ. Νο 75/1.2.78 "Ιωάννου 2 "Αποδ. 54/2.2.78 Α.Γ.	"Αγορά έμπο- ρευμάτων	300.000						
"						5.000			

9.4 Βιβλία τρίτης κατηγορίας.

Στήν τρίτη κατηγορία τὰ βιβλία εἶναι δύο: τὸ βιβλίο *ἐσόδων-ἐξόδων* καὶ τὸ βιβλίο *ἀπογραφῶν*. Ἡ τήρηση τοῦ βιβλίου ἐσόδων-ἐξόδων γίνεται ὅπως καὶ ἐκείνων τῆς δευτέρας κατηγορίας. Στὸ βιβλίο ἀπογραφῶν καταγράφονται μόνον τὰ ἐμπορεύσιμα καὶ πάγια περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὸ ποσὸ τῶν ἀποσβέσεων τῶν κτισμάτων, μηχανημάτων, ἐγκαταστάσεων, ἐξόδων πρώτης ἐγκαταστάσεως κλπ.

Ἡ ἐνημέρωση τοῦ βιβλίου ἐσόδων-ἐξόδων γίνεται στὴν προθεσμία, πού ὀρίσθηκε γιὰ τὸ ἀντίστοιχο βιβλίο πρώτης καὶ δευτέρας κατηγορίας. Τὸ βιβλίο ἀπογραφῶν πού θεωρεῖται καὶ χαρτοσημαίνεται ὅπως καὶ τὰ ἄλλα βιβλία ἐνημερώνεται μέσα σὲ ἓνα μῆνα ἀπὸ τὴ λήξη τῆς χρήσεως μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς ποσοτικῆς καταμετρήσεως καὶ μέσα σὲ δύο μῆνες ἀπὸ τὴ λήξη, μὲ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα, ὅπως τὸ ἀποτίμημα.

9.5 Βιβλία τέταρτης κατηγορίας.

Στὴν τέταρτη κατηγορία δὲν καθορίζονται τὰ βιβλία πού πρέπει νὰ τηρεῖ ὁ ἐπιτηδευματίας ἐκτός ἀπὸ μιὰ ἢ δύο ἐξαιρέσεις. Ὅρίζεται μόνον ὅτι ὁ ἐπιτηδευματίας τῆς κατηγορίας αὐτῆς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τηρεῖ βιβλία κατὰ τὴ διπλογραφικὴ μέθοδο καὶ μὲ ὅποιοδήποτε λογιστικὸ σύστημα. Πάντως ἐπιβάλλεται στὴν κατηγορία αὐτὴ ἡ τήρηση βιβλίου ἀποθήκης καὶ βιβλίου παραγωγῆς - κοστολογίου ἐφόσον συντρέχουν ὀρισμένες προϋποθέσεις.

9.6 Εἰδικές περιπτώσεις βιβλίων.

Ἐκτός ἀπὸ τὰ βιβλία πού ἀναφέραμε παραπάνω γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τίς τέσσερις κατηγορίες, τὸ Π.Δ. 99/1977 ἐπιβάλλει τὴν τήρηση καὶ ἄλλων βιβλίων σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις. Ἔτσι τελειῶς ἐνδεικτικὰ σημειώνομε:

— Τὸ βιβλίο *ποσοτικῆς παραλαβῆς*, γιὰ κάθε ἐπιτηδευματία, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν κατηγορία στὴν ὁποία ἀνήκει. Στὸ Π.Δ. καθορίζονται οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴν τήρηση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση αὐτὴ, ὡς καὶ γιὰ τὴν ἀντικατάστασή του ἀπὸ θεωρημένο δελτίο.

— Τὸ βιβλίο *διαθέσεως εἰσιτηρίων* γιὰ τὸν ἐπιτηδευματία πού ἐκμεταλλεύεται θέαμα.

— Τὸ βιβλίο *ἡμμερησίας κινήσεως πελατῶν*, γιὰ τὸν ἐπιτηδευματία πού ἐκμεταλλεύεται ξενοδοχεῖο.

— Τὸ βιβλίο *μητρώου μαθητῶν* γιὰ τὸν ἐπιτηδευματία πού ἐκμεταλλεύεται ἐκπαιδευτήριον ἢ φροντιστήριον.

— Τὸ βιβλίο *σταθμεύσεως αὐτοκινήτων* γιὰ τὸν ἐπιτηδευματία πού ἐκμεταλλεύεται χῶρο γιὰ στάθμευση αὐτοκινήτων.

Ἀσκήσεις.

1 Ὁ ἐπιτηδευματίας Β. Καρδόσης ἔχει καταταγεῖ στὴν Α' κατηγορία καὶ τηρεῖ βιβλία ἀγορῶν.

Ζητείται:

Νά καταχωρισθούν στο βιβλίο αυτό οι επόμενες οικονομικές πράξεις:

- 2/3/19.. 'Αγορά ενός γραφείου άξιας δρχ. 5.000 (τιμολόγιο 713/2.3.19.. Μπάλα).
 3/3/19.. 'Αγορά έμπορευμάτων άξιας δρχ. 20.000 μέ πίστωση (τιμολόγιο 431/3.3.19.. «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» Ο.Ε.).
 4/3/19.. 'Αγορά έμπορευμάτων άξιας δρχ. 40.000 σέ μετρητά (τιμολόγιο 341/4.3.19.. «ΡΟΠΗ» Α.Ε.).
 6/3/19.. 'Η Ο.Ε. «ΗΦΑΙΣΤΟΣ» παραχωρεί έκπτωση δρχ. 3.000 (πιστωτικό σημείωμα Ν 7/6.3.19..).
 7/3/19.. 'Αγορά μιās πολυθρόνας άξιας δρχ. 6.000 (τιμολόγιο 801/7.3.19.. Μπάλα).

2. 'Ο έπιτηδευματίας Δ. 'Ελευθερίου υπάγεται στην Β' κατηγορία καί τηρεί βιβλίο εσόδων-έξόδων.

Ζητείται:

Νά καταχωρισθούν στο βιβλίο αυτό οι επόμενες οικονομικές πράξεις:

- 5/10/19.. 'Αγοράζει έμπορεύματα άξιας δρχ. 30.000 σέ μετρητά (τιμολόγιο 62/5.10.19.. Λύρα).
 6/10/19.. Πληρώνει για έξοφληση του λογαριασμού του ηλεκτρικού δρχ. 400.
 7/10/19.. Πωλεί σέ ιδιώτη έμπορεύματα άξιας δρχ. 10.000 καί εισπράττει άμέσως τό αντίτιμο ('Αποδ. λιανικής πώλησεως 1/7.10.19..).
 10/10/19.. Πωλεί στην 'Ανώνυμη 'Εταιρεία Χ έμπορεύματα άξιας δρχ. 10.000 μέ πίστωση (τιμολόγιο 1/10.10.19..).
 12/10/19.. 'Αγοράζει έμπορεύματα άξιας δρχ. 40.000 μέ πίστωση (τιμολόγιο 206/12.10.19.. Φαρδή).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

10.1 Έννοια - όρισμός.

Τά πάγια περιουσιακά στοιχεία ενός οικονομικού οργανισμού δέν παραμένουν άναλλοίωτα. Ή χρήση τους καί τό πέρασμα του χρόνου επιφέρουν σ' αυτά φθορά πού έχει ως συνέπεια ή αξία τους νά μειώνεται μέρα μέ τή μέρα. "Όλοι μας γνωρίζομε ότι ένα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο δέν κοστίζει όσο ένα καινούργιο, καί ένα γέρικο άλογο, όσο ένα νεανικό.

"Έτσι λοιπόν ό οικονομικός οργανισμός διατρέχει τόν κίνδυνο νά σταματήσει κάποτε τή λειτουργία του, όταν τά πάγια περιουσιακά του στοιχεία μέ τίς συνεχείς φθορές θά έχουν εκμηδενισθεί.

Γιά νά μή συμβεί αυτό, ή μείωση αυτής τής αξίας τών παγίων περιουσιακών στοιχείων ύπολογίζεται κάθε χρόνο ως έξοδο καί περνά στό κόστος τών προϊόντων ή ύπηρεσιών πού προσφέρει ό οικονομικός οργανισμός.

"Έτσι ό οικονομικός οργανισμός πωλώντας τά προϊόντα του ή τίς ύπηρεσίες του εισπράττει καί τήν αξία τής φθοράς. Έάν δε ό ύπολογισμοί είναι σωστοί, θά πρέπει, όταν τό περιουσιακό στοιχείο έχει γίνει πιά άχρηστο, νά έχει ό οικονομικός οργανισμός συγκεντρώσει τό κεφάλαιο πού χρειάζεται, γιά νά τό άντικαταστήσει.

Άπόσβεση λέγεται ή βαθμιαία ελάττωση τής αξίας τών παγίων περιουσιακών στοιχείων καί ό συνυπολογισμός της στά έξοδα εκμεταλλεύσεως.

Ή ελάττωση αυτή όφείλεται όπως είπαμε σέ φθορά πού προκαλεί ή **χρήση** του περιουσιακού στοιχείου. Ό τόννος π.χ. σέ ένα μηχανουργείο φθείρεται καθώς λειτουργεί. Τό ίδιο συμβαίνει μέ τίς οικοδομές πού χρησιμοποιούνται, τά αυτοκίνητα πού κινούνται κλπ. Άλλά ή μείωση τής αξίας μπορεί νά προέρχεται άπλως καί από τό **πέρασμα του χρόνου**. Περιπτωση τέτοια π.χ. παρουσιάζεται μέ τά ζώα πού χρησιμοποιούμε στίς άγροτικές επιχειρήσεις γιά τίς διάφορες έργασίες. "Όσο γερνούν τά ζώα, τόσο ή άπόδοσή τους άρα καί ή αξία τους μειώνεται. Οι ύπόγειες ύδραυλικές ή ηλεκτρικές εγκαταστάσεις επίσης ύφίστανται μείωση τής αξίας τους άπό φθορά πού προκαλεί ό χρόνος. Τέλος μείωση τής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου επιφέρει καί ή εμφάνιση νέου, πιά οικονομικού καί πιά έξελιγμένου. Στην περίπτωση αυτή μιλούμε γιά **οικονομική άπαξίωση** του παλιού περιουσιακού στοιχεί-

ου. Ός παράδειγμα μπορούμε νά φέρομε τή χρήση τών αριθμομηχανών γραφείου. Όταν οί μηχανές αυτές προσφέρθηκαν στό έμπόριο, προκλήθηκε αίσθηση στά λογιστήρια, έπειδή ένα μέρος τής λογιστικής εργασίας, όπως π.χ. οί άθροίσεις, οί όποιες καί κοπιαστικές είναι αλλά παρουσιάζουν πολλές πιθανότητες λάθους κατά τήν έκτέλεσή τους, θά τό πραγματοποιούσαν οί μηχανές αυτές. Οί πρώτες μηχανές, άλλες χειροκίνητες καί άλλες ηλεκτροκίνητες είχαν περιορισμένες δυνατότητες αριθμητικῶν πράξεων καί απαιτούσαν κάποιο χρόνο, γιά νά δώσουν τό αποτέλεσμα.

Στά χρόνια πού ακολούθησαν είχαμε τήν παραγωγή νέων τύπων μηχανών, μέ ασύγκριτα περισσότερους αριθμητικούς συνδυασμούς καί μέ μηδέν σχετικά χρόνο γιά νά δώσουν τό αποτέλεσμα. Πολλά λογιστήρια έφοδιάσθηκαν μέ τά νέα αυτά μηχανήματα καί άφησαν στό περιθώριο τά πρώτα, χωρίς αυτό νά σημαίνει ότι ήταν άχρηστα πιά.

10.2 Μέθοδοι άποσβέσεων.

Γιά τόν ύπολογισμό τών άποσβέσεων, πού γίνεται σέ κάθε χρήση, υπάρχουν πολλές μέθοδοι. Πιο κάτω θά περιγράψομε τίς τρεις βασικές πού είναι ή **σταθερή**, ή **φθίνουσα** καί ή **αύξουσα**.

α) Σταθερή μέθοδος.

Στή μέθοδο αυτή τό ποσό τής άποσβέσεως ύπολογίζεται μέ σταθερό συντελεστή καί είναι τό ίδιο γιά όλα τά χρόνια.

Ύπολογίζομε πρώτα τήν αξία πού θά έχει τό περιουσιακό στοιχείο όταν πλέον δέ θά είναι χρησιμοποιήσιμο από τόν οικονομικό όργανισμό, καί πωληθεί ως άχρηστο (**ύπολειμματική αξία**). Μετά αφαιρούμε τήν αξία αυτή από τήν αρχική καί κατανέμομε τό ύπόλοιπο στά έτη άποσβέσεως. Αύτά συμπίπτουν μέ τήν περίοδο πού τό περιουσιακό στοιχείο μπορεί νά έκτελεί τό σκοπό του. Η περίοδος αυτή λέγεται **ζωή** του περιουσιακού στοιχείου. Άκολούθως βγαίνει καί ό συντελεστής άποσβέσεως.

Άς δοϋμε ένα παράδειγμα:

Ύποθέτομε ότι θέλομε νά ύπολογίσομε μέ τή σταθερή μέθοδο τό συντελεστή καί τό ποσό τής ετήσιας άποσβέσεως ενός λεωφορείου αξίας δρχ. 2.000.000.

Η ζωή του λεωφορείου, σύμφωνα μέ τίς προβλέψεις του κατασκευαστή είναι 10 έτη.

Η αξία του μετά τή λήξη τής δεκαετίας πιθανολογείται σέ δρχ. 100.000.

Θά έχομε:

— Άξία πού πρέπει νά άποσβεσθεί: 2.000.000 — 100.000 = 1.900.000

— Ποσό ετήσιας άποσβέσεως: 1.900.000 : 10 = 190.000

— Συντελεστής ετήσιας άποσβέσεως: $\frac{190.000 \times 100}{1.900.000} = 10$ δηλ. 10%.

Έπομένως κάθε χρόνο τό ποσό τής άποσβέσεως θά είναι ίσο πρός τό 10% τών 1.900.000, δηλαδή δρχ. 190.000.

Νά και ὁ σχετικός πίνακας:

Χρήσεις	Ἄξια στὴν ἀρχή τῆς χρήσεως	Ποσό ἀποσβέσεως	Ἄξια στὸ τέλος τῆς χρήσεως	
1	2.000.000	190.000	1.810.000	ὑπολειμματική ἀξία
2	1.810.000	190.000	1.620.000	
3	1.620.000	190.000	1.430.000	
4	1.430.000	190.000	1.240.000	
5	1.240.000	190.000	1.050.000	
6	1.050.000	190.000	960.000	
7	960.000	190.000	670.000	
8	670.000	190.000	480.000	
9	480.000	190.000	290.000	
10	290.000	190.000	100.000	
		<u>1.900.000</u>		

β) Φθίνουσα μέθοδος.

Στὴ μέθοδο αὐτὴ τὸ ποσό ἀποσβέσεως μικραίνει ἀπὸ χρόνο σέ χρόνο.

Αὐτό μπορεῖ νά γίνει μέ πολλοὺς τρόπους γιὰ αὐτὸ καὶ ἡ μέθοδος αὐτὴ παρουσιάζεται μέ πολλές παραλλαγές.

Ἔνας τρόπος εἶναι ἡ χρησιμοποίηση σταθεροῦ συντελεστῆ ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀξία πού παραμένει ἀναπόσβεστη κάθε φορά π.χ. ἀξία 200.000 συντελεστῆς 10%.

Ἔτος	1ο	Ποσό ἀποσβέσεως $200.000 \times 10\% = 20.000$ καὶ ἀναπόσβεστη ἀξία $200.000 - 20.000 = 180.000$
»	2ο	Ποσό ἀποσβέσεως $180.000 \times 10\% = 18.000$ καὶ ἀναπόσβεστη ἀξία $180.000 - 18.000 = 162.000$
»	3ο	Ποσό ἀποσβέσεως $162.000 \times 10\% = 16.200$ καὶ ἀναπόσβεστη ἀξία $162.000 - 16.200 = 145.800$
»	4ο	Ποσό ἀποσβέσεως $145.800 \times 10\% = 14.580$ καὶ ἀναπόσβεστη ἀξία $145.800 - 14.580 = 131.220$ κ.ο.κ.

Ἄλλος τρόπος εἶναι ἡ χρησιμοποίηση ἑνὸς συντελεστῆ, πού νά ἐλαττώνεται ἀπὸ χρόνο σέ χρόνο. Π.χ. γιὰ τὸν πρώτο χρόνο 15%, δεύτερο χρόνο 13%, τρίτο χρόνο 12% κλπ.

Κατὰ μιά τρίτη παραλλαγή μερίζομε τὴν ἀξία πού θέλομε νά ἀποσβέσομε ἀνάλογα πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἐτῶν. Π.χ. ἀξία γιὰ ἀπόσβεση δρχ. 300.000, διάρκεια ζωῆς ἔτη 5.

Θά ἔχομε: ἀθροισμα ἀριθμῶν ἐτῶν $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$ καὶ ποσά ἀποσβέσεων:

Έτος	1ο	$\frac{5}{15}$	$\times 300.000$	=	100.000
»	2ο	$\frac{4}{15}$	$\times 300.000$	=	80.000
»	3ο	$\frac{3}{15}$	$\times 300.000$	=	60.000
»	4ο	$\frac{2}{15}$	$\times 300.000$	=	40.000
»	5ο	$\frac{1}{15}$	$\times 300.000$	=	20.000
			Σύνολο		<u>300.000</u>

γ) Αύξουσα μέθοδος.

Με τη μέθοδο αυτή τὰ ποσά αποσβέσεων αυξάνουν από χρόνο σέ χρόνο. Καί στή μέθοδο αυτή έχομε αρκετές παραλλαγές, πολλές από τίς όποιες είναι άκριβώς οί αντίστροφες από τίς παραλλαγές τής φθίνουσας μεθόδου. Π.χ. χρησιμοποίηση συντελεστή πού αυξάνει από χρόνο σέ χρόνο, αντίστροφη σειρά ποσών αποσβέσεων στήν περίπτωση μερισμού τής άξιας πού πρέπει νά αποσβεσθεί, ανάλογα πρός τούς αριθμούς τών έτών κλπ.

Νά ένας πίνακας τής περιπτώσεως αυτής μέ τά δεδομένα του προηγούμενου παραδείγματος.

Έτος	1ο	$\frac{1}{15}$	$\times 300.000$	=	20.000
»	2ο	$\frac{2}{15}$	$\times 300.000$	=	40.000
»	3ο	$\frac{3}{15}$	$\times 300.000$	=	60.000
»	4ο	$\frac{4}{15}$	$\times 300.000$	=	80.000
»	5ο	$\frac{5}{15}$	$\times 300.000$	=	100.000
			Σύνολο		<u>300.000</u>

10.3 Τρόποι αποσβέσεων.

Ή λογιστική διατύπωση τών αποσβέσεων μπορεί νά γίνει μέ δύο τρόπους, τόν **άμεσο** καί τόν **έμμεσο**.

α) Άμεσος τρόπος.

Μέ τόν άμεσο τρόπο χρεώνεται ό λογαριασμός «Άποσβέσεις» πού είναι λογαριασμός έξόδου καί πιστώνεται ό λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου άφου μειώνεται ή άξια του. Ή ήμερολογιακή έγγραφη θά έχει τή μορφή:

περιουσιακό στοιχείο πρίν ολοκληρωθεί ή απόσβεση κλπ.

Μέ τόν έμμεσο τρόπο στόν ισολογισμό έμφανίζεται ό λογαριασμός τού περιουσιακού στοιχείου μέ τήν άξία του χωρίς καμιά έλάττωση από απόσβέσεις. 'Η έλάττωση αύτή περιέχεται στόν αντίθετο λογαριασμό, πού καί αύτός άναφέρεται στόν ισολογισμό.

Άσκήσεις.

1. Στο ίσοζύγιο τής επιχειρήσεως Α άνάμεσα στούς άλλους λογαριασμούς, άναφέρονται καί οι έξης:

Έπιπλα: Χρέωση 100.000 Πίστωση 20.000

Άποσβέσεις μεταφορικῶν μέσων: Χρέωση 60.000 Πίστωση —

Άποσβεσθέντα μεταφορικά μέσα: Χρέωση — Πίστωση 60.000

Μεταφορικά μέσα: Χρέωση 600.000 Πίστωση —

Άποσβέσεις έπιπλων: Χρέωση 20.000 Πίστωση —

Ζητείται:

Νά προσδιορίσετε τόν τρόπο άποσβέσεως, πού άκολουθεί ή επιχείρηση γιά τά έπιπλα καί γιά τά μεταφορικά μέσα.

2. Στα βιβλία τής επιχειρήσεως Κ έμφανίζονται οι λογαριασμοί «Άκίνητα» καί «Μηχανές γραφείου» μέ τήν παρακάτω εικόνα:

Άκίνητα	Μηχανές γραφείου
3.000.000	600.000

Ζητείται:

α) Νά γίνει άμεση απόσβεση μέ συντελεστή 10%.

β) Νά γίνουν οι ήμερολογιακές έγγραφές

γ) Νά άνοιγούν οι λογαριασμοί πού πρέπει καί νά γίνει μεταφορά τών έγγραφών από τό ήμερολόγιο.

3. Στα βιβλία τής άτομικής επιχειρήσεως τού Δ. Καλογεροπούλου ύπάρχουν οι παρακάτω λογαριασμοί:

Κτήρια	Άποσβεσθέντα Κτήρια	Μηχανήματα
1.500.000	300.000	800.000

Ζητείται:

α) Νά γίνει άμεση απόσβεση επί τών κτηρίων 10% καί νά μετατραπεί ό άκολουθούμενος τρόπος άποσβέσεως από έμμεσο σέ άμεσο.

β) Νά γίνει έμμεση απόσβεση 15% επί τών μηχανημάτων καί νά μετατραπεί ό άκολουθούμενος άμεσος τρόπος σέ έμμεσο. Άρχική άξία μηχανημάτων 1.000.000.

Έμερολογιακές έγγραφές καί μεταφορά τους στούς λογαριασμούς άπαραίτητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0. 1	Οίκονομική δράση.....	1
0. 2	Οίκονομικός Όργανισμός.....	1
0. 3	Περιορισία.....	3
0. 4	Λογιστική.....	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Άπογραφή - Ίσολογισμός

1. 1	Άπογραφή.....	9
1. 2	Ίσολογισμός.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Μεταβολές περιορισίας

2. 1	Τό πρόβλημα της παρακολούθησης - Κάθετες και οριζόντιες μεταβολές στοιχείων Ίσολογισμού.....	22
------	--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Λογαριασμοί

3. 1	Γενικά.....	26
3. 2	Μορφές λογαριασμών.....	26
3. 3	Τεχνικοί όροι τηρήσεως των λογαριασμών.....	28
3. 4	Βασικές κατηγορίες λογαριασμών.....	32
3. 5	Κανόνες λειτουργίας λογαριασμών.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Διπλογραφική μέθοδος

4. 1	Γενικά.....	37
4. 2	Ύψαλση οικονομικών πράξεων.....	38
4. 3	Τό Ήμερολόγιο.....	39
4. 4	Τό Γενικό Καθολικό.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Διάκριση των Λογαριασμών κατά μέγεθος

5. 1	Γενικά.....	58
5. 2	Λογαριασμοί γενικοί, ειδικοί, άπλοι.....	58
5. 3	Λογαριασμοί πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ.....	60
5. 4	Λογιστική γενικών και ειδικών λογαριασμών.....	61
5. 5	Σχέση άρθημιτικής συμφωνίας γενικού και ειδικού λογαριασμού.....	61
5. 6	Ύψαλτικές καταστάσεις (έλέγχου Ίσοζύγια) άρθημιτικής συμφωνίας γενικών και ειδικών λογαριασμών.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Διάκριση τών Λογαριασμών σύμφωνα μέ τό περιεχόμενό τους

6. 1	Γενικά.....	71
6. 2	Λογαριασμοί άξιών.....	72
6. 3	Λογαριασμοί προσωπικοί.....	72
6. 4	Λογαριασμοί έξόδων.....	73
6. 5	Λογαριασμοί έσόδων.....	75
6. 6	Παρατηρήσεις επί τών λογαριασμών Έσόδων- Έξόδων.....	75
6. 7	Λογαριασμοί κυκλοφορίας ή έξμεταλλεύσεως.....	75
6. 8	Λογαριασμοί άποτελεσμάτων.....	88
6. 9	Λογαριασμοί άμειγείς.....	91
6. 10	Λογαριασμοί μιστοί.....	93
6. 11	Έκκαθάριση μιστών λογαριασμών.....	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Λογιστικά βιβλία - δικαιολογητικά έγγραφα

7. 1	Λογιστικά Βιβλία.....	101
7. 2	Δικαιολογητικά έγγραφα.....	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Λογιστικά σφάλματα

8. 1	Ό κίνδυνος σφαλμάτων.....	104
8. 2	Περιπτώσεις λογιστικών σφαλμάτων.....	104
8. 3	Έπισημανση σφαλμάτων.....	105
8. 4	Διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων.....	106
8. 5	Τό ίσοζύγιο.....	109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Λογιστική επιτηδευματιών

9. 1	Γενικά.....	113
9. 2	Βιβλία πρώτης κατηγορίας.....	114
9. 3	Βιβλία δεύτερης κατηγορίας.....	115
9. 4	Βιβλία τρίτης κατηγορίας.....	118
9. 5	Βιβλία τέταρτης κατηγορίας.....	118
9. 6	Ειδικές περιπτώσεις βιβλίων.....	118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Αποσβέσεις

10. 1	Έννοια - ορισμός.....	120
10. 2	Μέθοδοι αποσβέσεων.....	121
10. 3	Τρόποι αποσβέσεων.....	123

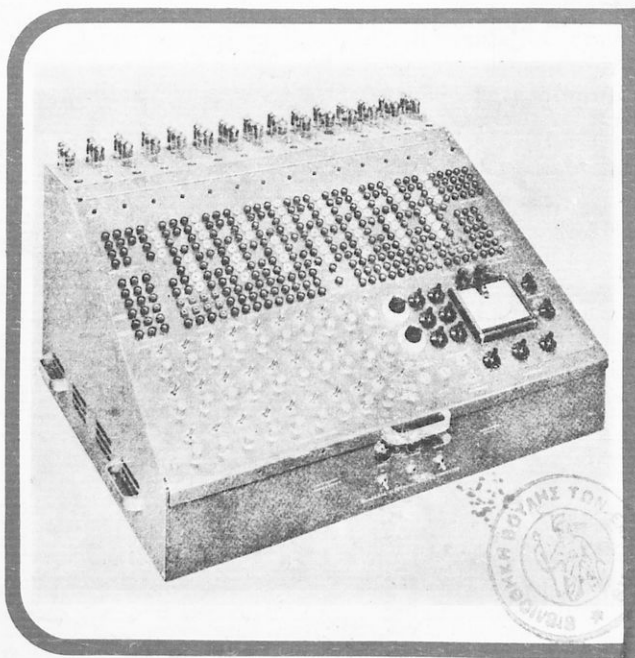

0020558285

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής